

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

на Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.

Програма Интеррег VI-A
Румъния - България 2021-2027 г.

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

На Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027

Авторски колектив :

д-р еколог Мариус НИСТОРЕСКУ (МН) инж. Александра ДОБА (АД)
инж. Валентина КОМАН (ВК) Географ Теодор ЛУПЕЙ (ТЛ)
маг. ек. Станимира ИВАНОВА (СИ) доц. д-р Петър ПЕТРОВ (ПП)
маг. ек. Елена ГЕОРГИЕВА (ЕГ) маг. ек. Райна ГЕОРГИЕВА (РГ)

Описание на документа и ревизии						
реви зия №	Детайли	Дата	Автор	Потвърдено		Одобрен
				Текст	Изчисления	
00*	Вътрешна чернова	октомври 2020 г	ЮЧ	АД	АД	-
01*	Представен доклад	октомври 2020 г	ЮЧ	АД	АД	МН
02*	Представен доклад	септември 2021 г	ВК	АД	АД	МН
03	Представен доклад	януари 2022 г	ДТ	АД	АД	МН
04	Представен доклад	февруари, 2022 г.	ДТ	АД	АД	МН
05	Представен доклад	май, 2022 г.	ДТ	АД	АД	МН
Референтен документ:		Environmental Report_RO_BG_2021_2027_rev05				

* Версии 00 - 02 бяха създадени преди срещите на Работната група

Списък за разпространение				
Рев	Получател	Копие №	Форма	Поверителност
05	Марчела Глодяну - министър на регионалното развитие и публичната администрация	1	Електронна	На разположение на клиента
	Сивита	1	Електронна	
	S.C. ЕРС Екологично консултиране ЕООД	1	Електронна	

Потвърдено от:

Одобрено от:

инж. Александра ДОБА (АД)
Технически ръководител

доктор. Екол. Мариус НИСТОРЕСКУ (МН)
Управител

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ВОДИТЕ И ГОРИТЕ

СЕРТИФИКАТ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ номер 747 от 18.06.2021

В съответствие с разпоредбите на Държавната извънредна наредба № 195/2005 относно опазване на околната среда, утвърдена с измененията и допълненията на Закон 265/2006, с последвалите изменения и допълнения, на Заповедта на министъра на околната среда, водите и горите № 1134/2020 за утвърждаване на условията за изготвяне на екологични проучвания, критерии за атестиране на физически и юридически лица и техния състав и на Правилника за организацията и функционирането на Атестационната комисия, след анализа на представените документи от:

S.C.EPC Екологично консултиране ЕООД

със седалище в: Букурещ, ул.Н.Титулеску № 16, бл.22, ет.7, ап.25, сектор 1, Данъчен код: RO 13280921, вписана в Търговския регистър под номер J 40/7554/2000 юридическото лице е включено в Списъка на експертите, които изготвят екологични проучвания на позиция 747 за:

RM x
RIM x
BM x
RA x/RSR x
RS
EA x

Издаден на дата 18.06.2021

Валиден от 24.06.2021

Валиден до 24.06.2022

ДЪРЖАВЕН СЕКРЕТАР
Роберт-Еужен ЗЕП
подпис

Table of Contents

1. ВЪВЕДЕНИЕ	7
2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА И НЕЙНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛ. И РЕЗУЛТАТИ ОТ АНАЛИЗА ОТНОСНО ВРЪЗКАТА Й С ДРУГИ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОТНОСЯЩИ СЕ КЪМ ПРОГРАМАТА.....	7
2.1. СЪЩНОСТ НА ПРОГРАМАТА	7
2.2. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.	8
2.3. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ОБЛАСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.	8
2.4. КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.....	9
2.5. ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ.....	11
3. СЪОТНОСИМИ АСПЕКТИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНОТО ИМ РАЗВИТИЕ БЕЗ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	11
3.1. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	11
3.1.1. ОСНОВНИ АСПЕКТИ	11
3.1.2. БИОРАЗНООБРАЗИЕ	11
3.1.3. НАСЕЛЕНИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО.....	19
3.1.4. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ	19
3.1.5. ВОДИ.....	20
3.1.6. АТОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	22
3.1.7. ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА.....	29
3.1.8. МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ.....	29
3.1.9. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	29
3.1.10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	30
3.1.11. ЛАНДШАФТ	31
3.1.12. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ	32
3.1.13. УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ.....	33
3.1.14. ОТПАДЪЦИ И КРЪГОВА ИКОНОМИКА	35
3.1.15. ОСВЕДОМЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО	35

3.2. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА 37

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	53
5. ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА	54
6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СВЪРЗАНИ С ПРОГРАМАТА, ОПРЕДЕЛЕНИ НА НАЦИОНАЛНО, ОБЩНОСТНО ИЛИ МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ	55
7. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ	57
7.1. МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ	57
7.2. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	57
7.2.1. АНАЛИЗ ОТНОСНО ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА	57
7.2.2. ОЦЕНКАТА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪОТВЕТНИТЕ ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ (ЦЕЛИ ПО ДИРЕКТИВАТА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА)	58
7.2.3. ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	60
7.2.4. ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ В ПРОГРАМАТА ПРОЕКТИ/ ВИДОВЕ ИНТЕРВЕНЦИИ	61
8. ПОТЕНЦИАЛНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕТО В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ	79
8.1. ОБЩИ АСПЕКТИ	79
8.2. КУМУЛАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ	79
9. МЕРКИ, ПРЕДЛОЖЕНИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА ВСЯКАКВИ ВЪЗМОЖНИ НЕЖЕЛАНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ...	80
10. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА АЛТЕРНАТИВАТА НА ПРОГРАМАТА	87
11. МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	90
12. ТРУДНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА	93

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

NUTS	Номенклатура на териториалните единици за статистиката
БВП	Брутен вътрешен продукт
ДЕО	Доклад за екологична оценка
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
МСП	Малки и средни предприятия
ОВОС	(Оценка на въздействието върху околната среда
ПГ	Парникови газове
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
СЕО	Стратегическа екологична оценка
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ФПЧ	Фини прахови частици
ЦУР	Цели за устойчиво развитие

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ представлява Нетехническо резюме на Доклад за екологична оценка (ДЕО) на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., наричана по-долу „Програмата“.

Програмата ще бъде финансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). Разработването на Програмата се извършва в съответствие с регулаторната рамка за програмния процес, която е заложена в законодателния пакет на ЕК за програмния период 2021-2027¹.

Документът е изготвен от EPC Consultanța de Mediu SRL, вписана в Списъка на експертите, които разработват екологични проучвания, на позиция №. 747 / 18.06.2021 г., за изготвяне на доклади за околната среда, доклади за въздействие върху околната среда, екологични баланси, доклади на място) и проучвания за екологична оценка.

ДЕО е изготвен в съответствие с изискванията за съдържание на Директива 2001/42/ЕС - Директива за стратегическа екологична оценка, която е транспонирана в националното законодателство - Наредба 1076/2004 за установяване на реда за извършване на екологична оценка на планове и програми - за Румъния и Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - Обн. ДВ. 91/25 септември 2002 г., последно изменение ДВ. 21/2021 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми - Обн. ДВ. 57/2 юли 2004 г., последно изменение ДВ. 70/2020 - за България.

При изготвянето на ДЕО са взети под внимание и действащите нормативни актове, ръководства и наръчници от значение в областта на опазването на околната среда, като същите са представени в ДЕО.

2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА И НЕЙНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛ. И РЕЗУЛТАТИ ОТ АНАЛИЗА ОТНОСНО ВРЪЗКАТА Й С ДРУГИ ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОТНОСЯЩИ СЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

2.1. СЪЩНОСТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 представлява продължение на предишната програма. Изготвянето на Програма Интеррег VI-A Румъния-България се предшества от Териториален анализ, който представлява първата стъпка в проектирането на Програмата и има за отправна точка Програмата Интеррег VA Румъния-България за периода 2014-2020 г.

Основните фокуси на доклада за териториален анализ са предизвикателствата, нуждите, ресурсите и общите приоритети (включително икономически, социални и териториални различия, взаимно допълване на инвестициите, макрорегионални стратегии и т.н.) на териториите в допустимата област на програмата. Докладът за териториален анализ подчертава силните, слабите страни, възможностите и заплахите на граничния регион, разглеждайки вътрешните и външни фактори, които влияят върху програмната област и идентифицирайки тенденции и потенциали, като по този начин подкрепя избора на подходяща стратегия за развитие и териториално сътрудничество².

Визията на програмата Interreg VI-A Румъния-България се фокусира върху укрепването на социално-икономическото измерение на трансграничната територия Румъния-България, чрез развиване и задържане на човешкия капитал, създаване на възможности за личностно и професионално развитие, осигуряване на привлекателна, безопасна и устойчива среда на живот и подкрепа на иновациите и предприемачеството.

Визията се основава на концепцията за полицентрично развитие, която също беше част от визията на Програмата за 2014-2020 г., като предполага мрежа от ключови градски центрове по поречието на Дунав, със засилено институционално сътрудничество и икономически синергизми, които биха могли да започнат да формулират обща стратегия за развитие, за да укрепват взаимно второстепенните и периферните градове. Мрежата от малки и средни градове, като градовете-побратими по река Дунав, вече е развита в целия регион, което е плюс по отношение на услугите, предоставяни на селските райони около тях или за потенциала за по-добро предоставяне на услуги и създаване на работни места.

¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_en

² Териториален анализ за трансграничен регион Румъния-България, 2020 г., стр. 16

Следователно подобряването на връзките между градските и селските райони и превръщането на малките градове в центрове за подкрепа, които предоставят услуги на съседните села с акцент върху обществените услуги, е посока, която трябва да се разгледа, както и предоставянето на цифрови обществени услуги в отдалечени или периферни райони.

Също така, визията за Interreg VI-A RO-BG включва модерни и ефективни публични администрации, които се възползват от ползите от дигитализацията и работят заедно с бизнеса, университетите, изследователската среда и гражданското общество, за да подобрят живота на тяхната общност и за насърчаване на териториалното сътрудничество³.

2.2. СТРУКТУРА НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

Програмата е разделена на 7 раздела:

➤ Раздел 1 „Програмна стратегия: основни предизвикателства за развитие и политически отговор“ представя програмната област, основните общи предизвикателства, поуките, извлечени от предишния програмен период, избора на политически цели и специфични за програмата цели, както и обосноваване на избора и детайлизирането им.

➤ Раздел 2 „Приоритети“ включва 4-те приоритета на програмата, в съответствие с нейните цели, използвайки стратегически подход. Представени са и видовете действия, които могат да бъдат разработени чрез изпълнение на програмата, чрез операции от стратегическо значение.

➤ Раздел 3 - Финансов план;

➤ Раздел 4 - Предприети действия за включване на съответните програмни партньори в подготовката на програмата Интеррег и ролята на тези програмни партньори в изпълнението, мониторинга и оценката;

➤ Раздел 5 - Подход за комуникация и визуализация на програмата Интеррег;

➤ Раздел 6 - Посочване на подкрепа за малки проекти, включително малки проекти в рамките на малки проектни фондове;

➤ Раздел 7 - Разпоредби за прилагане.

Основните съвместни предизвикателства и инвестиционни нужди се отнасят до:

- Свързаност;
- Адаптиране към изменението на климата и опазване на околната среда;
- Човешки капитал - образование;
- Интегрирано териториално развитие.

2.3. КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ОБЛАСТТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

СТРАНИТЕ УЧАСТНИЧКИ В ПРОГРАМАТА СА РУМЪНИЯ И БЪЛГАРИЯ. ИНТЕРРЕГ VI-A РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ СЕ БАЗИРА НА ЕДИНИЦИТЕ NUTS III.

Петнадесетте административни единици (NUTS III), включени в програмната област, са части от шест административни района (NUTS II), както следва:

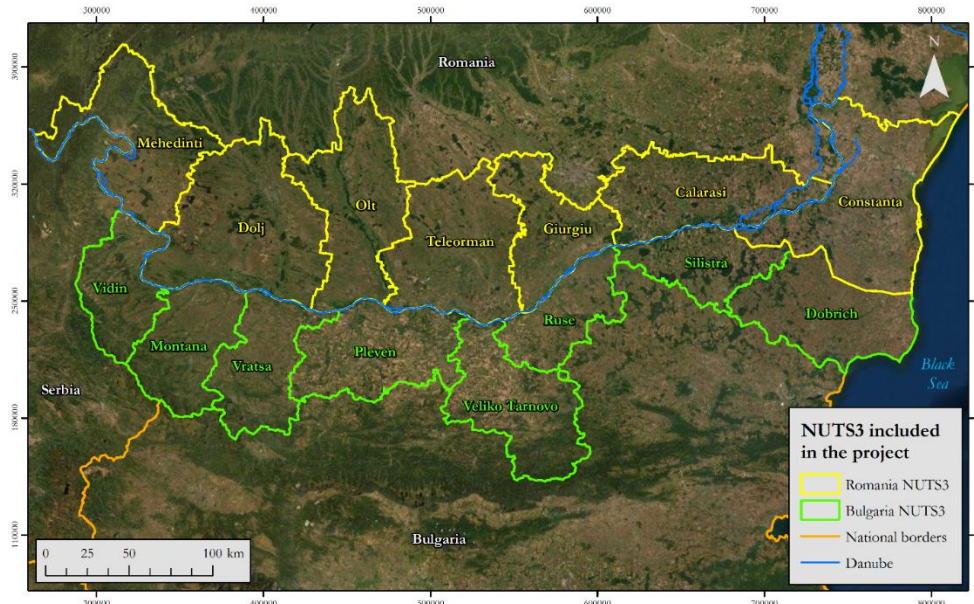
- Румънски Югозападен регион за развитие Олтения: окръзи Мехединти, Долж и Олт;
- Регион за развитие на Румъния Южна Мунтения: окръзи Телеорман, Гюргево и Кълъраш;
- Югоизточен регион на Румъния: окръг Констанца;
- Северозападен регион на България: области Видин, Враца, Монтана и Плевен;
- Северен централен регион на България: области Велико Търново, Русе и Силистра;
- Североизточен регион на България: област Добрич.

Територията на програмата е с обща площ от 69,285 km², като две трети от нея се намират в Румъния и една трета се намира в България (според програмата), като по този начин покрива 19,8 % от общата площ на двете страни и засяга повече от 4 милиона жители.

³ Териториален анализ за трансграничен регион Румъния-България, 2020 г., стр. 332

Местоположението на програмата Интеррег VI-А Румъния-България 2021-2027 г. е представено на фигурата по-долу.

Фигура №. 2-1 Допустима територия на програма Интеррег VI-А Румъния - България 2021-2027 г.

2.4. КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМА ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ 2021-2027 Г.

Като се вземат предвид тематичните изисквания за изпълнение на предложената стратегия на Програма Интеррег VI-А Румъния-България 2021-2027 г. и на базата на целите на политиката на ЕФРР (ЦП) бяха определени специфичните цели на програмата и нейните приоритети.

Това предложение включва интервенции, които подкрепят развитието на трансграничната транспортна инфраструктура на две нива: подобряване на свързаността и мобилността през река Дунав (напр. железопътен транспорт) и подобряване на условията и безопасността на корабоплаването по река Дунав; действия, насочени към смекчаване на рисковете, засягащи района и насърчаване на адаптирането към изменението на климата в съответствие с целите на Зелената сделка, за да се сведе до минимум икономическото, социалното и екологичното въздействие, породено от изменението на климата; действия за подобряване и опазване на биологичното разнообразие, намаляване на всички форми на замърсяване и насърчаване на зелената инфраструктура; действия за подобряване на трансграничното сътрудничество в областта на образованието и обучението, за създаване на нови възможности за трансгранична мобилност и съвместни действия за увеличаване на достъпа и участието в образование и обучение, интегрирани действия за насърчаване на социалното, икономическото и екологичното местно развитие, опазване на културното и природно наследство, устойчив туризъм и сигурност, използвайки за основа маршрута Евро Вело 6.

Следващата фигура показва връзката между специфичните политически цели и програмните приоритети.

Програма Интеррег VI-A Румъния-България

**ЦПЗ. По-добре свързана Европа -
мобилност и регионална ICT
свързаност**

**ЦП2 По-зелена,
нисковъглеродна и
устойчива Европа**

**ЦП4. По-социална и приобщаваща Европа -
реализиране на Европейския стълб на
социалните права**

**ЦП5. Европа по-близо
до гражданите**

**СЦ.3.2 Развитие и
засилване на стабилност
и устойчивост към
изменението на климата,
интелигентна и
интермодална мобилност
на национално,
регионално и местно
равнище, включително
по-добър достъп до TEN-T
и трансгранична
мобилност**

**СЦ2.4. Насърчаване
на адаптирането към
изменението на
климата,
предотвратяването на
риска от бедствия,
устойчивост, като се
вземат предвид
екосистемни подходи**

**СЦ 2.7. Подобряване
на опазването на
природата,
биологичното
разнообразие и
екологосъобразната
инфраструктура,
включително в
градските райони, и
намаляване на всички
видове замърсяване**

**СЦ 4.2 Подобряване на равния
достъп до приобщаващи и
качествени услуги в областта
на образованието, обучението
и ученето през целия живот
чрез разработване на
достъпна инфраструктура,
включително чрез
насърчаване на устойчивостта
на образованието и
обучението от разстояние и в
електронна среда**

**СЦ 5.2 Насърчаване на
интегрираното и
приобщаващо
социално,
икономическо и
екологично местно
развитие, култура,
природно наследство,
устойчивия туризъм и
сигурността в райони,
различни от градските
райони.**

P1. По-добре свързан регион

P2. По-зелен регион

P3 Образован регион

P4. Интегриран регион

2 вида действия

5 вида действия

4 вида действия

3 вида действия

2.5. ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Директивата 2001/42/ЕО за стратегическа екологична оценка (Директивата за СЕО) изисква докладът за екологична оценка да идентифицира, описва и анализира съответните стратегически документи. Тези стратегически документи са относими, когато определят условия и въпроси, които трябва да бъдат правилно отразени в оценяваната Програма или могат да повлияят на нея.

Съответните планове, програми и стратегии, които биха могли да взаимодействат с настоящата програма, са представени и анализирани в ДЕО.

След анализа на връзката на Програмата не бяха идентифицирани ситуации, при които анализираната програма би била в противоречие със съответните планове и програми.

3. СЪОТНОСИМИ АСПЕКТИ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНОТО ИМ РАЗВИТИЕ БЕЗ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

3.1. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

3.1.1. ОСНОВНИ АСПЕКТИ

Текущото състояние на околната среда е анализирано на ниво 15-те административни единици от територията на програмата в Румъния и България. В случаите, когато няма налични данни на местно ниво, анализът е извършен на национално ниво за двете страни.

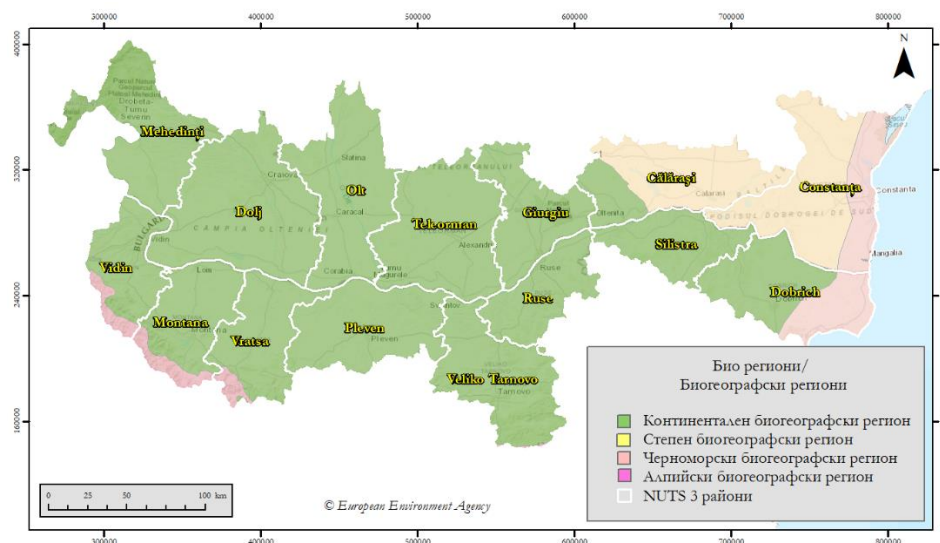
Характеризирането на текущото състояние на околната среда е направено въз основа на актуалните към момента на изготвяне на настоящия доклад данни и информация за изследваната територия. Целта е да се извърши единен анализ за двете страни, но в някои случаи може да има разлики във вида и подробността на наличните данни.

Съответните компоненти и фактори на околната среда, съгласувани в работната група (в съответствие с нормативните изисквания на двете държави), са: биоразнообразие, население и човешкото здраве, почва и земеползване, вода, въздух, климатични фактори, материални активи, културно наследство, ландшафт, енергийна ефективност, устойчив транспорт и отпадъци и кръгова икономика.

3.1.2. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Територията на програмата попада в 4 биогеографски региона на Европа: Черноморски биогеографски регион, Континентален биогеографски регион, Алпийски биогеографски регион и Степен биогеографски регион, в зависимост от различните климатични и надморски условия.

Районът се характеризира с ценно биоразнообразие от европейско и световно значение. Флората и фауната, характерни за района на програмата, са основни компоненти на биоразнообразието в Европа.

Фигура №. 3-1 Биогеографски региони в територията на програмата

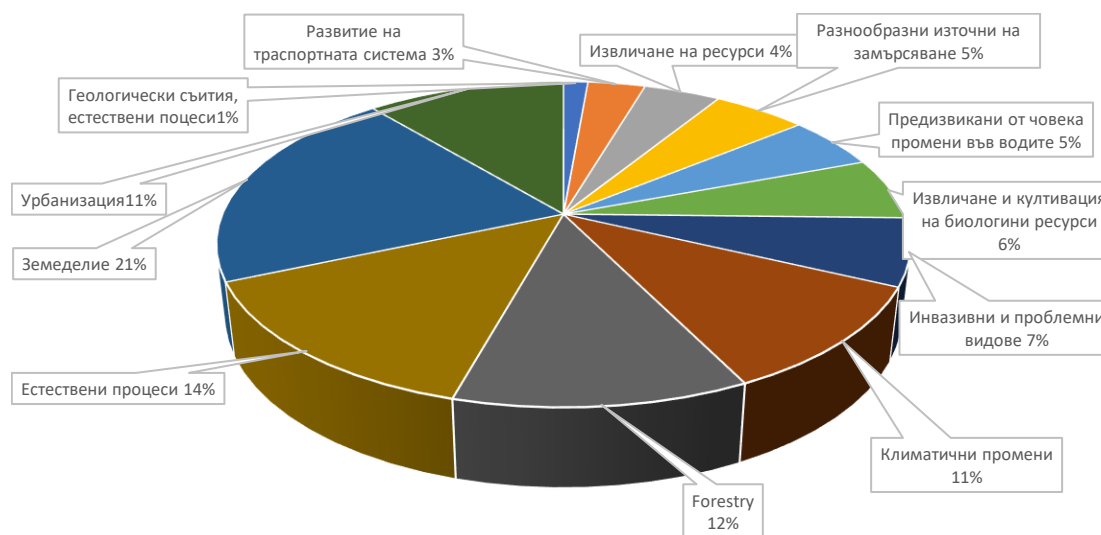

Преобладаващите видове екосистеми в района на програмата са предимно земеделски земи и градски (урбанизирани) екосистеми. Присъстват и други видове екосистеми, но в по-малка степен, като екосистеми на влажните зони и горски екосистеми.

Целевата територия в България се характеризира с богатство от видове и местообитания, което се дължи на широкия спектър от климатични, топографски и хидроложки условия. Тук могат да се открият находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света.

Като цяло може да се заключи, че южната част на Румъния може да се счита за важна зона за биоразнообразието, особено предвид района на Добруджа, където се намират много значими растителни и животински видове.

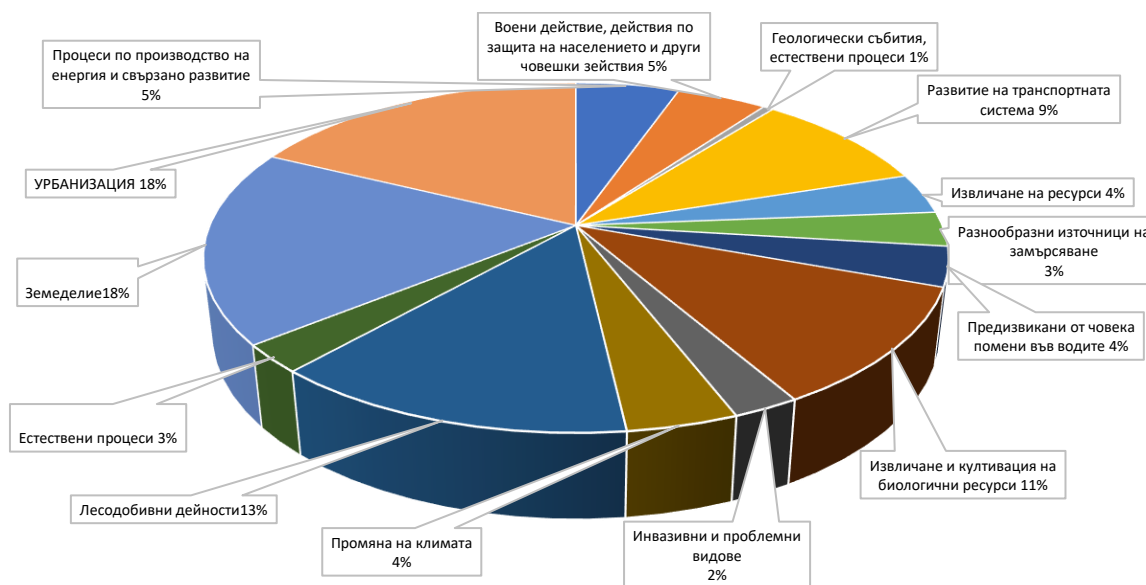
Фигурите по-долу показват заплахите и въздействията върху местообитанията и видовете в програмната територия на Румъния и България.

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура № 3-2 Въздействия и заплахи върху местообитанията

В случая с видовете основните въздействия и заплахи се формират от земеделието, процеса на урбанизация, прекомерни сечи и добив и култивиране на биологични ресурси (различни от селското и горското стопанство), както е показано на следващата фигура.

Източник на данни: Европейска агенция по околна среда

Фигура №. 3-3 Въздействията заплахи върху видовете

3.1.2.1. Национални защитени територии

Националните защитени природни територии в района на програмата заемат приблизително 80454,4 ха в Румъния и 212587,7 ха в България. Това означава, че програмната територия съдържа 4,23% защитени природни територии от национален интерес.

Националните защитени територии в програмната територия в Румъния са общо 90. Преобладават природните резервати. Националните защитени територии са разделени на пет от осемте категории, според националното законодателство на Румъния (OUG 57/2007) и са както следва:

- **Национален парк** - Програмната територия включва 1 Национален парк с обща площ около 2,87 ха;
- **Природни паметници** - Програмната територия включва 10 природни паметника с обща площ 5264,41 ха;
- **Природен парк** - Програмната територия включва 4 природни парка с обща площ около 3,77 ха;
- **Природни резервати** - Програмната територия включва 69 природни резервата с обща площ от приблизително 23834,46 ха;
- **Научни резервати** - Програмната територия включва 6 научни резервата с обща площ от приблизително 183482,22 ха.

Подробен списък на всички национални защитени територии (в програмната територия на Румъния) с тяхната категория, име и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

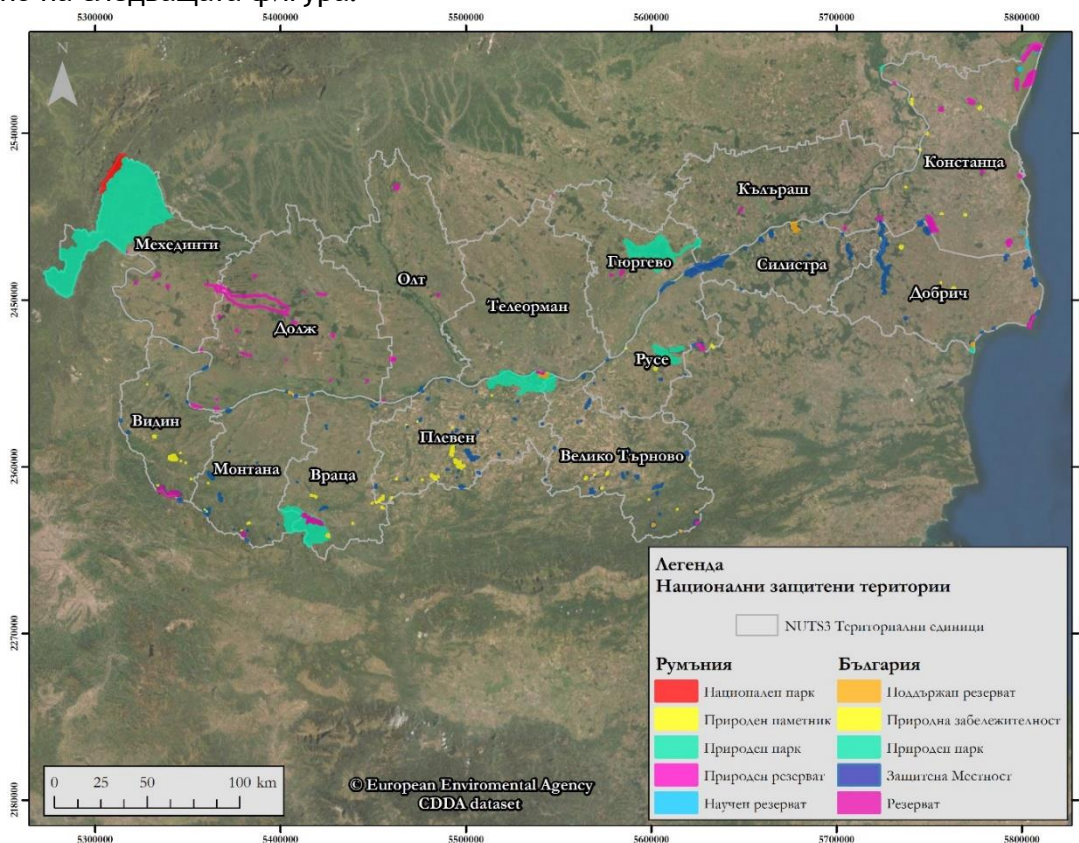
Националните защитени територии в програмната територия в България са общо 194. Те са разпределени в пет от шестте категории, съгласно Националното законодателство на България (без националните паркове) и са както следва:

- **Природни паркове** - Програмната територия включва 3 природни парка с обща площ 25026,1 ха;
- **Резервати** - Програмната територия включва 7 и резервата с обща площ от 4078,1 ха;
- **Поддържани резерви** - Програмната територия включва 6 поддържани резервата с обща площ 1670,6 ха;

- **Защитени местности** - Програмната територия включва 113 защитени местности с обща площ 19561,9 ха;
- **Природни забележителности** - Програмната територия включва 65 природни забележителности с обща площ от 2806,5 ха.

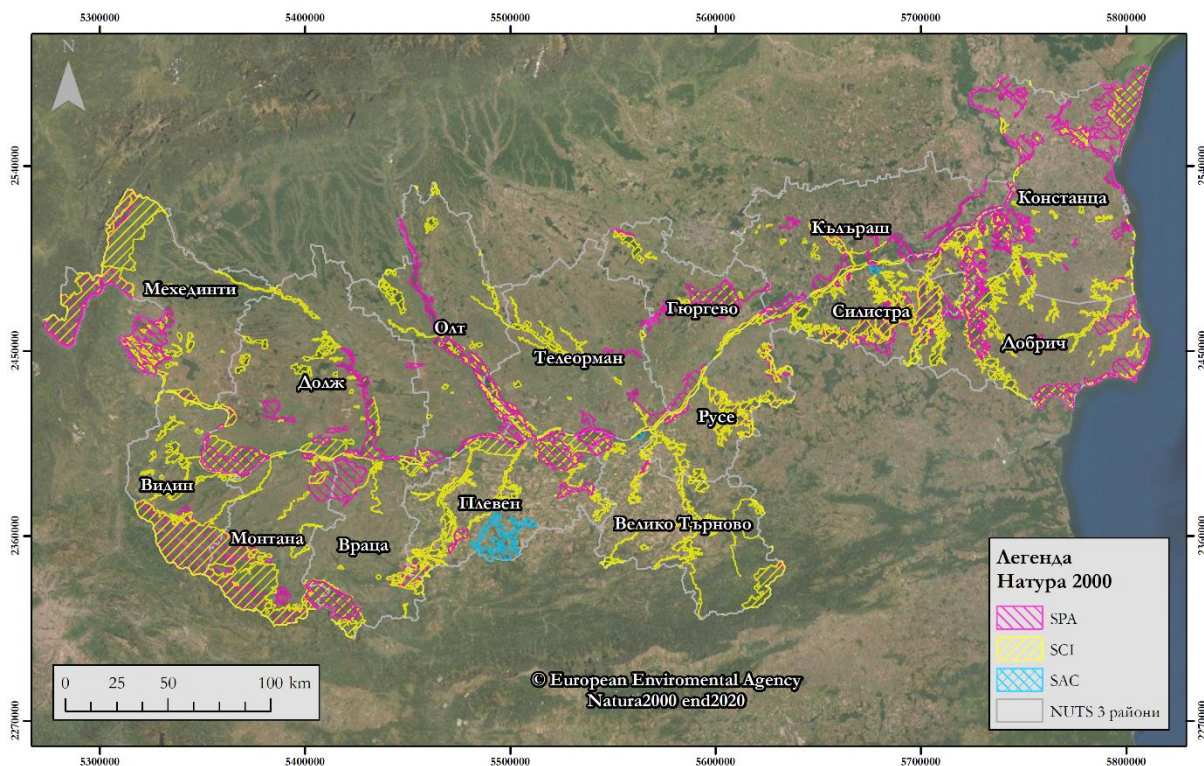
Местоположението на защитените природни територии в територията на програмата е показано на следващата фигура.

Фигура №. 3-4 Защитени природни територии в програмната територия

3.1.2.2. Обекти по Натура 2000

Обектите по Натура 2000, обхващат припл. 20% от общата площ на програмната територия. Румънската част обхваща повече от 658 000 ха, а българската - около 750 000 ха. Тяхното местоположение в програмната територия е представено на следващата фигура.

Фигура №. 3-5 Местоположение на обектите от Natura 2000

Обектите от Natura 2000 в програмната територия в България са общо 131. Те са разделени, както следва:

- **Обявени съгласно Директивата за птиците**⁴ - Програмната територия включва 41 Natura 2000 зони (обявени, съгласно Директивата за птиците) с обща площ от 693413,35 ha;
- **Обявени, съгласно Директивата за местообитанията**⁵ - Програмната територия включва 90 Natura 2000 зони (обявени, съгласно Директивата за местообитанията) с обща площ от 843836.73 ha;

Подробен списък на всички защитени зони от екологичната мрежа Natura 2000 (в българската програмна територия) с техния код, име и площ (ха) е представен в Приложение 14.4.

В Румъния зоните от Natura 2000 в програмната територия са общо 126. Те са разделени, както следва:

- **Обявени, съгласно Директивата за птиците** - Програмната територия включва 54 защитени зони от екологичната мрежа от Natura 2000 (обявени, съгласно Директивата за птиците) с обща площ от приблизително 486152,29 ha;
- **Обявени, съгласно Директивата за местообитанията** - програмната територия включва 72 защитени зони от екологичната мрежа Natura 2000 (обявени по Директивата за местообитанията) с обща площ от приблизително 453009,26 ha;

Съгласно докладите на двете държави, от 2013-2018 г. по отношение на природозащитния статус на видовете и местообитанията, съгласно чл.17 от Директива

⁴ Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици

⁵ Директива 92/43/ЕО на Съвета от 21 май 1992 г. относно опазването на естествените местообитания и на дивата фауна и флора

92/43/ЕИО, в програмната територия се намират всички видове природозащитен статус за местообитания и видове.

Състоянието на опазване на местообитанията е до голяма степен неблагоприятно-незадоволително. Състоянието на опазване „неблагоприятно-лошо“ присъства в по-малка част и се среща особено в окръг Кълъраш и частично в Долж, Констанца в района на програмата в Румъния. А в българската територия отчасти се среща в областите Враца, Плевен и Велико Търново. Останалите местообитания са в "Благоприятно" или "Неизвестно" природозащитно състояние.

По отношение на природозащитния статус на видовете в програмната територия, то е до голяма степен „Благоприятно“, следвано от „Неблагоприятно-Незадоволително“. Природозащитното състояние "неблагоприятно-лошо" се среща в нисък дял в южната част на област Видин.

Основната цел на видовете и местообитанията е постигането на "благоприятен" природозащитен статус.

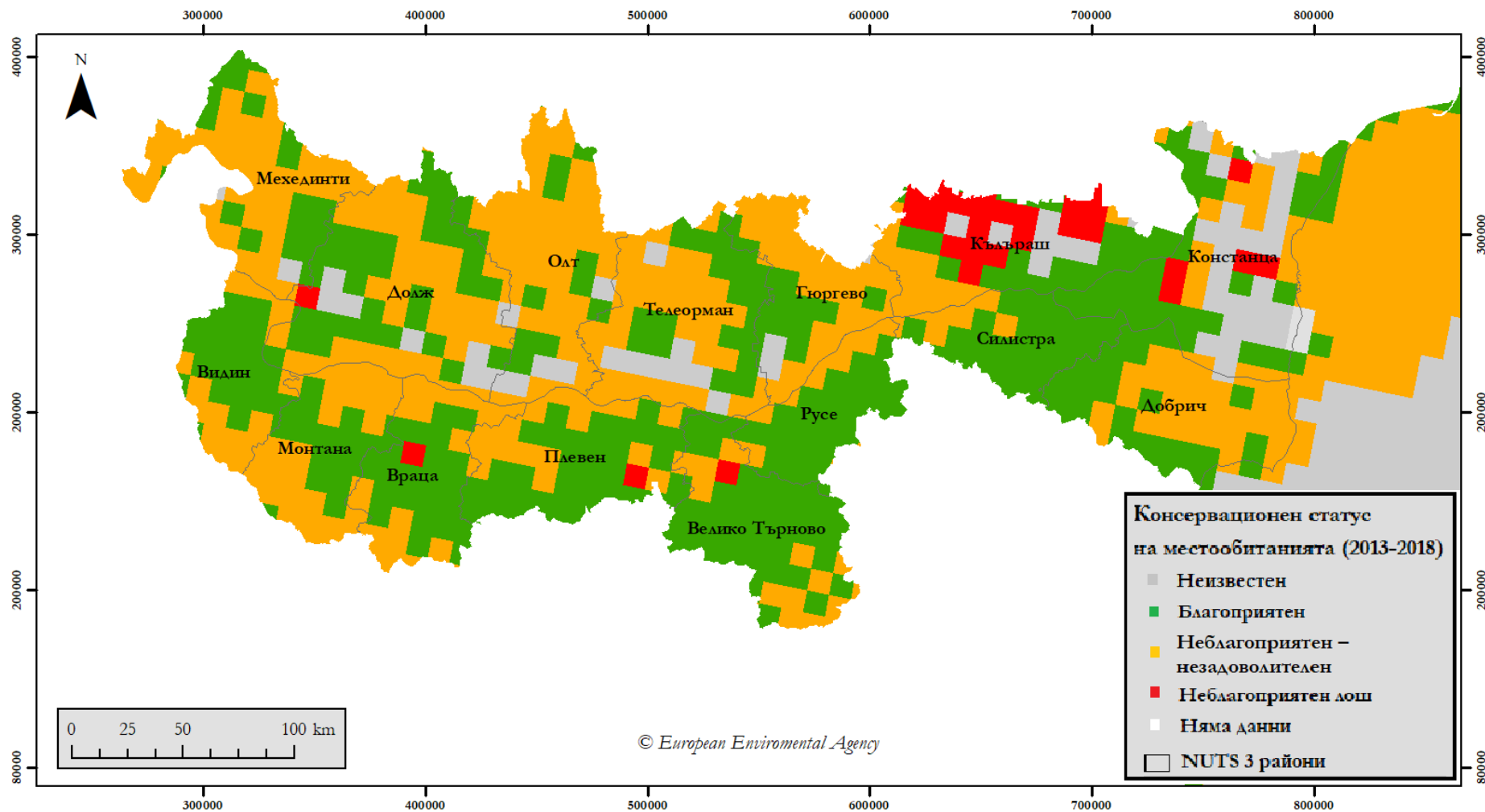
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-6 Природозащитен статус на местообитанията в програмната територия

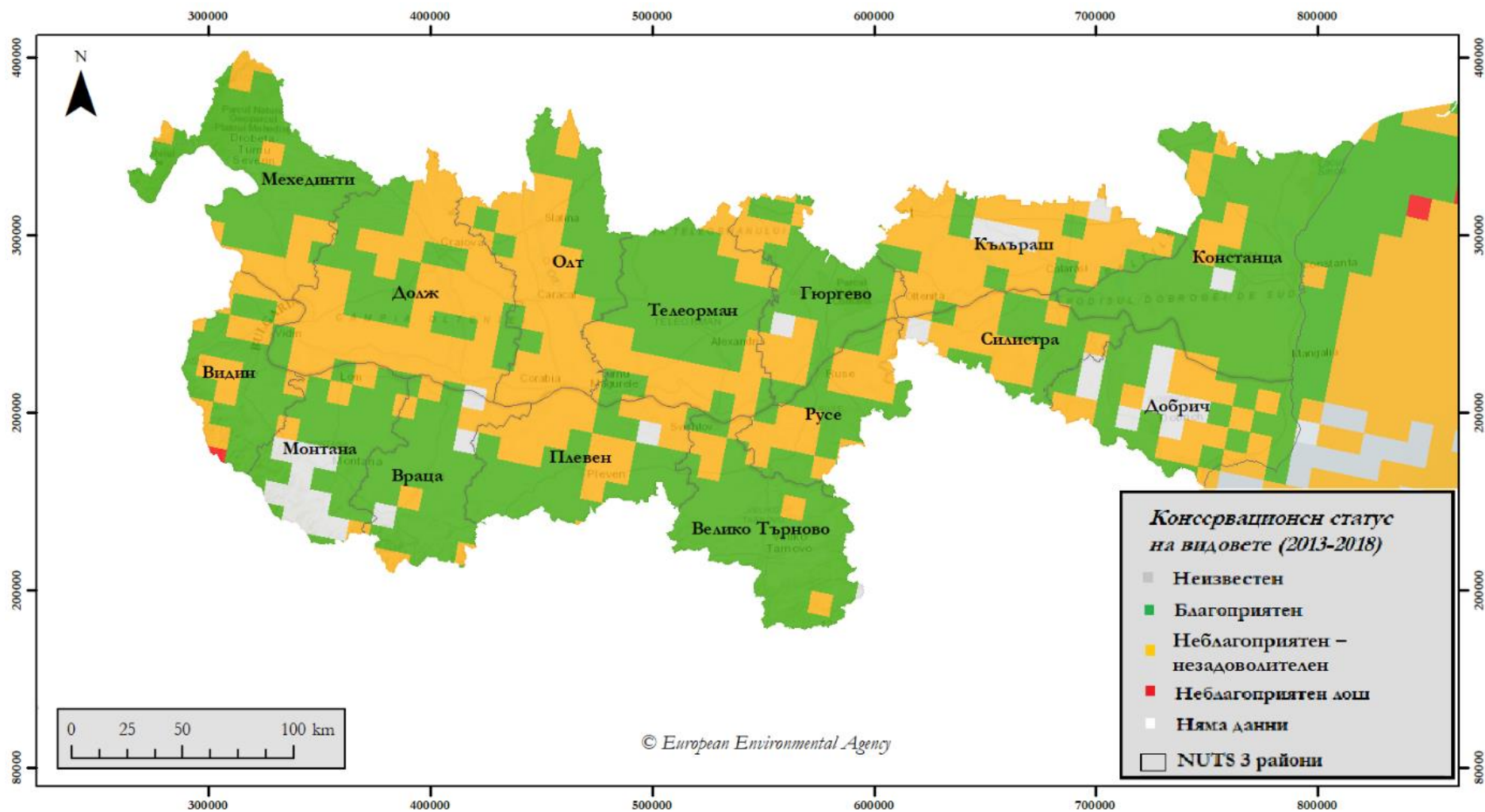
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-7 Природозащитен статус на видовете в програмната територия

3.1.3. НАСЕЛЕНИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

При анализ на окръзите и областите се установява намаляване на населението в периода 2016-2020 г. Най-многобройно е населението в окръзи Констанца и Долж (Румъния) и в областите Велико Търново и Плевен (България).

Анализирайки статистическите данни, се забелязва, че и двете страни на границата са изправени пред обезлюдяване. Това се дължи на миграция на населението към икономически по-развити райони, застаряване, ниски нива на раждаемост и др.

По отношение на възрастовата структура - преобладаващата възрастова група е 15-64 години. На последно място е населението под 15 годишна възраст.

В България ⁶ през 2019 г. се наблюдава увеличение на заболяемостта от някои заразно болести - морбили, варицела, епидемичен паротит, менингококов менингит и сепсис, вирусен хепатит, вирусен менингит и менингоенцефалит. Регистрирани са осем случая на малария, внесена от чужбина. Намаляват случаите на заболявания от коклюш, Ку-треска, Кримско-Конго хеморагична треска, дизентерия, лептоспироза и Лаймска борелиоза.

В Румъния, в 7-те окръга, включени в програмата, болестите на органите на кръвообращението представляват основната причина за смъртни случаи, причинени от медицински проблеми, следвани от болести на дихателната система. Те показват възходяща тенденция в анализирания период.

Основните рискови фактори за населението и здравето на хората, свързани с околната среда са качеството на атмосферния въздух /атмосферно замърсяване, качество и количество на питейните води, води за къпане, почви, отпадъци, шум, генетично модифицирани организми в храни, нейонизиращи лъчения и йонизиращи лъчения . Впоследните години се увеличава все повече значението на последиците от климатичните изменения.

3.1.4. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

Според Атласа на почвите в Европа, типовете почви, срещани в програмната територия, са представени от:

- Аренозоли - те са сред най-разпространените типове почви в света. В обхвата на програмата се срещат в западната част на Румъния. На европейско ниво заемат около 1%.
- Камбизоли - представляват млада почва, която обхваща 12% от Европа. Срещат се в западната част на програмната територия.
- Черноземи - те са сред най-плодородните почвени типове в света. Срещат се в почти всички области/окръзи в обхвата на програмата, с изключение на западната част.
- Флувисоли - често срещани са в периодично наводнени райони и обхващат 5% от площта на Европа. Срещат се на значителна площ в района на програмата, в заливните низини.
- Лувисоли - тази категория почва покрива 6% от Европа, като същевременно обхваща значителна част от програмната територия.
- Феоземи, покриват само 3% от почвата на Европа и се срещат във влажните степни райони. В програмната зона е на малки площи.
- На много малки площи в района на програмата има и типове почви, като солници и глейсоли.

В Румъния през 2019 г. е имало 159 екологични инцидента, от които 32 са в окръзите, включени в програмата, а почвата е един от засегнатите екологични компоненти. Броят на случаите на аварийно замърсяване намалява в периода 2012-2019 г. Сред причините, довели до тези екологични аварии, са: заустване на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води, пожари в депа, инциденти с кораби, различни неизправности в тръбопроводите⁷, и т.н.

⁶ https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/Zdraveopazvane_2020.pdf

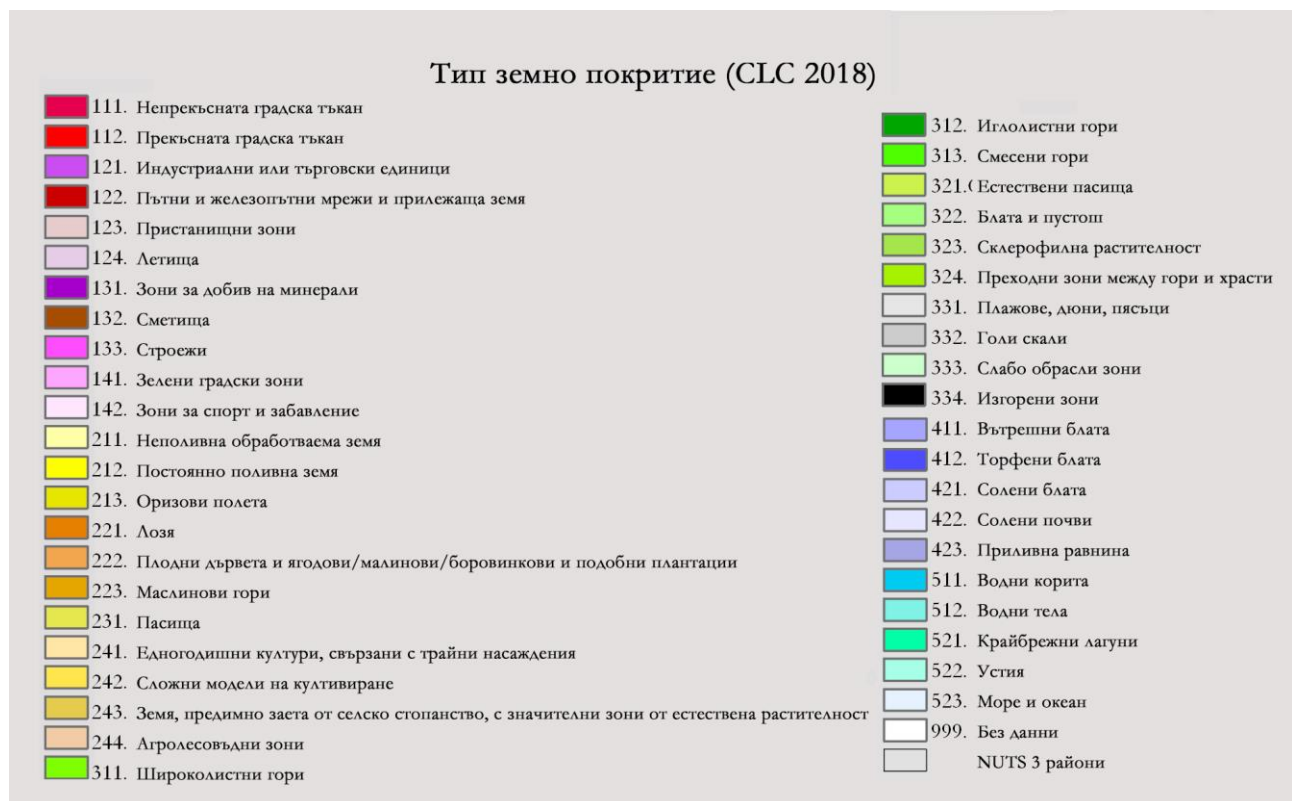
⁷ Национална агенция за опазване на околната среда - Доклад за състоянието на околната среда в Румъния, през 2019 г.

По данни от годишните регионални доклади за състоянието на околната среда за българската част от територията на програмата, през последните години се наблюдава тенденция към намаляване на замърсяването на земята и почвата. Съдържанието на вредни вещества в почвата като цяло е под допустимия минимум.

Програмната територия се състои предимно от земеделски територии и изкуствени територии. Отчасти на запад има гори и полуестествени зони. Върху по-малки площи от програмната територия се намират водни обекти и влажни зони.

Фигурата по-долу показва земеползването в териториалния обхват на програмата, съгласно CLC 2018.

Фигура №. 3-8 CLC / КОРИНЕ земно покритие/ легенда

Румънската част от програмната територия е изложена на висок сеизмичен риск, особено в източната част, поради епицентричната зона на Вранча, която оказва влияние както върху румънската територия, така и върху северната част на България.

Сеизмичните райони, които са свързани с българската част от програмната територия а, включват Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по скалата на Рихтер до 7,5, интензитет 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев-Спонхьор-Карник), Шабленска зона (максимален магнитуд до 8-ма, интензитет най-малко от 9-та степен по Черноморското крайбрежие), Дуловската зона (максимален магнитуд 7,5, поради относително голяма дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензитет над 8-ма степен).

3.1.5. ВОДИ

3.1.5.1. *Качество на повърхностните води*

Река Дунав представлява граница между Румъния и България. Има дължина от 221 700 km² на румънска територия (27,5% от целия басейн) и 46 930 km² на българска (5,8% от целия басейн).

Програмната територия в Румъния се припокрива частично или напълно с 6 басейнови дирекции за управление на водите - БД Арджеш - Виш , БД Банат, БД Бузю - Яломица , БД Дунав - Морска , БД Джиуи БД Олт.

В България областите Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра и общините Добрич, Крушари и част от Генерал Тошево и Добричка (област Добрич) попадат в териториалния обхват на Басейнова дирекция Дунавски район, с център в Плевен. Област Добрич (общините Балчик, Каварна и Шабла и частично община Добричка) попада в обхвата на Басейнова дирекция Черноморски район с център Варна.

След проведен мониторинг на елементите за качество на повърхностните водни обекти, за периода 2016-2019 г., се установи, че като цяло състоянието им е добро.

Екологичното състояние на водните обекти, попадащи в програмната територия, е предимно добро и умерено. Химическото състояние е предимно добро, с изключение на някои райони в източната част на програмната територия.

3.1.5.2. Подземни води

В по-голямата част от програмната територия водоносният хоризонт е високопродуктивен порест слой, което означава, че се допуска значителен поток от подземни води или извличане на достатъчно количество подземни води. Налице е и водоносен карст, където потокът на подземните води е по-концентриран и по-бърз.

Румъния

Химичното състояние на подземните водни тела в източната част на програмата е лошо, както и отчасти в северозападната част. Химичното влошаване на подземните води обикновено се причинява от точково замърсяване, генерирано от депата, но също и от дифузно замърсяване като течове от канализация, използване на торове, пестициди и др.

Приблизително 95 % от подземните водни тела от целевата по програмата територия са в добро състояние.

България

45 от подземните водни тела в българската част от територията на програмата са в добро екологично състояние, в умерено екологично състояние са 47 подземни водни тела, 15 са в лошо, 3 са в много лошо, 9 подземни водни тела са в добро към отлично екологично състояние, а за 14 не е известно.

3.1.5.3. Качество на питейните води и водите за къпане

Питейни води

Несъответствията най-често са спорадични. Те се наблюдават предимно в по-малките населени места - индикация за недобра водоснабдителна практика, респ. нерегулярна профилактика на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция на водата, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии

Води за къпане

На ниво програмна територия, в окръг Констанца са налични 48 естествени зони за къпане, които се докладват на Европейската комисия (в крайбрежната територия на Черно море и езерото Кюперка в с. Тулса) от гледна точка на качеството на водите за къпане. В периода 2015-2019 г. е подоброено качеството на водите за къпане. Например през 2015 г. от 48 зони за къпане една попада в категорията Незадоволително и 11 в категорията Задоволително, а през 2019 г. категорията Отлично е преобладаваща и само 10 зони попадат в категорията Добро⁸.

Освен тези зони в територията от обхвата на програмата (румънската част) са идентифицирани и други зони за къпане, които не се докладват на Европейската комисия. Те се намират в следните окръзи:

Окръг Калараш: 2 зони са разработени и разрешени и качеството на водата е в рамките на стойностите в ръководството и задължителните стойности;

⁸ Националният институт за обществено здравеопазване - Националният център за мониторинг на риска в общността на медиите - Отчет за Sănătate și Mediu 2019

Окръг Констанца: 2 неработещи зони и качеството на водата е в рамките на задължителните стойности;

Окръг Долж: 1 неработеща зона - качеството на водата не отговаря на задължителните стойности;

Окръг Олт: 2 неработещи зони - качеството на водата не отговаря на задължителните стойности и са отправени предупреждения със забранено къпане.

България

В областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Плевен, Русе и Силистра няма официално обособени зони за къпане.⁹

Област Добрич: Има 20 места за къпане, 8 от които са в добро състояние и 12 в отлично 10.

3.1.5.4. Пречистване на отпадъчни води, канализация и заустване

В териториалния обхват на програмата са идентифицирани 3 типа агломерации над 2000 екв.ж. (1000 - 10 000, 10 001 - 100 000 и >100 000).

3.1.5.5. Санитарно-охранителни зони

В Румъния на национално ниво през 2019 г. са инвентаризирани 3884 водохващания за питейна вода. В зависимост от водоснабдяването, резултатите са следните:

- 361 водохващания от повърхностни източници на води за питейно-битови цели (от които 352 за водоснабдяване на населението и 9 за водоснабдяване на хранително-вкусовата промишленост);

- 3523 водохващания от подземни източници за питейно-битови цели (от които 3140 за водоснабдяване на населението и 383 за водоснабдяване на хранително-вкусовата промишленост). Общият обем на уловената питейна вода от повърхностни източници е 1 187,30 милиона м³, а тази от подземни източници е 970,21 милиона м³.

В териториалния обхват на БДДР, попадащ в програмната територия, към 01.10.2021 г. са учредени 307 бр. санитарно-охранителни зони, в съответствие с изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 27 октомври 2000 г.).

В териториалния обхват на БДЧР, попадащ в програмната територия, са учредени 31 бр. санитарно-охранителни зони, в съответствие с изискванията на гореспоменатата Наредба.

Зони за защита на водите

В ДЕО са представени зоните за защита на водите, в съответствие с чл. 119а от Закона за водите.

3.1.6. АТОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

В Румъния основните сектори, които представляват значими източници на замърсяване на въздуха, са енергетика, промишленост, транспорт и селско стопанство.

В България основният източник на замърсяване е битовото отопление на твърди горива, като въглища и дърва, изгаряне на въглища за производство на електрическа и топлинна енергия от ТЕЦ, автомобилен транспорт, промишленост, строителни и ремонтни дейности. В зависимост от района има различни видове замърсяване, например в райони в близост до електроцентрали, работещи с въглища, нивото на SO₂ е по-високо, в сравнение с райони разположени далеч от промишлени центрове.

⁹ РАЗДЕЛ 3 Актуализация на регистъра на водозащитните зони

10 http://www.rzi-dobrich.org/files/upload/zdraven-kontrol/kontrol-na-faktori-na-sredata/vodi/vodi-za-kupane/morski/vodi_kypane_2021/kategorizatsiya_zoni_kypane-pri1_1.xls

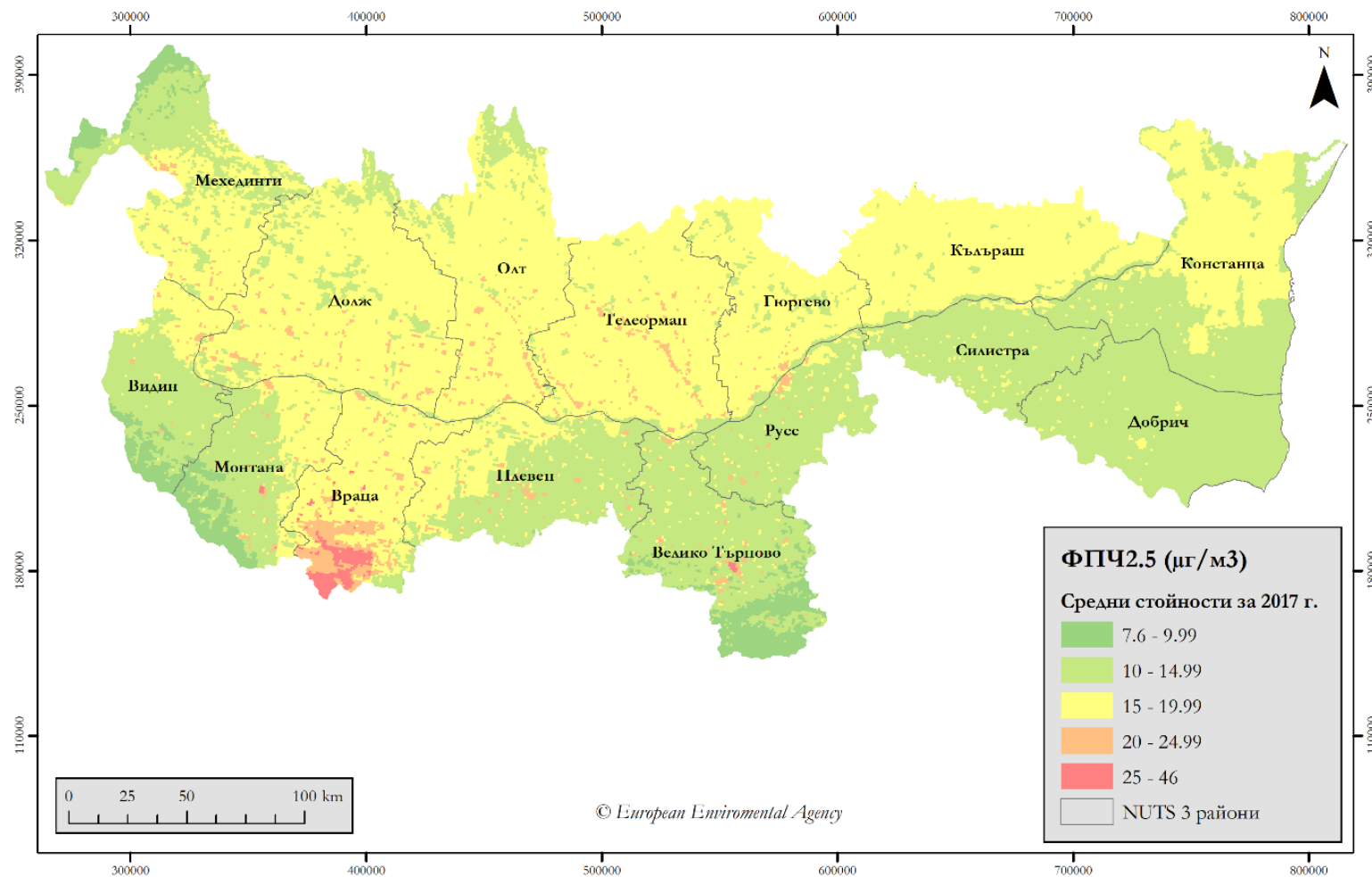
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-9 Средногодишни стойности за показател ФПЧ_{2.5} през 2017

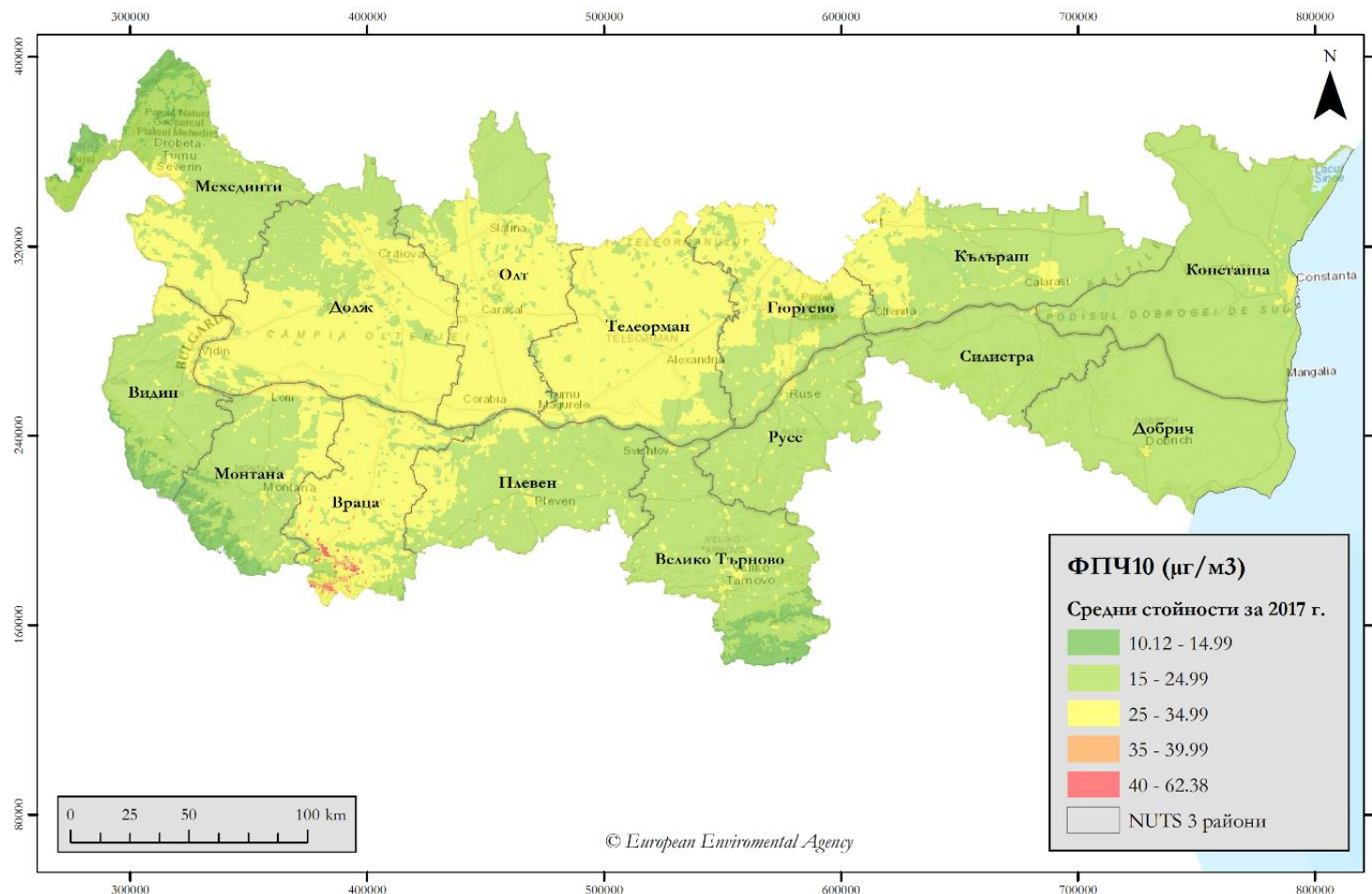
EUROPEAN UNION
 EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
 INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-10 Средногодишни стойности за показател ФПЧ₁₀ през 2017г.

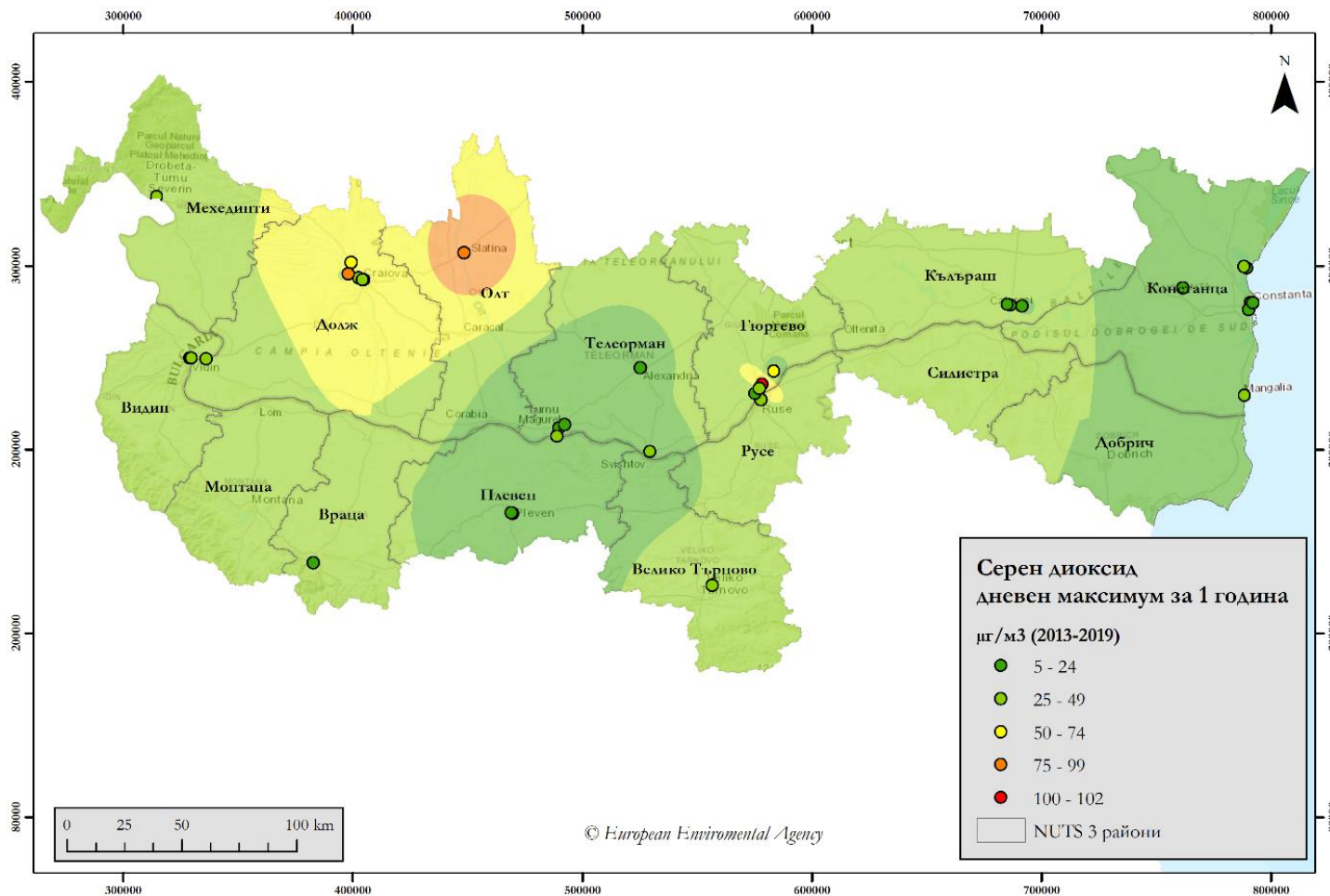
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-11 Среднодневна стойност за показател SO₂ през 2013-2019

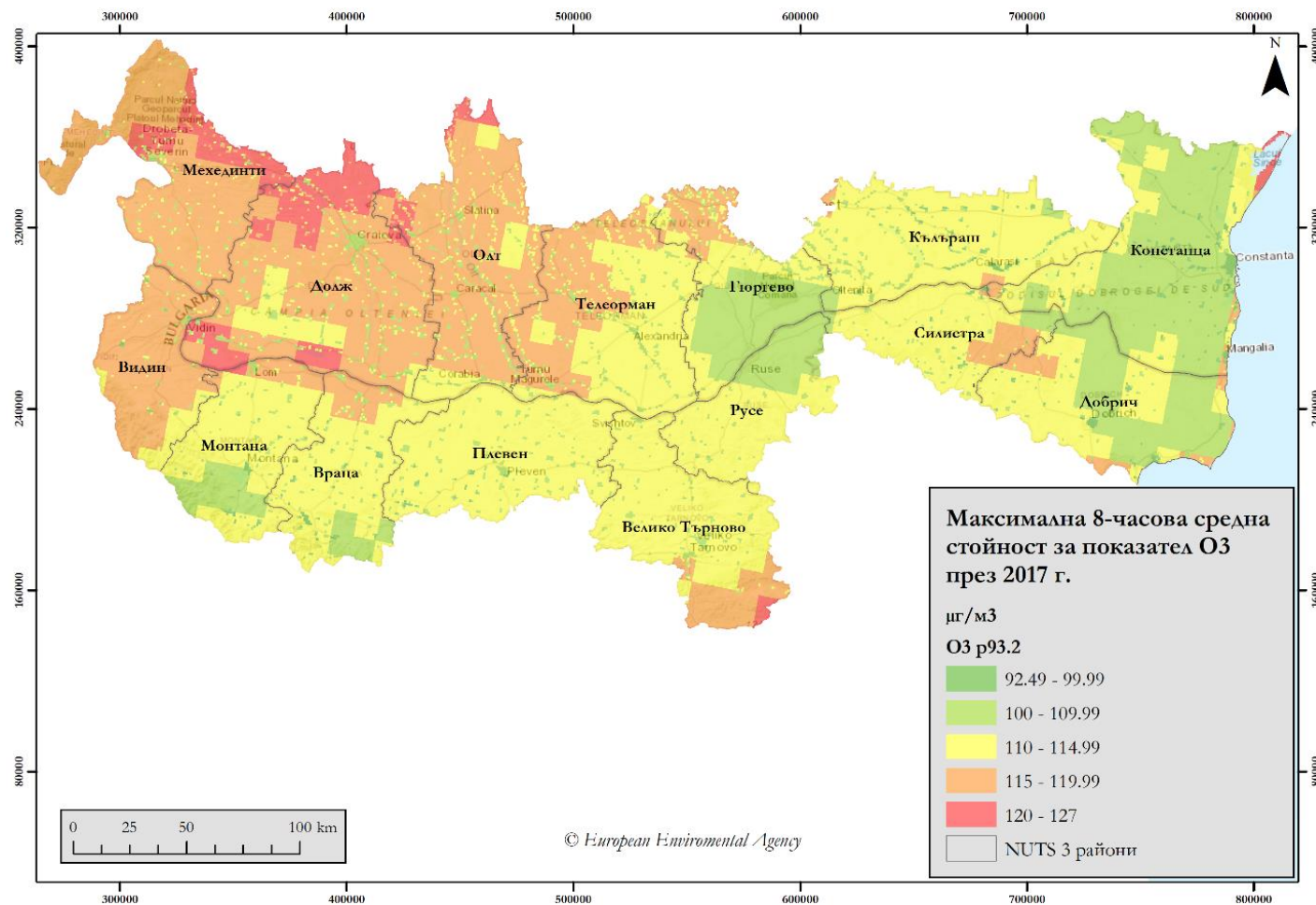
EUROPEAN UNION
 EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
 INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-12 Максимална 8-часова средна стойност за показател O₃ през 2017

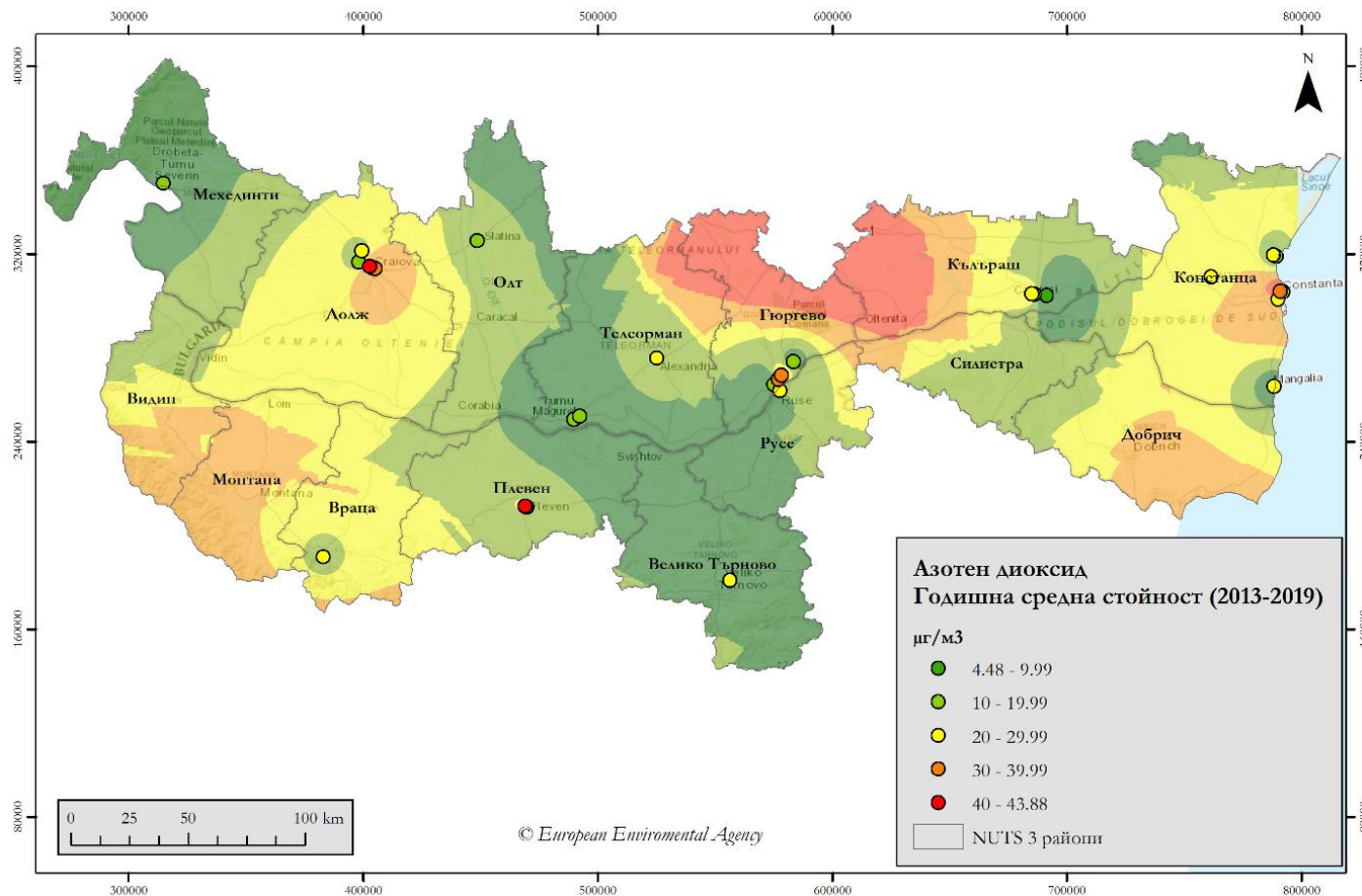
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-13 Средногодишни стойности за показател NO₂ през 2013-2019

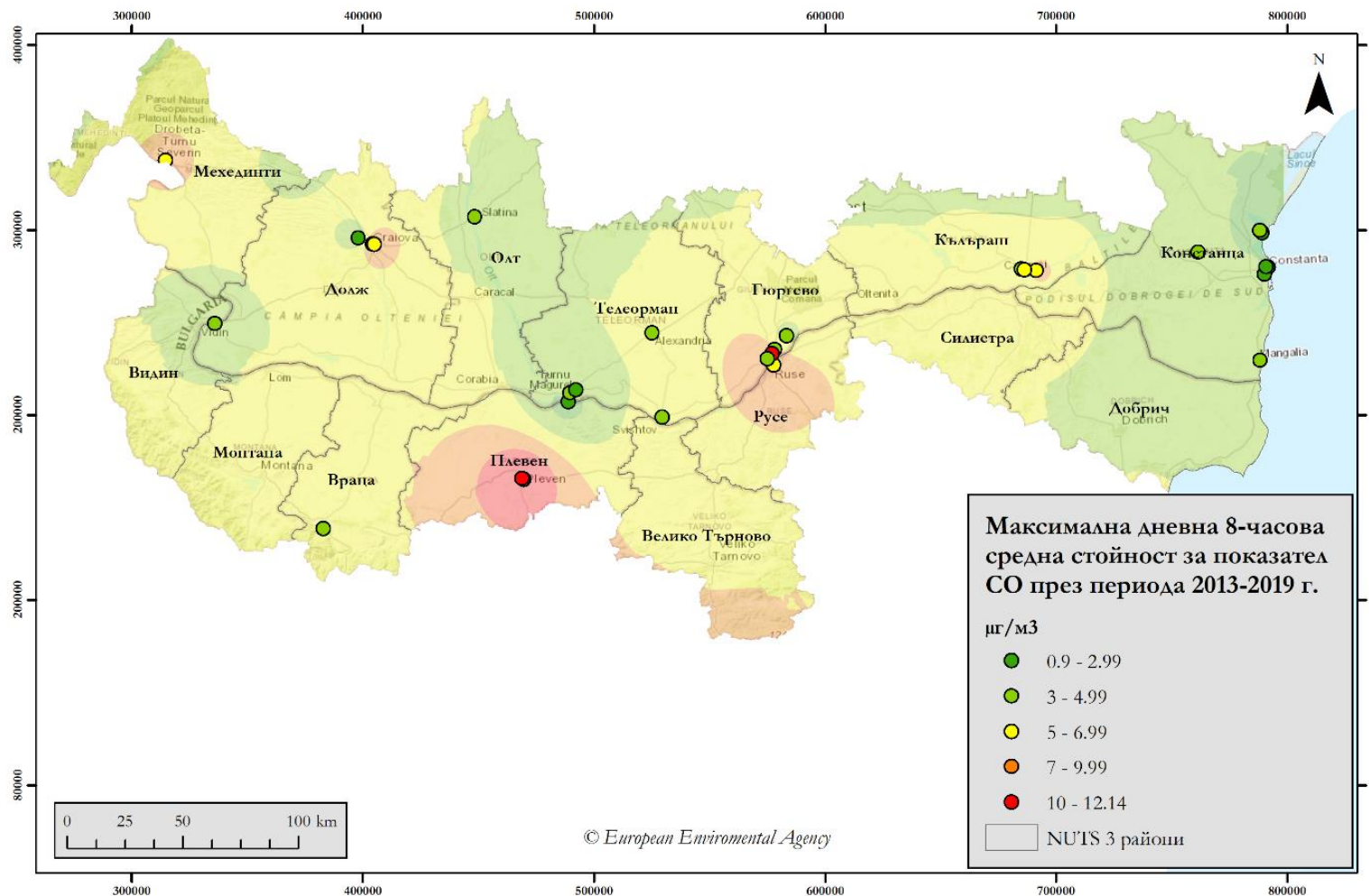
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Фигура №. 3-14 Максимална дневна 8-часова средна стойност за показател CO през периода 2013-2019

3.1.7. ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Най-малко валежи са регистрирани в източната част от територията на програмата. Съпоставяйки тези данни с индекса за стандартизация на валежите, може да се каже, че окръзите Констанца, Кълъраш и областите Силистра и Добрич са предразположени към метеорологична суша.

Тенденциите на емисиите на ПГ в Румъния и България от 1990-2018 г., в сравнение със средните за Европа, показват намаление и в трите случая, спрямо референтната 1990 г. В Румъния намалението на емисиите на ПГ е по-интензивно, в сравнение с България, което през 2018 г. достига 47 CO₂ еквивалента.

Основните сектори, отговорни за емисиите на парникови газове, на международно ниво са транспорт, строителство, селско стопанство, промишленост, отпадъци и други.

В Румъния най-значимият източник на емисии от изброените е промишлеността. В периода 2005-2012 г. се наблюдава намаляване на емисиите от този сектор, но в последствие има различни колебания.

В България секторът, който допринася най-много за емисиите на парникови газове, е транспортът. Той показва различни колебания в периода 2005-2012 г., но от 2013 г. нараства.

3.1.8. МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Материалните активи най-общо се делят на краткотрайни (суровини и материали, стоки, продукция, незавършено производство) и дълготрайни (земи, обекти, инфраструктура, машини, производствено оборудване). За целите на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 се разглеждат активите, засегнати от програмата, включително:

- **Земи и земеползване - анализът на състоянието се извършва към т. 3.4 от доклада за екологична оценка;**
- **Обекти и инфраструктура**

Тъй като целите, приоритетите и допустимите дейности на програмата са определени на базата на изрично изготвения за тази цел Териториален анализ за трансграничния регион Румъния-България, анализът на състоянието на материалните активи е базиран на цитирания документ.

3.1.9. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Наводнения

Румъния е предразположена към наводнения, причинени от преливане на водни течения (речни наводнения), които причиняват най-значителни щети.

В програмната територия на Румъния най-изложените на наводнения райони са в окръг Мехединти, тъй като те могат да бъдат засегнати от наводнения на река Дринча I и басейна Джиу. Друга зона, изложена на риск от наводнения, е в окръг Гюргево с река Неажилув и нейните притоци. В окръг Констанца има изключително особена ситуация с реките Казимча и Урлуя, поради режима на поройния поток¹¹.

Екстремните метеорологични явления могат да причинят значителни щети и дори природни бедствия. През 2019 г. в Румъния се случиха 205 екстремни метеорологични явления, като:

- 140 наводнения от преливане на реки или от отток от склонове;
- 12 събития, причинени от топене на сняг или замръзване-размразяване;
- 1 събитие на брегова ерозия по Черноморието;
- 27 екстремни събития, причинени от обилни валежи;
- 14 екстремни събития, причинени от екстремни валежи и градушки;
- 11 екстремни събития, причинени от силни валежи и вятър¹².

Според плановете за управление на риска от наводнения на Басейнова администрация (АВА) има много райони, които имат значителен потенциал за риск от наводнения. Списъкът

¹¹ Обща стратегия за устойчиво териториално развитие на трансграничната зона Румъния-България Анализ и диагностика на текущата ситуация в трансграничната зона

¹² Доклад за състоянието на околната среда в Румъния - през 2019 г.

на районите със значителен потенциален риск от наводнения в програмната територия - Румъния, е представен в Доклада за екологична оценка.

Управлението на риска от наводнения в България се определя съгласно Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответния басейнов район(2016-2021). ПУРН са изготвени в съответствие с чл. 146о, ал.3 от Закона за водите, съгласувано с актуализацията на Плана за управление на речния басейн. В момента тече изпълнението на Проект за актуализация на ПУРН, втори цикъл 2022-2027 г. В изпълнението на проекта е извършена Предварителна оценка на риска от наводнения (ПОРН), 2021г.

Съгласно извършената Предварителна оценка на риска от наводнения, 2021 г. със Заповед РД-804 / 10.08.2021 г.¹³ са определени нови Райони със значителен потенциален риск от наводнения в БДДР - 22 са РЗПРН, които попадат в териториалния обхват на програмата. Списък на същите е представен в Доклада за екологична оценка. Четири са РЗПРН от БДЧР, които попадат в териториалния обхват на програмата. Списък с техните кодове и имена е представен в Доклада за екологична оценка.

Сеизмичен риск

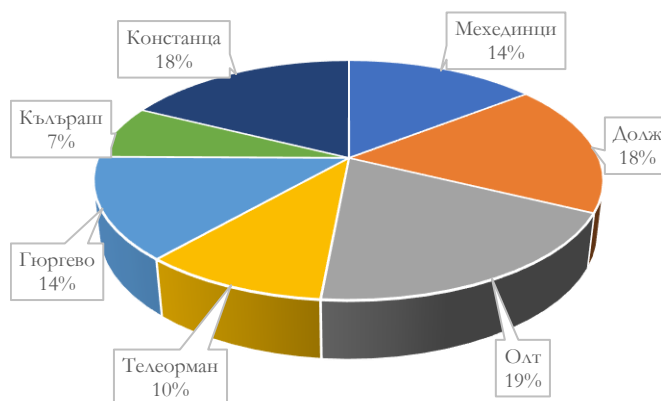
Трансграничната територия е изложена на висок сеизмичен риск. Епицентърът на Вранча има доминиращо влияние върху румънската територия и би могъл да се усети в северната част от българската територия (Добруджа, Велико Търново и Шабла - нос Калиакра).

Свлачища

Според Териториалния анализ на трансграничния регион Румъния-България, по отношение на свлачищата, трансграничната територия Румъния-България има степен на чувствителност към свлачища, сравнима с южната част на Европа. Този аспект трябва да се има предвид при изготвянето на почвени тематични стратегии, които отчитат инвентаризацията, чувствителността, опасността и риска в различни мащаби.

3.1.10. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

На следващите фигури е представено разпределението на паметници на културата по области в територията на програмата.

Източник на данни: Институт за национално наследство

Фигура № 3-15 Исторически паметници в територията на програмата - Румъния

В териториалния обхват на програмата повечето исторически паметници се намират в окръзите Олт, Долж и Констанца, а от другата страна е окръг Кълъраш.

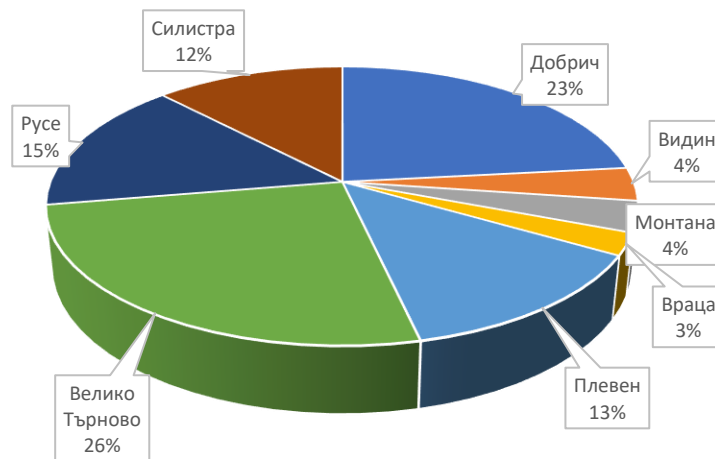
¹³ http://www.bd-dunav.org/uploads/content/files/upravlenie-na-vodite/PURN-2022-2027/PORN_Final/Zapoved.pdf

В 7-те окръга от трансграничната територия има стотици обекти, принадлежащи към културното наследство, включително архитектурни обекти, представляващи около 60% от общия брой и археологически, които представляват около 30% от общия брой. Някои от тях са важни туристически атракции. Освен културното наследство, в района има много места за поклонение от различни вероизповедания, особено православно. Някои от тях са важни центрове на поклоннически и религиозен туризъм.

В България, по данни на Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности (НКЦ) към Националния институт за недвижимо културно наследство на България (НИНКН), общият брой на всички видове НКЦ е над 40 000, от които 13 500 са археологически. Повечето от историческите паметници се намират в областите Велико Търново, Добрич и Русе. Освен това, тези райони са най-посещаваните от туристи.

Археологическите НКЦ са относително равномерно разпределени в цялата страна и са предимно извън селищата.

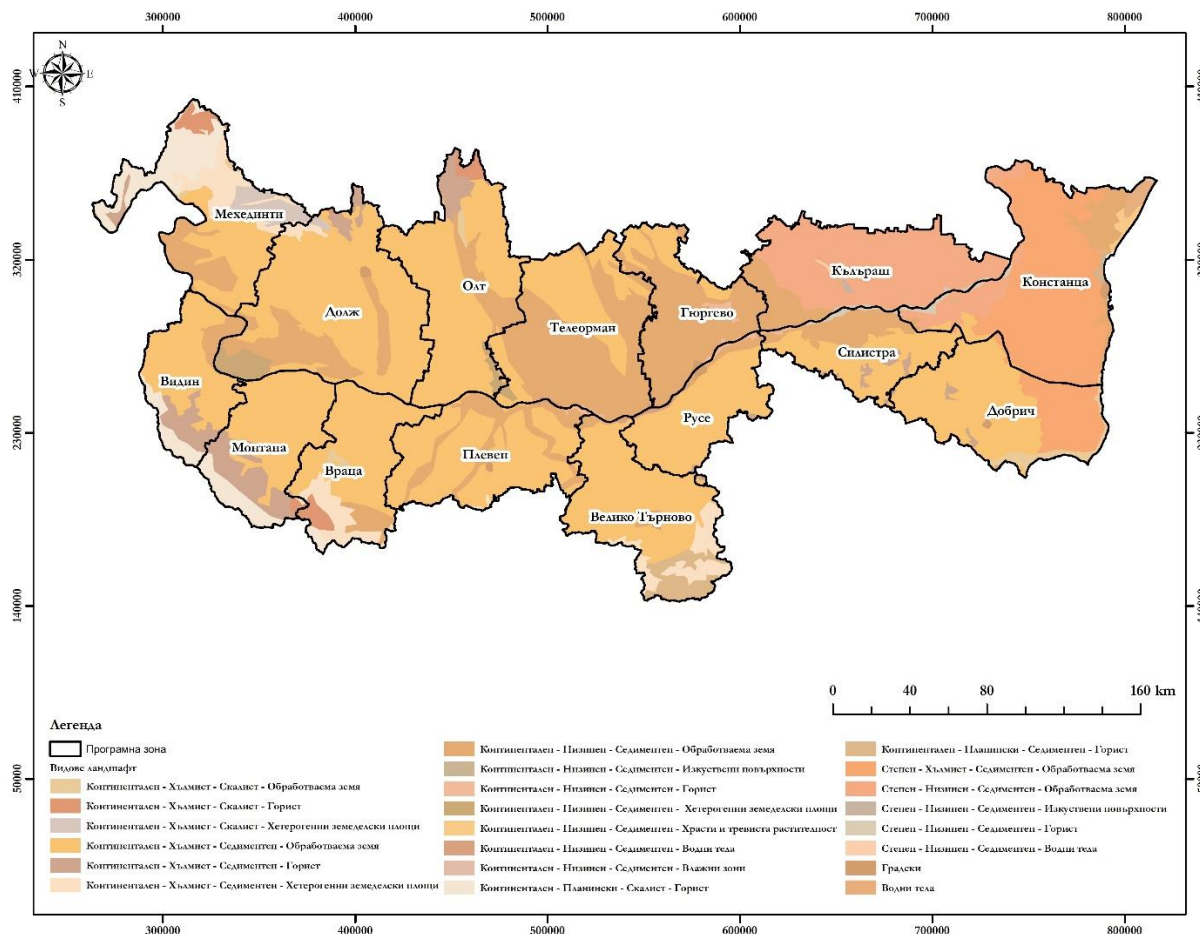

Източник на данните: Национален институт за недвижимо културно наследство

Фигура № 3-16 Исторически паметници в територията на програмата - България

3.1.11. ЛАНДШАФТ

Съгласно LANMAP 2 преобладаващите типове ландшафт в територията на програмата са Континентален - хълмист - седиментен - с обработваеми земи. На изток и североизток се откроява тип ландшафт Степен - хълмист - седиментен с обработваеми земи.

Фигура №. 3-17 Типове ландшафт в територията на програмата

3.1.12. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

По отношение на териториите в обхвата на програмата, Румъния и България, стойностите на средното потребление на енергия са относително близки, изключение е потреблението на енергия за отопление на вода и готвене, което е по-високо в Румъния. Тези различия се обясняват главно с различни климатични условия.

България

България разполага със значителен потенциал за реализация на мерки за енергийна ефективност. Повишаването на енергийната ефективност ще допринесе за ограничаване на емисиите на въглероден диоксид и други парникови газове и следователно ще помогне за предотвратяване на изменението на климата.

По-долу представяме силните и слабите страни на състоянието на енергийната ефективност за целевите райони от българската част. Сегашното състояние на целевите райони не се различава от това в страната като цяло.

Налице е енергоинтензивна структура. Голяма част от технологиите, машините и оборудването са морално остарели, енергоемки. Липсват системи за наблюдение и контрол на потреблението на енергия в общинския сграден фонд, неблагоприятен енергиен баланс, който е свързан със силен превес на вноса на горива над използването на местните ресурси, липса стратегически документи на областно и общинско ниво. Друга част, която се отнася до основните трудности за постигането на енергийна ефективност, е липсата на практики за наблюдение и анализ, липсата на целеви финансови ресурси, липсата на координирани действия между институциите. Затруднения достъп до инвестиции по проектите за енергийна

ефективност и ограничени възможности на общините за собствени разходи също оказват отрицателно влияние върху текущото състояние на енергийната ефективност.

Положителни страни за областите от българската част от програмата са наличието на звена за енергийна ефективност на общинско и регионално ниво, положителното отношение и ангажираност на местните власти за прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Румъния

Румъния разполага с богати и разнообразни ресурси от възобновяема енергия: биомаса, хидроенергия, геотермален потенциал, както и потенциал за вятърна и фотоволтаична енергия, като те са разпределени в цялата страна. Има висок потенциал за водноенергийни ресурси. От общия теоретичен линеен потенциал от приблизително 70,0 TWh / година, теоретичният потенциал на вътрешните водни течения е приблизително 51,6 TWh / година, а този на Дунав (само румънската част) се оценява на прикл. 18,4 TWh/година. Поради географското си положение Румъния има възможността да се възползва от вятърна енергия в района на Добруджа, Бараган и Молдова, а програмната зона се припокрива над южната част на областта Добруджа и Бараган в окръзите Констанца и Кълъраш.

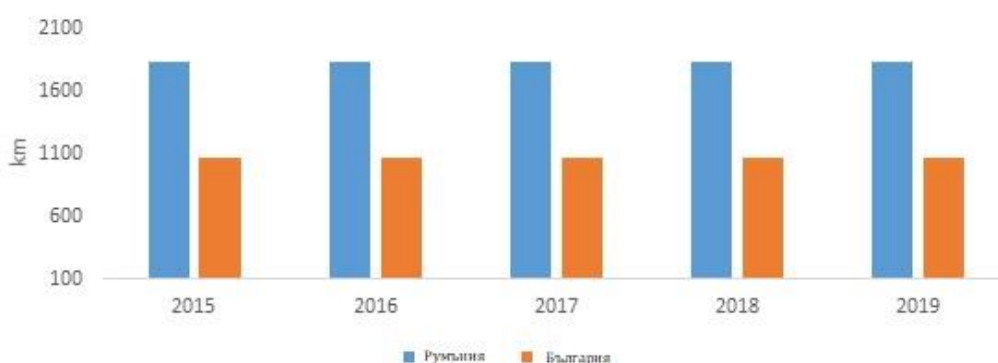
Що се отнася до слънчевата енергия, нейното разпределение в Румъния е относително равномерно, но максималните стойности са регистрирани в Добруджа, източен Бараган и южна Олтения, а територията на програмата частично се припокрива с тези области, например южна Олтения в Мехединци, Долж и Олт.

В заключение, някои части от обхвата на програмата в Румъния имат висок потенциал за капитализиране на вятърна и слънчева енергия.

3.1.13. УСТОЙЧИВ ТРАНСПОРТ

Развитието на транспорта, от гледна точка на опазването на околната среда, се свързва преди всичко с въглеродния отпечатък. Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителен дял от общите емисии на парникови газове. Ето защо основната цел е използването на устойчив транспорт и в тази връзка използването на железопътен транспорт е по-малко замърсяващ вариант.

В територията на програмата, в двете страни, Румъния и България, в периода 2015-2019 г. дължината на жп линиите се запазва, с изключение на Румъния през 2015 г., когато регистрира по-висока стойност в сравнение с останалите години на периода. Взети са предвид единствено окръзите и областите, предмет на програмата.

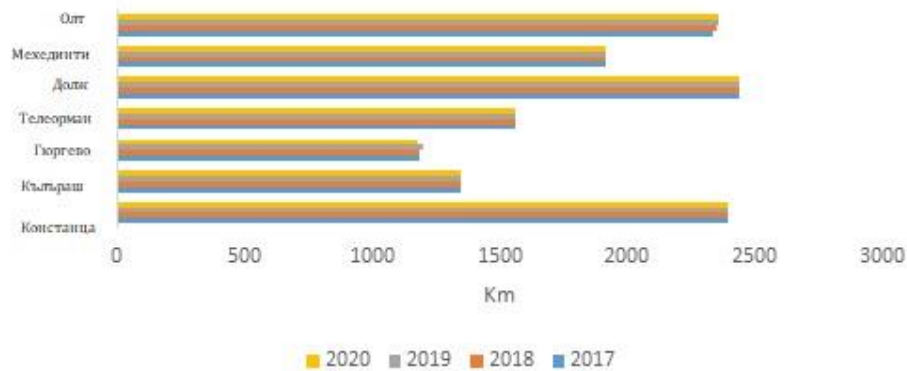

Източник: Национален статистически институт на Румъния и България

Фигура № 3-18 Дължина на железопътните линии в териториалния обхват на програмата

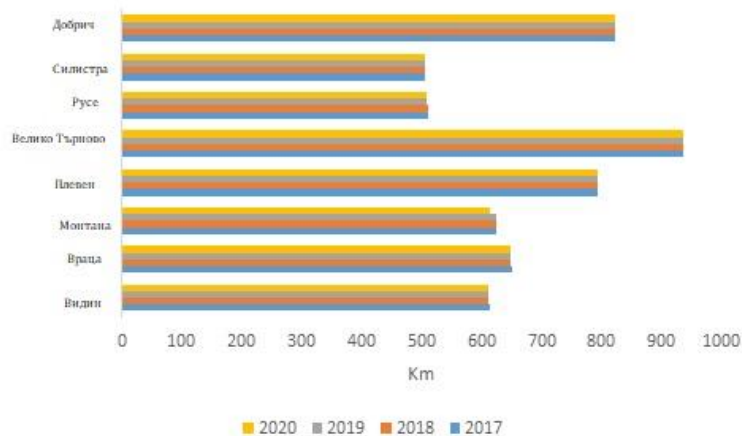
В Румъния категорията на обществените пътища включва национални, окръжни пътища и общински пътища. Окръгът с най-голяма дължина на обществените пътища е Долж, а с най-малка е окръг Гюргево. През анализирания период в почти всички окръзи дължината на пътищата е постоянна, с изключение на окръг Олт, където има постепенно увеличение и в окръг Гюргево, където им леко увеличение през 2019 г. Преобладават окръжните и общинските пътища.

Източник: Национален статистически институт Румъния

Фигура № 3-19 Пътна инфраструктура в територията на програмаата - Румъния

Следните категории пътища се намират в българската част от територията на програмата: пътища първи клас, предназначени за транзитно движение на дълги разстояния, пътища втори клас, предназначени за транзитно движение на средни разстояния и пътища трети клас в рамките на населените места, които са част от пътища от по-висока категория. Преобладават пътищата от трети клас. Областта с най-голяма дължина на пътищата е Велико-Търново, а с най-малка - Силистра. През анализирания период са регистрирани малки промени по отношение на пътната инфраструктура в областите Русе, Монтана Враца и Видин.

Източник: Национален статистически институт България

Фигура № 3-20 Пътна инфраструктура в територията на програмата - България

Транспортът по вътрешните водни пътища е конкурентна алтернатива на автомобилния и железопътния транспорт. По-специално, той предлага щадяща околната среда алтернатива както по отношение на консумацията на енергия, така и по отношение на шумовите емисии.

На румънска територия река Дунав преминава на разстояние 1075 км, като има 13 пристанища. Дунавският басейн заема 29,9%, като е най-голям дял в цялото му течение. На територията на България Дунавският басейн заема 5,2% и има 7 пристанища.

3.1.14. ОТПАДЪЦИ И КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Делът на рециклираните битови отпадъци в Румъния бележи най-висок ръст през 2012 г. - 14.8%. След това следват колебания, достигайки 11.5% през 2019 г.. Основната отговорност за събирането и управлението на отпадъците е на общините.

По отношение на рециклирането в България, се наблюдава нарастване в периодите 2008-2013 и 2014-2017. През 2014 и 2018 г. има лек спад, а за 2019 г. към момента няма налични данни. И двете страни в програмата са под коефициента на рециклиране на ЕС27, като в този случай трябва да се спомене, че за 2019 г. това е приблизителна стойност.

Степента на свързаност със сметосъбиращи услуги в района на програмата регистрира постепенно нарастване през последните години. Съгласно информацията от Докладите за състоянието на околната среда на ниво окръзи в програмната територия, се установява, че степента на свързаност на населението със сметосъбиращите услуги е над 50%.

Всички общини в 8-те български области имат Програми за управление на отпадъците до 2020 г., като някои от тях се актуализират за следващия програмен период.

Почти 100% от населението в българската част е обхванато от системата за организирано сметоизвозване. Изключение правят областите Добрич и Велико Търново, където към 2018 г. този дял е съответно 94,7% и 99,8%. Общинските администрации са изготвили графици за периодичността на събиране на битови отпадъци в различните населени места. Фирмите, които събират и транспортират битови отпадъци до съответните регионални депа, получават необходимите документи за регистрация и водят отчетност.

В рамките на българската част от територията има 9 регионални сдружения за управление на отпадъците. Това са: Русе, Силистра, Видин, Плевен, Левски, Монтана, Добрич, Велико Търново и Враца. Всяко регионално сдружение за управление на отпадъците получава и използва обща инфраструктура за третиране на отпадъци. В тази връзка има:

- 9 регионални депа;
- 7 сепариращи инсталации;
- 4 инсталации за компостиране.

В градовете с население над 10 000 жители има площадки за безвъзездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, вкл. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други.

3.1.15. ОСВЕДОМЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

По отношение на човешкия фактор, всички показатели, които се отнасят до образователния процес, показват, че територията, предмет на програмата, е изправена пред дълбоки предизвикателства (в сравнение с европейското ниво). Базовото ниво на образование във висшите училища и ученето през целия живот е под средното за ЕС. Освен това през последните десетилетия трансграничният район е свидетел на значима емиграция на хора с образователни квалификации в областта на науката и технологиите¹⁴.

Образованието е ключов инструмент за постигане на средносрочни и дългосрочни цели и задачи относно изменението на климата и околната среда (2030 и 2050 г.). Образованието може да повлияе на това как хората взаимодействат с околната среда, предотвратявайки дейности, които имат отрицателно въздействие върху нея, като генериране на парникови газове, генериране и управление на отпадъци, унищожаване на екосистеми или изчерпване

¹⁴ Документ за ориентация на границата - Румъния-България

на природни ресурси. Образованието може да повиши обществената осведоменост по различни въпроси и да стимулира участието в обществени инициативи. Добре информираните граждани могат да изискват от политиките в областта на околната среда да разберат определени екологични политики и да приемат, че замърсяването носи разходи.

Румъния е поела ангажимент на международно и национално ниво да повиши чрез образование осведомеността на населението относно изменението на климата и екологичните проблеми. Съгласно Програмата от Доха, Румъния трябва да разработи национална стратегия за предприемане на действия за овластяване на климата (Action for Climate Empowerment - ACE), да интегрира изменението на климата в училищната учебна програма, да прилага 6-те елемента на ACE (образование, обучение/образование, осведоменост, обществено участие, публичен достъп до информация, международно сътрудничество), да подкрепя участието на всички заинтересовани страни в изпълнението и да докладва на всеки две години за резултатите от тази стратегия¹⁵.

Повишаването на нивото на образование и осведоменост относно изменението на климата е една от целите на Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния 2030 г. и е предвидена и в Националната стратегия за изменение на климата и икономически растеж на базата на нисковъглеродни емисии за периода 2016 - 2020 г. (CRESC) и в прилежащия план за действие за 2016-2020 г. (те се актуализират).

С цел повишаване на осведомеността на населението относно опазването на околната среда и последиците от изменението на климата, както в програмната територия в Румъния, така и в цялата страна, са проведени различни информационни кампании.

Като цяло, в България се наблюдава повишаване на осведомеността относно изменението на климата, но по-ограничена осведоменост относно специфичните въпроси на адаптацията към изменението на климата, както сред обществеността, така и сред други заинтересовани страни. По отношение на дейностите за повишаване на осведомеността Министерството на околната среда и водите (МОСВ), съвместно с подчинените си институции, изпълнява специална политика с цел повишаване на обществената осведоменост по въпросите на околната среда и осигуряване участието на обществеността в процеса на вземане на решения. Освен това, то разпространява информация по въпросите на околната среда, за да информира за взетите решения и предприетите действия. Има няколко механизма за включване и повишаване на осведомеността на неправителствените организации (НПО), академичните среди, бизнеса и други заинтересовани страни, например Националният експертен съвет по изменение на климата към Министерството на околната среда и водите, създаден през 2013 г. Предприети са редица инициативи за повишаване на осведомеността и участие на обществеността в рамките на подготовката на Националната стратегия за адаптация (НСА), включващи работни срещи с държавни органи, академични среди, НПО и други заинтересовани страни.

В Националната Стратегия за адаптация към изменението на климата, е отбелязано, че е необходимо повишаване на осведомеността относно адаптацията към изменението на климата. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността по въпросите, свързани с адаптацията към изменението на климата и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат изпълнени в България, за да се постигне обществена подкрепа и участие в политиките и действията, свързани с адаптацията. Планът за действие към Стратегията включва различни мерки като ранно повишаване на осведомеността в училищата, публичен достъп и разпространение на информация.

В Румъния културното наследство е признато на национално ниво, наред със съвременното творчество, като основно поле на интерес за националните културни действия и политики. Освен това все повече и повече местни власти признават културата като основен

¹⁵Президентска администрация на Румъния - Образование относно изменението на климата и околната среда в устойчиви училища

елемент от развитието и правят инвестиции в културна инфраструктура и културни и творчески услуги, които могат да активират този потенциал.

В България, информираността относно културното наследство, се осъществява предимно чрез Туристически информационни центрове. Към момента работещи туристически информационни центрове в страната са 97, вкл. има и такива попадащи в обхвата на територията на програмата. Основните услуги, които те предлагат са: предоставяне на туристическа информация, промотиране на туристически обекти, консултантски услуги за местен бизнес, организация на тематични срещи и дискусии, организиране на обучения и семинари, реализиране на образователни програми, работа с деца и ученици, осигуряване на професионални водачи и др.

3.2. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА

За да се анализира развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата, са използвани класове за оценка, представени в таблицата по-долу.

Таблица 3-1 Класове за оценка на текущото състояние на екологичните проблеми и "Алтернатива 0"

↑	Състоянието на околната среда се подобрява
→	Запазвана състоянието на околната среда
↓	Състоянието на околната среда се влошава

Анализът на перспективите е извършен въз основа на тенденциите, идентифицирани в анализа на текущото състояние.

Анализът на текущото състояние на околната среда и нулевата алтернатива са извършени отделно за територията на програмата в Румъния и в България, тъй като настоящите условия на околната среда могат да се отличават. Те са представени в таблиците по-долу.

Таблица 3-2 Текущо състояние на екологичните проблеми и Алтернатива 0 - Румъния

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Биоразнообразие	Природозащитен статус	Наличие на видове и местообитания от интерес за общността, които имат неблагоприятен природозащитен статус	Природозащитният статус ще запази сегашното си състояние при липса на амбициозни проекти за опазване на биоразнообразието / възстановяване	→
Население и човешкото здраве	Гъстотата на населението	Намаляване на броя на населението.	Същата тенденция на намаляване на населението ще се запази.	↓
	Естествен растеж	Отчитане на отрицателен естествен прираст за последователен период от време (броят на смъртните случаи е по-висок от този на ражданията).	Същият естествен прираст ще се запази.	→
	Условия на живот	Намаляване на заетостта с повече от 25% спрямо 2000 г.	Същата тенденция ще продължи.	→
				→
Почви и земеползване	Замърсени обекти	Наличие на замърсени обекти.	Същата тенденция ще продължи.	→
	Ерозия на почвата	Наличието на ерозия на почвата	Явлението ерозия на почвата ще продължи.	→
Води	Химическо състояние	Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химическо състояние.	Химическото състояние на водните тела може да се запази.	→
	Екологичен потенциал / екологично състояние	Наличие на повърхностни водни тела, които нямат добър екологичен потенциал/добро екологично състояние.	Екологичният потенциал/екологичният статус може да се запази.	→
				→
Атмосферен въздух	Превишаване на пределно допустимите стойности на	Превишаване на граничните стойности на концентрациите на NO ₂ и O ₃ .	Съществува възможност за запазване на същата тенденция в стойността на концентрациите на замърсители във въздуха.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
	замърсителите на въздуха			
Изменение на климата	Излагане на климатични фактори	Повишаване нивото на температурите и валежите	Повишаването на температурите и валежите ще продължат.	→
	Емисии на ПГ	Въпреки че има спад в емисиите на парникови газове в сравнение с прединдустриалните нива, през периода 2013-2018 г. тяхното ниво е постоянно и все още високо.	Наблюдава се рязко увеличение на емисиите на парникови газове при липса на прилагане на амбициозни мерки	↓
Материални активи	Материални активи в икономическите дейности	Според състоянието на материалните активи в икономическите дейности в програмната територия, се установява остаряло оборудване и технологии и ниска степен на внедряване на иновации и технологии за пестене на ресурси.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Физическа и цифрова свързаност	Транспортната мрежа е сравнително добре развита. Проблемите са: • Малък брой магистралаи; • В много градове все още липсват околновръстни/обходни пътища • Недостатъчни мерки за облекчаване на трафика • Несегрегирани пътища - ниска защита за велосипедистите от пътния трафик	Текущото състояние и рискът от инциденти ще се запазят.	→
	Материални активи, свързани с околната среда, вкл. изменението на климата	Основните проблеми са свързани с директното замърсяване на водата и въздуха, неефективното управление на отпадъците - нисък дял на рециклирането на отпадъците, водещо до загуба на биоразнообразие, здравните проблеми на населението и изменението на климата.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Техногенни рискове	Наличие на техногенни рискове (SEVESO предприятия).	Няма да има промени.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Управление на риска	Риск от наводнения	Територията е изложена на риск от възникване на наводнения и е уязвима от засушаване.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Сеизмичен риск	Част от територията е изложена на висок сеизмичен риск.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Свлачища	Има три категории риск от възникване на свлачища - слаб, среден и висок.	Ще се запази текущото състояние.	→
Културно наследство	Исторически паметници	Наличието на голям брой исторически паметници.	Ще се запази същият брой исторически паметници .	→
Ландшафт	Степента на фрагментация на ландшафта	Степента на фрагментация на ландшафта е ниска, а в района на големите градове е средна или висока.	Степента на фрагментация може да се усилва.	↓
Енергийна ефективност	Използване на възобновяеми енергийни източници	Постигане на целта за цялата страна за използване на възобновяема енергия в крайното потребление на енергия.	Има възможност за постигане на поставената цел в следващия период.	↑
	Енергиен потенциал	Наличие на зони с потенциал за капитализиране на вятърна и слънчева енергия.	Поддържане на райони с потенциал за възобновяеми ресурси.	↑
	Крайно потребление на енергия в домакинствата	Крайното потребление на енергия в домакинствата леко се увеличава.	Поддържане или увеличаване	↓
Устойчив транспорт	Възраст на автопарка	Преобладават автомобили над 10 години.	Възможно е да се запази същата тенденция.	→
Отпадъци и кръгова икономика Осведоменост на населението	Степента на рециклиране и степента на свързаност на населението със сметосъбиращите услуги. Информирани на населението относно опазване на околната среда	Регистриране на ниски нива на рециклиране и разделно събиране, както и ниска степен на свързаност на населението към сметосъбиращите услуги. Населението е информирано относно опазването на околната среда чрез информационни кампании, образование и др.	Ситуацията може да се подобри в резултат на прилагането на плановете за управление на отпадъците (несигурен времеви хоризонт). Ще се запази текущото състояние.	→ →

Таблица 3-3 Текущо състояние на екологичните проблеми и Алтернатива 0 - България

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
Биоразнообразие	Фауна и флора	Има находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света. Сред най-важните въздействия и заплахи със значително въздействие върху биоразнообразието са: зееделието (във всички области), горско стопанство и урбанизация, жилищно и търговско развитие (в 6 от 8 области).	Възможно е да се задълбочи въздействието на заплахите.	↓
	Национални защитени територии	Националните защитени територии в целевата територия в България са общо 194. Те са разделени в 5 от шестте категории (без националните паркове) съгласно българското национално законодателство. Обикновено в защитените територии е забранено строителството и затова те са запазени и в добро състояние.	Броят на защитените природни територии може да се запази.	→
	Натура 2000 обекти	Наличие на местообитания с неизвестен природозащитен статус (почти 30%), както и такива в умерен и лош природозащитен статус. Почти 40% от видовете по таксономични групи са в лош консервационен статус. Основната цел на природозащитния статус на видовете и местообитанията е постигането на „благоприятно“ природозащитно състояние. Основният риск е отнемане на площи от обектите с цел урбанизация и различни дейности.	Природозащитният статус се запазва при липса на амбициозни проекти за опазване на биоразнообразието / възстановяване	→
Население и човешкото здраве	Замърсяване на атмосферния въздух	Влошаването на качеството на въздуха в някои общини е проблем. Данните от мониторинга	Качеството на атмосферния въздух, като един от рисковите фактори на	↑

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		показват намаляване на концентрациите на ФПЧ (като основен замърсител) в допустимите граници.	околната среда за човешкото здраве, може да се подобри благодарение на изпълнението на Общинските програми за управление на качеството на атмосферния въздух по чл. 27 от Закона за чистия въздух.	
	Качество и количество на питейните води	Рискове за здравето представляват регистрираните отклонения от показателите за качество на питейните води.	Основните причини за регистрираните отклонения - лоша практика на водоснабдяване, респ. нередовна поддръжка на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии, което може да продължи като тенденция	→
	Води за къпане	12 от общо 20 определени места за къпане на българска територия са в отлично състояние, което не представлява риск за здравето на населението.	Сегашното състояние ще се запази.	→
	Почви	Не са установени проблеми с почвата, които да представляват риск за човешкото здраве.	Сегашното състояние ще се запази.	→
	Отпадъци	Въпреки че управлението на отпадъците в Република България използва депонирането като основен метод, новите регионални депа не създават риск за човешкото здраве. Проблемът е незаконното изхвърляне и изгаряне на отпадъци.	Сегашното състояние ще се запази.	→
	Шум/радиация/йонизиращи и нейонизиращи лъчения	Проблем са повишените нива на шум, които се наблюдават във всички областни градове и	Очаква се да се запазят отклоненията или проблемът да се влоши допълнително.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		някои по-малки градове в областите в обхвата на програмата на българска територия.		
Почви и земеползване	Деградационни процеси	Няма сериозни проблеми по отношение на водната ерозия. Област Добрич е с много висок риск от ветрова ерозия, а областите Силистра и Русе са с висок риск. Има райони с висок и среден риск от свлачища. През последните години се наблюдава тенденция към намаляване на замърсяването на земята и почвата. Съдържанието на вредни вещества в почвата като цяло е под допустимия минимум.	Ще се запази тенденцията на ветрова ерозия и свлачища.	→
	Земеползване	Земеделската площ представлява 33,32% от общата площ на програмата. Основният риск е заемането на земеделски площи с цел урбанизация и различни дейности.	Земеделските земи са приоритет на опазване и ще се запази тенденцията за големия им дял.	→
	Геология - Полезни изкопаеми	Липсват значителни природни ресурси от горива (нефт, природен газ), рудни минерали и благоприятни геоложки условия за добив на въглища (лигнитни и железни) от съществуващи находища. Районът се характеризира с много добри минерални неметални ресурси за индустрията на строителните материали (цимент, вар, гипс, керамика, стъкло, фаянс).	Перспективата е без промяна в състоянието и вида на полезните изкопаеми.	→
	Геология - Сеизмичност	Сеизмичните райони, които са свързани с българската част от територията на програмата, включват Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по скалата на Рихтер до 7,5, интензитет 9-та и по-висока степен по скалата	Интензитетът на сеизмичните райони ще остане същият.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		на Медведев-Спонхьор-Карник), зона Шабла (максимален магнитуд до 8-ми, интензитет най- малко от 9-та степен по Черноморието), зона Дулово (максимален магнитуд 7,5, поради относително голяма дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензитет над 8-ма степен).		
Атмосферен въздух	Качество на атмосферния въздух	През 2020 г. не са регистрирани превишения на ФПЧ _{2,5} , ФПЧ ₁₀ , SO ₂ , CO, O ₃ , Рb, C ₆ H ₆ . През 2020 г. на територията на областите Монтана и Плевен е регистриран превишение на ПАВ. Това се дължи на непълното изгаряне на твърди горива в битовия сектор и дизелово гориво в автомобилните двигатели.	Качеството на атмосферния въздух може да се подобри благодарение на изпълнението на общинските програми за управление на качеството на атмосферния въздух по чл. 27 от Закона за чистия въздух.	↑
Води	Повърхностни води	Някои от повърхностните водни тела са в лошо химическо състояние и по-лошо от добро екологично състояние/ потенциал. Битовите и промишлените отпадъчни води оказват голям натиск върху водните обекти. Идентифицирани са следните екологични проблеми: липса на подходяща инфраструктура за събиране и пречистване на отпадъчни води, замърсяване на повърхностни и подземни води (органични, хранителни, опасни вещества); хидроморфологични промени (нарушаване на непрекъснатостта на реките и местообитанията, прекъсване на връзката на съседни заливни зони/влажни зони, хидроложки промени).	Ще се запазят екологичните проблеми, причиняващи отклонения в качеството на повърхностните води.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
	Подземни води	Всички подземни водни тела са в добро количествено състояние. По отношение на химичното състояние 20 от подземните водни тела са оценени в лошо химично състояние. Отклоненията в химичното състояние на подземните водни тела се дължат предимно на: точково замърсяване от сметища за отпадъци, както и дифузно замърсяване от течове от канализации, употребата на торове и пестициди и др.	Сегашната ситуация ще се запази.	→
	Зони за защита на водите	Съществуват различни по вид и брой зони за защита на водите съгласно чл. 119а от Закона за водите в рамките на българската част от територията на програмата. Основният риск е от замърсяване (от точкови и дифузни източници) и несъответствие с изискванията (например за водите за къпане). Натискът е свързан с физическите промени и изменението на климата.	Сегашната ситуация ще се запази.	→
	Питейни води	Общият брой на водоснабдителните зони по Справки на РЗИ по области е 512 водопроводни зони. Прегледът на обобщените данни от проведения от РЗИ контролен мониторинг на питейната вода през 2019 г. показва, че общото съответствие с изискванията остава на относително високо ниво, съпоставимо с това през предходните години.	Основните причини за регистрираните отклонения - лоша практика на водоснабдяване, респ. ще се запази нередовна поддръжка на съоръженията и неефективен режим на дезинфекция на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		Несъответствията най-често са спорадични. Те се наблюдават предимно в по-малките населени места - индикация за лоша водоснабдителна практика, респ. нередовна поддръжка на съоръжения и неефективен режим на дезинфекция на водите, включително в райони с амортизирана водоразпределителна мрежа и чести аварии.		
	Води за къпане	В областите Видин, Монтана, Враца, Велико Търново, Плевен, Русе и Силистра няма официално обособени зони за къпане. Област Добрич: Има 20 зони за къпане, 8 от които са в добро състояние и 12 в отлично състояние.	Сегашното състояние ще се запази.	→
Изменение на климата	Изменение на климата	Области Силистра и Добрич са предразположени към метеорологични засушавания. Районът е с много висок риск от наводнения и свлачища, последици от изменението на климата.	Възможно е да се задълбочат последиците от изменението на климата.	↓
	Адаптиране към ефектите от изменението на климата/ Устойчивост на климата	През 2050 г. се очаква увеличение в западната част от територията на програмата а, започвайки от Гюргево и Русе с приблизително 5-6°С през юли, в сравнение с текущите регистрирани температури. В източната част на територията на програмата повишаването на температурите ще се регистрира постепенно, така че в Кълъраш и Силистра се очаква повишение с до 4-5°С, но също и по-ниско от 4°С в района близо до Констанца и Добрич и включително тяхната територия.	Възможно е задълбочаване на проблема с ниската устойчивост на инфраструктурата към последиците от изменението на климата и главно към засушавания, наводнения, свлачища.	↓

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		Що се отнася до повишаването на минималната температура през януари 2050 г., най-значимите повишения от над 3,5°С ще бъдат регистрирани изцяло в Гюргево и Русе и частично в Телеорман, Велико Търново, Силистра и Кълъраш. Повишения между 3-3,5°С ще бъдат частично регистрирани в Долж, Олт, Плевен, Велико Търново, Силистрам Добрич, Кълъраш и Констанца. В останалите райони, включени в програмата, повишаването на минималната температура през януари се оценява под 3°С. Проблемът е ниската адаптация на инфраструктурата към последиците от изменението на климата и основно засушавания, наводнения, свлачища.		
	Емисии на парникови газове	В България секторът, който допринася най-много за емисиите на парникови газове, е транспортът. Той показва различни колебания в периода 2005-2012 г., но от 2013 г. нараства.	Увеличаването на генерирането на емисии на парникови газове от транспорта може да продължи и да се повиши.	↓
	Техногенни рискове	Наличие на техногенни рискове (СЕВЕЗО предприятия)	Не се очаква да има промяна.	→
Материални активи	Материални активи в икономическите дейности	Според състоянието на материалните активи в икономическите дейности в програмната територия, се установява остаряло оборудване и технологии и ниска степен на внедряване на иновации и технологии за пестене на ресурси.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Физическа и цифрова свързаност	Транспортната мрежа е сравнително добре развита. Проблемите са: <ul style="list-style-type: none"> • Малък брой магистрали; 	Състоянието и рисковете от инциденти ще останат.	→

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		<ul style="list-style-type: none"> В много градове все още липсват околновръстни/обходни пътища Недостатъчни мерки за облекчаване на трафика Несегрегирани пътища - ниска защита за велосипедистите от пътния трафик 		
	Материални активи, свързани с околната среда, вкл. изменението на климата	Основните проблеми са свързани с директното замърсяване на водата и въздуха, неефективното управление на отпадъците - нисък дял на рециклирането на отпадъците, водещо до загуба на биоразнообразие, здравните проблеми на населението и изменението на климата.	Сегашното състояние ще се запази.	→
Управление на риска	Риск от наводнения	Територията е изложена на риск от възникване на наводнения и е уязвима от засушаване.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Сеизмичен риск	Част от територията е изложена на висок сеизмичен риск.	Ще се запази текущото състояние.	→
	Свлачища	Има три категории риск от възникване на свлачища - слаб, среден и висок.	Ще се запази текущото състояние.	→
Културно наследство	Културно наследство и традиции	Районът се характеризира с изключително голямо разнообразие от исторически паметници и традиции, с неоползтоворен потенциал.	Културното наследство ще се управлява при липса на възможност за валоризиране и популяризиране.	→
Енергийна ефективност	Енергийна ефективност	Има енергоемка структура. Голяма част от технологиите, машините и оборудването са морално остарели, енергоемки. Липсват	Възможно е перспективата да се подобри, най-вече благодарение на	↑

Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		<p>системи за наблюдение и контрол на потреблението на енергия в общинския сграден фонд, неблагоприятен енергиен баланс, който е свързан със силен превес на вноса на горива над използването на местните ресурси, липсват стратегически документи на областно и общинско ниво. Друга част, която се отнася до основните трудности при преобразуването на енергийна ефективност, е липсата на практики за мониторинг и анализ, липсата на целеви финансови ресурси, липсата на координирани действия между институциите.</p> <p>Позитивите за целевите райони от българската част са наличието на звена за енергийна ефективност на общинско и областно ниво, положителното отношение и ангажираността на местните власти към прилагането на мерките за енергийна ефективност.</p>	изпълнението на местните програми за енергийна ефективност.	
Устойчив транспорт	Устойчив транспорт	<p>Понастоящем транспортните дейности са отговорни за значителен дял от общите емисии на парникови газове.</p> <p>Ето защо основната цел е използването на устойчив транспорт.</p>	Увеличаването на генерирането на емисии на парникови газове от транспорта може да продължи,	→
Отпадъци и кръгова икономика	Управление на отпадъците	<p>Депонирането остава основен метод за третиране на отпадъци. Трудностите идват основно от недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, предавани за</p>	Сегашната ситуация ще се запази.	→

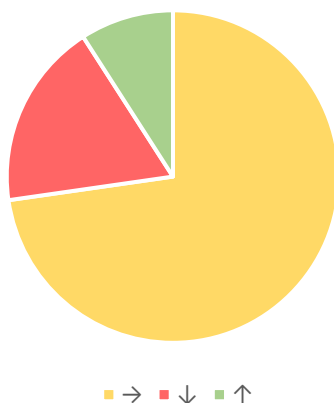
Екологичен аспект		Сегашната ситуация	Перспективи	Alt „0”
		депониране и изпълнението на изискванията за разделно събиране на отпадъци. Липсват икономически инструменти, свързани с предотвратяването на отпадъците.		
Осведоменост на населението	Информирани на населението относно опазване на околната среда	Населението е информирано относно опазването на околната среда чрез информационни кампании, образование и др.	Ще се запази текущото състояние.	→

Румъния

След анализа на перспективите (Алтернатива 0), за повечето от анализирани аспекти на околната среда, текущото състояние на околната среда ще се запази (→). Установено е подобрение в състоянието на околната среда (↑) за аспекта на енергийната ефективност (употреба на възобновяеми енергийни източници, енергиен потенциал). Установено е влошаване на състоянието на околната среда за аспекта на населението и човешкото здраве (гъстота на населението), климатичните фактори (емисии на ПГ) и ландшафта (степен на фрагментация на ландшафта).

Следващата фигура показва резултатите от анализа на развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата за Румъния (Алтернатива 0).

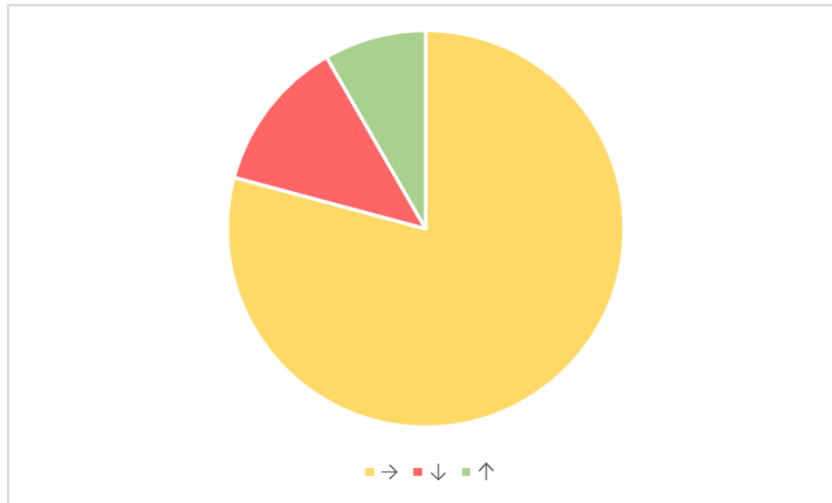
Фигура № 2-21 Идентифицирани класове за оценка - Алтернатива 0 (Румъния)

България

По отношение на българската част от програмната територия, за повечето аспекти на околната среда, ще се запази текущото състояние (→). Установено е подобрение на състоянието на околната среда (↑) за аспекта на население и човешко здраве (замърсяване на въздуха) и въздух (качество на въздуха), тъй като чрез прилагане на общински програми за управление на качеството на въздуха съгласно чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух може да се подобри качеството на атмосферния въздух, и аспекта на енергийна ефективност.

Установено е влошаване на състоянието на околната среда за следните аспекти на околната среда: биоразнообразие (флора и фауна), климатични фактори (изменение на климата, адаптация към въздействието на изменението на климата / климатична устойчивост, емисии на парникови газове).

Следващата фигура показва резултатите от анализа на развитието на състоянието на околната среда в случай на неизпълнение на програмата за България (Алтернатива 0).

Фигура № 2-22 Идентифицирани класове за оценка - Алтернатива 0 (България)

Може да се заключи, че в случай на неизпълнение на програмата, в по-голямата си част състоянието на околната среда ще се запази.

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Максималното ниво на детайлност, при което е извършена оценката на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., представлява типовете действия. Анализът на типовете действия, предложени в програмата, не доведе до идентифициране на значими отрицателни въздействия (Глава 7). Поради това, на този етап не са идентифицирани територии, които могат да бъдат значително засегнати от изпълнението на програмата.

Следва да се отбележи, че за всеки един от проектите, насочени към инвестиране в дейности с потенциално въздействие върху околната среда (в смисълът, предвиден от националното законодателство) ще бъдат извършени проучвания за оценка на въздействието върху околната среда. Само тези оценки ще могат да идентифицират, в подходящ пространствено-временен мащаб и за конкретните проекти, характеристиките на околната среда, които могат да бъдат значително засегнати.

Аспекти, които трябва да се вземат предвид при анализиране на възможността за изпълнение на проекти, които биха могли да имат отрицателни ефекти:

- ✿ Важно е решението за извършване на такива работи да се взема само след извършване на подробни проучвания за дългосрочното въздействие и отдалечеността на проектите от защитените природни територии;

- ✿ Всеки анализ (технически, икономически, въздействие) трябва да разглежда няколко алтернативи. Като приоритетна алтернатива трябва да се счита тази, която позволява да се постигне предложената цел с най-малки въздействия върху околната среда.

Правилният анализ на разходите и ползите (неразделна част от проучването за осъществимост) трябва да включва подходящи мерки за намаляване и компенсирание на ефектите при генерирането на въздействието, включително пълното (структурно и функционално) възстановяване на засегнатите екосистеми.

Предвижданията на Програмата са съобразени с анализирания и моделиран обхват при сценарий на вероятност на 20-годишната вълна, представен в Плановете за управление на риска от наводнения на Басейнова дирекция Черноморски район и Басейнова дирекция Дунавски район.

5. ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА

Тази глава представя основните екологични проблеми, имащи отношение изпълнението на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027. Подробният анализ на текущото състояние на околната среда на ниво административни единици е представен в глава 3.1 на настоящия доклад.

След анализа на текущото състояние на околната среда и съответните перспективи може да се заключи, че основните екологични аспекти в програмната област, които изискват специално внимание, са следните:

Румъния

- Населението, тъй като има тенденция за намаляване;
- Климатичните фактори, тъй като при липса на амбициозни мерки, нивото на емисиите на парникови газове може да се увеличи;
- Ландшафтът, тъй като в този момент степента на фрагментация на ландшафта в големите градове и в близост до тях е висока или много висока, след засилване на процеса на урбанизация степента на фрагментация ще се засили;
- Енергийната ефективност, тъй като потреблението на енергия в домакинствата има леко увеличение.

България

- Биоразнообразието, тъй като натискът върху него може да се засили;
- Води, поради отклонения от показателите за качество на питейните води; Наличие на повърхностни и подземни водни тела, които не са в добро химично състояние;
- Климатичните фактори, тъй като има вероятност тяхното въздействие са се засили, инфраструктурата е недостатъчно адаптирана към последиците от изменението на климата и емисиите на парникови газове от транспортния сектор могат да се увеличат;
- Отпадъците - недостатъчно намаляване на отпадъците и неизпълнение на изискванията за разделно събиране на отпадъци (свързани с поставените цели за рециклиране).

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СВЪРЗАНИ С ПРОГРАМАТА, ОПРЕДЕЛЕНИ НА НАЦИОНАЛНО, ОБЩНОСТНО ИЛИ МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ

За избора на подходящи екологични цели са взети предвид целите за устойчиво развитие, установени на национално ниво в Румъния и България. Те са подкрепени и от различни цели, определени в европейското законодателство, като например Стратегията за биологично разнообразие до 2030 г. Целите за устойчиво развитие (ЦУР), определени на национално ниво, се основават на глобалните такива.

След анализа на горното са формулирани следните релевантни екологични цели. Съответните екологични цели са представени и съгласувани по време на първата среща на работната група, създадена за екологична оценка на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027.

Таблица 3-4 Релевантни екологични цели

Екологични аспекти	Релевантни екологични цели
Биоразнообразие	РЕО 1. Съхранение и опазване на биоразнообразието, включително поддържане/подобряване на конзервационния статус на видовете и местообитанията
Население и човешко здраве	РЕО 2. Подобряване условията на живот и здравето на населението чрез подобряване състоянието на околната среда (намаляване на всички форми на замърсяване, вкл. шумовите нива)
	РЕО 3. Насърчаване на здравеопазването и здравето образовани с въздействие върху подобряване на поведението в околната среда и насърчаване на устойчиви практики.
Почви и земеползване	РЕО 4. Подобряване на качеството на почвата и поддържане на продуктивния капацитет, както и намаляване на отрицателните въздействия
Води	РЕО 5. Подобряване и поддържане на екологичното състояние/екологичния потенциал и химичното състояние на повърхностните и подземни водните тела, рационално използване на водните ресурси и спиране на замърсяването
Атмосферен въздух	РЕО 6. Подобряване на качеството на въздуха и намаляване на емисиите на замърсители на въздуха
Климатични промени	РЕО 7. Намаляване на емисиите на парникови газове (смекчаване) и адаптиране към ефектите от изменението на климата
Материални активи	РЕО 8. Насърчаване на устойчивото използване и управление на материалните активи
Управление на риска	РЕО 9. Предотвратяване и намаляване на риска от природни бедствия, както и минимизиране на последиците от тях
Културно наследство	РЕО 10. Опазване и популяризиране на културното наследство, включително опазване на местните традиции и обичаи
Ландшафт	РЕО 11. Опазване, подобряване и популяризиране на природните ландшафти

Екологични аспекти	Релевантни екологични цели
Енергийна ефективност	РЕО 12. Повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяема енергия
Устойчив транспорт	РЕО 13. Намалване на външните ефекти върху околната среда, свързани с транспортните дейности.
	РЕО 14. Подпомагане на инфраструктурата за осигуряване на електрически и немоторизиран транспорт
Отпадъци и кръгова икономика	РЕО 15. Запазване на продуктите, материалите и ресурсите; предотвратяване образуването на отпадъци, насърчаване на ефективно управление на отпадъците за: събиране, вкл. разделно, рециклиране и оползотворяване на отпадъци *
Осведоменост на населението	РЕО 16. Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие (образование за устойчиво развитие и устойчив начин на живот), както и повишаване на осведомеността и насърчаване на обществената активност.

7. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

7.1. МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Принципът на използвания метод е да се идентифицират потенциалните ефекти от действията по програмата върху съответните екологични цели. По-конкретно, ще бъде оценено как изпълнението на видовете действия по програмата допринася, пречи / не пречи за постигането на поставените цели за всеки екологичен аспект. Следващата фигура показва класовете за оценка на потенциалните значителни въздействия върху околната среда.

Възможно въздействие	Описание
Значителен отрицателен ефект	
Незначителен отрицателен ефект	
Няма ефект	
Незначителен положителен ефект	
Значителен положителен ефект	

Фигура по. 2-2 Класове за оценяване

Основните предимства на методологията са следните:

1. Представява гаранция за използването на единен подход за оценка на въздействието за всеки от съответните екологични аспекти/цели на анализирания среда;
2. Ефективен инструмент е за съобщаване на резултатите от оценката както на специалисти, така и на широката общественост

Разбира се, предложената методология има и редица ограничения, най-важното от които е, че не винаги ефектът от дадено действие може да бъде оценен толкова точно, че да попадне в една от представените категории. За да се избегне този аспект, където поради липса на данни и информация остава висока степен на несигурност, се използва предпазлив подход: класификация в по-нисък клас.

Оценяването (чрез придаване на цвят) се извършва за всеки тип действие, предложено в програмата, дори ако някои от тези действия могат на свой ред да включват няколко действия / проекти / интервенции. В този случай присъдената оценка съответства или на потенциалния кумулативен ефект (ако е приложимо), или на действието/проекта, който е вероятно да доведе до най-значими неблагоприятни въздействия .

7.2. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

7.2.1. АНАЛИЗ ОТНОСНО ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

5-те специфични цели на програмата са насочени към съвместни инвестиции в следните области:

- Свързаност;
- Адаптиране към изменението на климата и опазване на околната среда;
- Човешки капитал - образование;
- Интегрирано териториално развитие.

Специфичните цели на програмата са:

- СЦ 2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид екосистемни подходи;

- СЦ 2.7. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване;

- СЦ 3.2. Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност;

- СЦ 4.2. Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на

достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда - принос към СЦ 4.5;

- СЦ 5.2 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони.

Мотивацията за избор на целите на политиката и детайли за тях могат да бъдат намерени в Глава 2.5 от настоящия доклад.

Мотивацията за избор на целите на политиката и детайли за тях могат да бъдат намерени в Глава 2.5 от настоящия доклад.

7.2.2. ОЦЕНКАТА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪОТВЕТНИТЕ ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ (ЦЕЛИ ПО ДИРЕКТИВАТА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА)

Целта на оценката на съвместимостта между целите на програмата и целите на CEO е да се идентифицират възможните синергии или несъответствия между двата набора от цели.

Тази оценка е извършена в съответствие с Насоките за оценка на околната среда за планове и програми, разработени в рамките на EuropeAid / 121491 / D / SER / RO (PHARE 2004/016 - 772.03.03) „Укрепване на институционалния капацитет за изпълнение и прилагане на Директивата за стратегическа екологична оценка и Директивата за докладване”.

В рамките на матрицата съвместимостта е анализирана, както следва:

–“+” ако целите са съвместими;

–“-” ако целите са несъвместими;

–“?” когато се счита, че определянето на съвместимостта зависи от определени променливи;

–“=” ако целите са идентични или почти идентични;

–Ако не е идентифицирана връзка между двете анализирани цели, полето остава празно.

Следващата таблица показва оценката на съвместимостта между двата набора цели, като следва да се отбележи, че таблицата представя целите под формата на код (с оглед пестене на пространство), подробното представяне на целите на програмата е представено в Глава 2.4, а съответните екологични цели са представени в Глава 6.

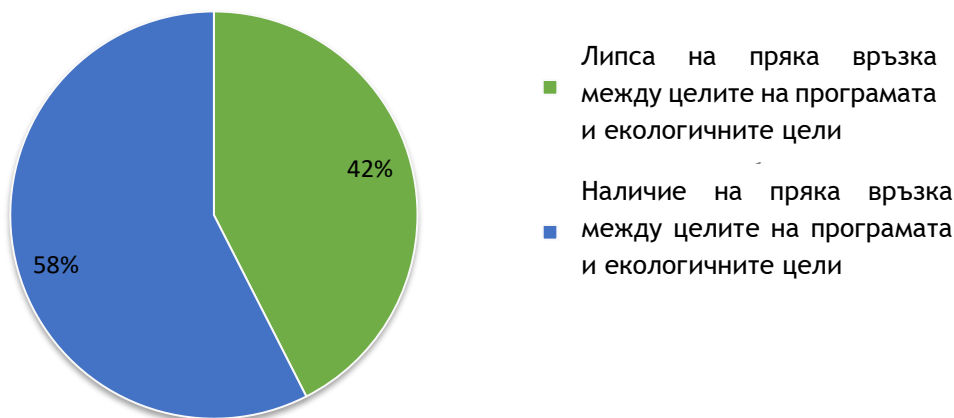
Таблица 2-1 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г. и релевантните екологични цели

Релевантни екологични цели	REO1	REO2	REO3	REO4	REO5	REO6	REO7	REO8	REO9	REO10	REO11	REO12	REO13	REO14	REO15	REO16
Специфични цели																
СЦ2.4.	+	+	+	+	+	+	=	?	+		+					+
СЦ 2.7.	=	+	+	+	+	+	+	+			+					+
СЦ 3.2	?	+		?	?	+	+	+					+	+	?	
СЦ 4.2.		+	+									?				+
СЦ 5.2	?	+	+	?		?	?	?	+	=	+	+			?	+

Оценка на специфични цели по Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 показва степен на адресируемост на съответните екологични цели от прибл. 41 %.

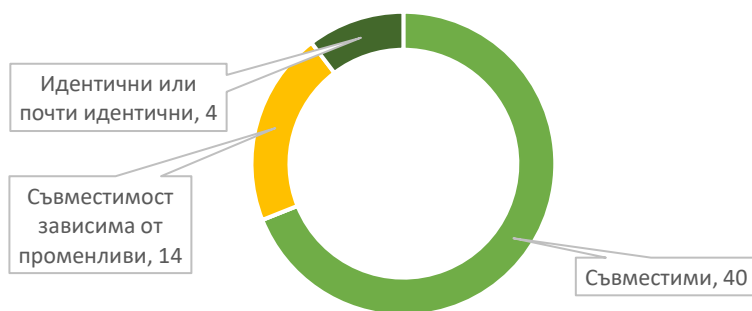

За 42 % от целите на Програма Интеррег Румъния-България VI-A 2021-2027 г. не бе възможно да се установят връзки със съответните екологични цели (цели по Директивата за стратегическа екологична оценка). Липсата на връзка между целите на програмата и Директивата за стратегическа екологична оценка не трябва да се разглежда като отрицателен аспект за програмата, тъй като целите на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. засягат въпроси, свързани с насърчаване на равен достъп до образование и насърчаване на местното развитие в извънградски райони, с положително въздействие върху икономическия растеж, което не е задължително да има пряко влияние върху съответните екологични цели.

Фигура № 2-1 Връзка между специфичните цели на програмата и съответните екологични цели

От 58 %, за които е идентифицирана връзка между целите на програмата и съответните екологични цели (Директива за стратегическа екологична оценка), 40 % от случаите, целите са съвместими. Съответните екологични цели са идентични с целите на програмата в съотношение 4%, а за 14 % съвместимостта зависи от други променливи.

Фигура по. 2-2 Оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег Румъния - България 2021-2027 г. и съответните екологични цели (Директива за стратегическа екологична оценка) (%)

7.2.3. ОЦЕНКА НА СЪВМЕСТИМОСТТА МЕЖДУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Целта на оценките е да се идентифицира съвместимостта между 5-те специфични цели на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027. Специфичните цели са кодирани / съкратени с оглед спестяване на място (вижте раздел 2.5 за подробно описание на целите).

Методът за проверка на съвместимостта между целите на програмата е:

- ⊗ “+” ако целите си съответстват;
- ⊗ “x” ако си противоречат;
- ⊗ “?” ако връзката между целите е неясна.

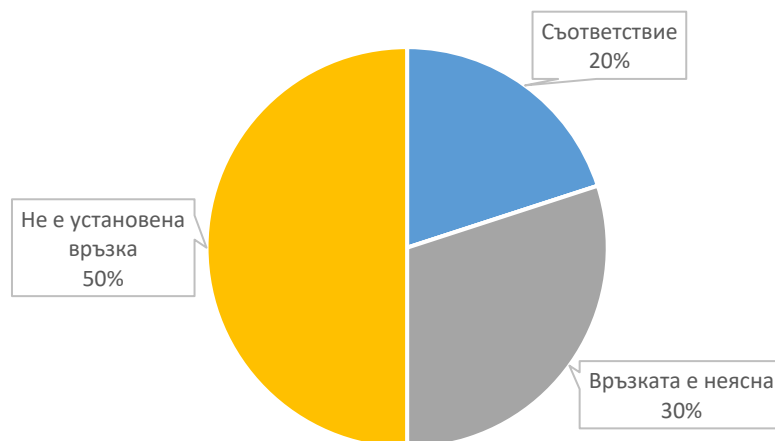
Следва да се отбележи, че ако не е установена връзка между анализираните цели, случаят се пропуска.

Следващата таблица показва съвместимостта между специфичните цели на програмата.

Таблица 2-2 Матрица за оценка на съвместимостта между целите на Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027

	сц 2.4			
сц 2.7	+	сц 2.7		
сц 3.2	?	?	сц 3.2	
сц 4.2				сц 4.2
сц 5.2		?	+	

Оценката на целите на програмата показва степен на съответствие между тях от 50%, а за 50% от целите не е идентифицирана връзка между тях. За 20% от целите е установено, че са съвместими, а за 30% връзката не е ясна. Фактът, че не всички цели са съвместими, не представлява отрицателен аспект, а аспект на широкообхватност, засягане на широк кръг от въпроси.

Фигура № 2-3 Оценка на съвместимостта между целите на програмата

7.2.4. ОЦЕНКА НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ В ПРОГРАМАТА ПРОЕКТИ/ ВИДОВЕ ИНТЕРВЕНЦИИ

Видовете действия, идентифицирани в Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г., са групирани според тяхното сходство, с оглед да не се дублира оценката, като по този начин се получи 14 типа .

Максималното ниво на детайлност на оценката е представено от типовете действия, предложени в рамките на 4-те приоритета на програмата. По този начин те са оценени от гледна точка на потенциала за оказване на отрицателни и положителни въздействия върху съответните екологични цели, установени съгласно методологията, представена в Глава 7.1.

Типовете действия , групирани по приоритети, са представени в следващата таблица.

Таблица 2-3 Видове действия, предложени в Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г.

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
П1. Добре свързан регион	3.2. Развитие и засилване на стабилност и устойчивост към изменението на климата, интелигентна и интермодална мобилност на национално, регионално и местно равнище, включително по-добър достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	A1.	<p>Действия за подобряване на железопътната свързаност и мобилността през Дунав</p> <ul style="list-style-type: none"> Разработване на предпроектни проучвания за електрификация и дигитализация на железопътната инфраструктура. Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни инструменти и решения за по-добра свързаност и мобилност в трансграничния район за железопътен транспорт, включително, но не само: безопасност, териториално разгръщане, надеждност, ефективност, познаване на графици в реално време, трафик и билети и др. Идентифициране и справяне с липсващите връзки и „тесните места“ със затруднено преминаване в железопътната инфраструктура и инфраструктурата за преминаване на река Дунав: проучвания, стратегии, съвместни решения, съвместни инструменти и др. Подобряване и разширяване на железопътния транспорт: проучвания по отношение на безопасността на движението, кампании за повишаване на осведомеността, проучвания за свързаност / мобилност за разбиране на товарните и пътническите потоци, пътуванията до работното място и др. Проектиране и внедряване на интегрирани решения за подкрепа на мобилността и свързаността по време на криза. Проектиране и внедряване на устойчиви транспортни решения за по-добра свързаност и мобилност в района. Модернизация, подобряване и разширяване на железопътната инфраструктура: Строителни работи за железопътна модернизация (включително електрифициране на железопътните линии и въвеждане на системата за железопътно сигнализиране ERTMS / ETCS); Строителни работи за модернизация, реконструкция и изграждане на железопътни спирки и гари.
		A2.	<p>Действия за подобряване на условията за навигация и безопасност по р. Дунав и Черно море с цел подобряване на мобилността и свързаността в трансграничната зона (неизчерпателен списък)</p>

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
			<ul style="list-style-type: none"> • Намаляване на административната тежест и други видове затруднения: проучвания, анализи, решения, инструменти. • Разработване и прилагане на съвместни координирани стратегии, инструменти и пилотни приложения за подобряване на навигационните условия по р. Дунав и Черно море (напр. съвместни предпроектни проучвания, документи за инженерно планиране, морфологични и хидродинамични проучвания при установяване на условията за натрупване на седименти и др.). • Разработване и прилагане на интегрирани мерки за подобряване на навигационните условия за общия сектор на р. Дунав и Черно море в трансграничната зона (напр. интегриране на системите за маркиране на р. Дунав, оборудване, сигнализация и др.). •
П2. По-зелен регион	2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид екосистемни подходи	A3.	<p>Предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост, като се вземат предвид подходи, основани на екосистемите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на капацитета за предотвратяване на риска и интервенция в трансграничния регион чрез разработване на съвместни оперативни центрове и съвместни планове за интервенция; • Повишаване на капацитета за намеса и реакция чрез инвестиции в оборудване и превозни средства, ИТ системи и др. • Разработване на общи учебни програми за обучение и разгръщане на съвместни учения, включително службите за доброволно реагиране. • Подобряване на трансграничната координация и капацитета за адаптиране към изменението на климата и свързаните с него рискове (наводнения, пожари, хидроложки суши, замърсяване). • Разработване на съвместни методологии за оценка на риска и мониторинг на риска в трансграничната зона (риск от наводнения, включително поройни наводнения, риск от суша).
		A4.	<p>Действия за адаптиране към изменението на климата (решения за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR))</p>

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
			<ul style="list-style-type: none">• Повишаване на осведомеността, изграждане на мрежи от общности и заинтересовани страни и изпълнение на образователни дейности относно това как да се адаптира негативния ефект от изменението на климата, особено сред местните общности, туристическия сектор и собствениците на гори;• Разработване на съвместни методи и инструменти за подобряване на капацитета на съответните заинтересовани страни за предотвратяване и смекчаване на въздействието на изменението на климата (напр. разработване и прилагане на планове за действие, методи, политики, инструменти и т.н.) и за обмен на знания и добри практики, свързани с подпомагането на планирането и вземане на решения по въпроси, свързани с изменението на климата;• Разработване на методи и инструменти за подпомагане на планирането на адаптацията и вземането на решения относно мерките за адаптиране към изменението на климата;• Идентифициране, оценка и намаляване на отрицателните последици от изменението на климата върху социално-икономическите дейности в района (например разработване и прилагане на съвместни стратегии, инструменти, планове, решения, съвместна помощна дейност);• Прилагане на съвместни екосистемни мерки за адаптиране към изменението на климата, например:<ul style="list-style-type: none">• Мерки за повторно залесяване, опазване и опазване на горите, включително прилагане на системи за мониторинг на горите в общността, свързани с изменението на климата;• Предотвратяване и обръщане на опустиняването чрез интегрирано управление на земята и водите (например опазване на растителната покривка, засаждане на дървета, създаване на банки за семена, обогатяване на почвата с хранителни вещества, повторно въвеждане на избрани видове, изграждане на зелени „буферни зони“), за да се адаптира към изменението на климата;• Подпомагане на управлението на водите и земята чрез зелени решения (например: вълни, възстановяване на реки и озеленяване на природата, зелени решения за дренажни системи, натурализирани езера за дъждовни води и др.)

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
	2.7. Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	A5.	<p>Намаляване на всички форми на замърсяване чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите</p> <ul style="list-style-type: none"> Подобряване на контрола на замърсяването чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водата, особено в градските райони, включително чрез създаване на инструменти за измерване на качеството на въздуха, почвата и водата и предоставяне на данни в реално време (напр. мрежи от сензори и приложения и платформи, позволяващи докладване от обществеността).
		A6.	<ul style="list-style-type: none"> Подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, включително чрез развитие и опазване на зелените площи в населените места и повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи Развитие на зелена инфраструктура и подкрепа на биоразнообразието и опазване на природата в населените места, включително чрез: покриви и озеленяване на фасади, градинарство, насърчаване на зелени екологични решения за замяна на пестициди и хербициди в градските райони и др.; Развитие на зелени площи, включително свързване между зелените площи (градски паркове, зелени спортни съоръжения, гори, зеленина на бреговете на реките) .
		A7.	<p>Засилване на опазването, възстановяването на биологичното разнообразие и устойчивото и опазване на природното наследство, включително Натура 2000 и обекти по Рамсар</p> <ul style="list-style-type: none"> Насърчаване и улесняване на ангажираността на гражданите в опазването на биологичното разнообразие, включително неговото устойчиво използване; Опазване на биоразнообразието и местообитанията чрез прилагане на най-добри практики от държавни агенции, изследователски институти, неправителствени организации, както и активно участие на гражданското общество; Опазване и възстановяване на природата и биоразнообразието, разположени в и в близост до населени места чрез подходящи съвместни решения, вкл. чрез създаване на екологични коридори, зелени мостове, екопасажи, зелена инфраструктура и др. за повторно свързване на изкуствено фрагментирани природни зони; Подкрепа за събиране на данни и обмен на информация по отношение на биоразнообразието между двете страни на границата;

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
			<ul style="list-style-type: none"> Съвместна оценка, подобряване и популяризиране на екосистемните услуги на местно и регионално ниво в трансграничния контекст; Развитие на екосистемни услуги за подкрепа на биоразнообразието и намаляване на замърсяването; Споделяне на добри практики и прилагане на екологосъобразни и иновативни решения, насочени към инвазивни чужди видове и укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда (напр. благоприятно за опрашителите управление, управление на водни тела, гори и др.); Подпомагане на създаването на банки за семена, възстановяване на почвената органична материя и организми, които насърчават по-високото установяване и растеж на растенията, и повторното въвеждане на избрани видове; Повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи, включително в градските райони, насърчаване на местни действия за по-зелени селища и рехабилитация на изоставени индустриални зони, стимулиране на промяна в поведението по отношение на подобряването на защитата и опазването на природата и биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването.
ПЗ. Образован регион	4.2. Подобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в областта на образованието, обучението и ученето през целия живот чрез развитие на достъпна	A8.	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на обширни и структурирани схеми за изучаване на езици, като вектор за изграждане на доверие отвъд границата, за създаване на база за бъдещ обмен, а също и като фактор за насърчаване на заетостта; Разработване на съвместни схеми за трансгранично образование и обучение - на място в области, където достъпността не е пречка или онлайн, като се използват дигитализирани инструменти и методи за обучение, ако физическото присъствие не е опция.
		A9.	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на трансгранични стажове или практики и програми за обмен на студенти за млади завършили/студенти; Разработване на съвместни инициативи в подкрепа на образованието и ученето за възрастни, включително улесняване на учебната мобилност;

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
	инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта на образованието и обучението от разстояние и в електронна среда		<ul style="list-style-type: none"> Развитие на партньорства между средните и висшите учебни заведения и бизнеса, с цел подобряване на пазарната ориентация и качеството на образованието и предоставяне на възможност на младите студенти да се обучават и/или учат от другата страна на границата. Особено се предвижда дългосрочен обмен.
A10.		<ul style="list-style-type: none"> Развитие на партньорства между образователни и обучителни институции и заинтересовани страни, на всички образователни нива (от начално до висше), за подпомагане на съвместното учене и обмена на практики между учители и обучители от двете страни на границата; Разработване на съвместни инициативи и действия за подпомагане на достъпа до качествено приобщаващо образование и обучение, включително усъвършенстване през целия живот, за уязвими или маргинализирани групи, включително лица с увреждания, Специални образователни потребности („Специални образователни потребности“ е легална дефиниция и се отнася до деца с обучителни проблеми или увреждания които правят ученето по-трудно за тях в сравнение с повечето деца на същата възраст), ромска етническа група и др . Съвместни мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образование и обучение. 	
A11.		<ul style="list-style-type: none"> Инвестиции в инфраструктурата на образователни съоръжения (напр. учебни пространства като класни стаи, лаборатории, библиотеки, работилници, фитнес зали, учебни пространства на открито, но също и други съоръжения) за всички нива на образование и образователни дейности (включително коригиращи и извънучилищни), техническо и професионално обучение и усъвършенстване през целия живот и др.; специално внимание ще бъде отделено на насърчаването на достъпно и приобщаващо обучение за всички; Инвестиции в осигуряване на подходящи средства за съвместни учебни съоръжения с фокус върху дигитализацията: оборудване, инструменти и т.н., особено тези, които подпомагат развитието на практически и/или дигитални умения и дистанционно обучение, като компютри, оборудване за видеоконферентна връзка/обучение от разстояние, обучение във виртуална реалност и т.н. 	

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
П4. Интегриран регион	5.2 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони	A12.	<p>Разработване на велосипедния маршрут Евро Вело 6</p> <ul style="list-style-type: none"> Развитие на необходимата велосипедна инфраструктура, включително мерки за безопасност, пунктове за първа помощ и обслужване, сигнализация и др. Приоритет ще се дава на проекти, осигуряващи връзка с туристически атракции - обекти на културно, природно наследство и с други транспортни средства. Свързаната инфраструктура (вкл. нова, реконструкция или модернизация на съответните пътни участъци) също се разглежда, с ограничена дължина, в надлежно обосновани случаи и в съответствие със списъка на опреациите; Осигуряване на пътна безопасност за участъците, припокриващи се с маршрута Евро Вело, с оглед спазване на стандартите, свързани със системите за сигнализация на трафика и/или допълнително развитие на инфраструктурата, предназначена за велосипедисти и пешеходци, като тунели, обходни пътища, мостове, надлези и пешеходни пътеки и защитени колеезачни пътеки; Осигуряване на ефективни връзки с и достъп до и от други видове транспорт, включително пристанища и железопътни гари - адаптиране на инфраструктурата; Осигуряване на наличност на обществен транспорт, водещ до велосипедния маршрут; Осигуряване на подходящи услуги по маршрута Евро Вело, като: настаняване, храна, напитки и зони за почивка и отдих, услуги, включително стоянки за велосипеди, информация, оферти за резервация, друга помощ; Осигуряване на комуникация и информация, онлайн и по маршрута, включително мобилни/електронни приложения за велосипедисти и др.
		A13.	<p>Подпомагане на туристически дейности, свързани сектори и индустрии</p> <ul style="list-style-type: none"> Инвестиции в икономическа конкурентоспособност на местния бизнес, включително, но не само: строителство / модернизация на производствени съоръжения; доставка на съответното оборудване; приемане на цифрови технологии и др. Обособяване на природни обекти за икономическа употреба: пътеки, места за изхвърляне на отпадъци, охрана, сигнализация, къмпинги, други атракции на открито и тн.

Приоритет	Специфична цел	Код	Действия
			<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа на обекти с туристически потенциал: изграждане, модернизация / възстановяване на замъци, крепости, църкви, манастири, дворци, археологически обекти, частни / обществени музеи, библиотеки, художествени колекции / галерии, изложбени места, винарни, агро-ферми (например ферми за полета с лавандула; ферми за полета с рози, традиционни фабрики за олио, кошари), приключенски паркове, атракции на открито и др. • Създаване на общи продукти и услуги от историческо, природно и културно наследство, разширяване и подобряване на услугите, насочване към нови пазари и създаване на работни места в трансграничния район, включително чрез създаване на физически и онлайн магазини, особено за традиционни / местни продукти (местна храна, хляб, вино, сирене, роза, лавандула, мед и др.), включително съответните туристически инфраструктури, достъп и връзка към туристически обекти; • Подкрепа за местни и регионални участници за валоризиране на потенциално ценни туристически обекти / преживявания, включително чрез създаване на устойчиви туристически пътеки или разработване на етикети за качество за високи постижения в услугите, популяризиране и маркетинг на туристическото предлагане и др., като използването на тенденциите в социалните медии - като „Insta-туризъм“ - също се насърчава. • Обучение на персонала, особено в дигитални умения.
		A14.	<p>Подкрепа за изпълнение на интегрираната териториална стратегия</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развитие на капацитета на заинтересованите страни за изпълнение на интегрираната териториална стратегия; - Подпомагане на изпълнението и мониторинга на интегрираната териториална стратегия

Следващата таблица представя анализ на положителните или отрицателните въздействия на типовете действия (обобщени) върху съответните екологични цели.

Таблица 2-4 Оценка на типовете действия

Код	Действие	Екологични цели													
		RE01	RE02	RE03	RE04	RE05	RE06	RE07	RE08	RE09	RE010	RE011	RE012	RE013	RE014
A1.	Действия за подобряване на железопътната свързаност и мобилността през Дунав.														
A2.	Действия за подобряване на условията за навигация и безопасност по р. Дунав и Черно море с цел подобряване на мобилността и свързаността в трансграничната зона														
A3.	Предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост, като се вземат предвид подходи, основани на екосистемите														
A4.	Действия за адаптиране към изменението на климата (решения за намаляване на риска от бедствия, базирани на екосистеми (Eco-DRR)).														
A5.	Намаляване на всички форми на замърсяване чрез подпомагане на инвестициите в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите														
A6.	Подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, включително чрез развитие и опазване на зелените площи в населените места и повишаване на осведомеността за ползите от зелените площи														
A7.	Засилване на опазването, възстановяването на биологичното разнообразие и устойчивото и опазване на природното наследство, включително Натура 2000 и обекти по Рамсар														
A8.	Разработване на обширни и структурирани схеми за езиково обучение; Разработване на съвместни схеми за трансгранично образование и обучение.														
A9.	Разработване на трансгранични стажове или практики и програми за обмен на студенти за млади завършили/студенти; Разработване на съвместни инициативи в подкрепа на образованието и ученето за възрастни, вкл. улесняване на учебната мобилност; Развитие на партньорства между средните и висшите учебни заведения и бизнеса.														

Код	Действие	Екологични цели													
		RE01	RE02	RE03	RE04	RE05	RE06	RE07	RE08	RE09	RE010	RE011	RE012	RE013	RE014
A10.	Развитие на партньорства между образователни и обучителни институции и заинтересовани страни Разработване на съвместни инициативи и действия за подпомагане на достъпа до качествено приобщаващо образование и обучение; Съвместни мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образование и обучение.														
A11.	Инвестиции в инфраструктурата на образователни съоръжения; Инвестиции в осигуряване на подходящи средства за съвместни учебни съоръжения с фокус върху дигитализацията.														
A12.	Разработване на велосипедния маршрут Евро Вело 6.														
A13.	Подпомагане на туристически дейности, свързани сектори и индустрии.														
A14.	Подкрепа за прилагане на интегрираната териториална стратегия.														

След оценката на видовете действия на програмата не бяха установени значими отрицателни въздействия. Броят на идентифицираните видове въздействия е представен на следващата фигура.

Фигура № 2-4 Идентифицирани видове въздействия

За всички съответни екологични цели са идентифицирани въздействия (положителни или отрицателни), резултат от прилагането на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027. Идентифицирани са незначителни неблагоприятни въздействия за съответните екологични цели RE01, RE04, RE06 и RE05, за които са предложени мерки за предотвратяване и смекчаване, като обосновката за приписване на незначителния неблагоприятен ефект може да се намери в таблицата по-долу.

За всички екологични цели, с изключение на RE05, са идентифицирани положителни въздействия (значителни или незначителни).

От фигурата по-долу може да се види, че изпълнението на Програма Интеррег VI-A Румъния България 2021-2027 има положителен принос (значителен положителен ефект) за постигането на следните релевантни екологични цели::

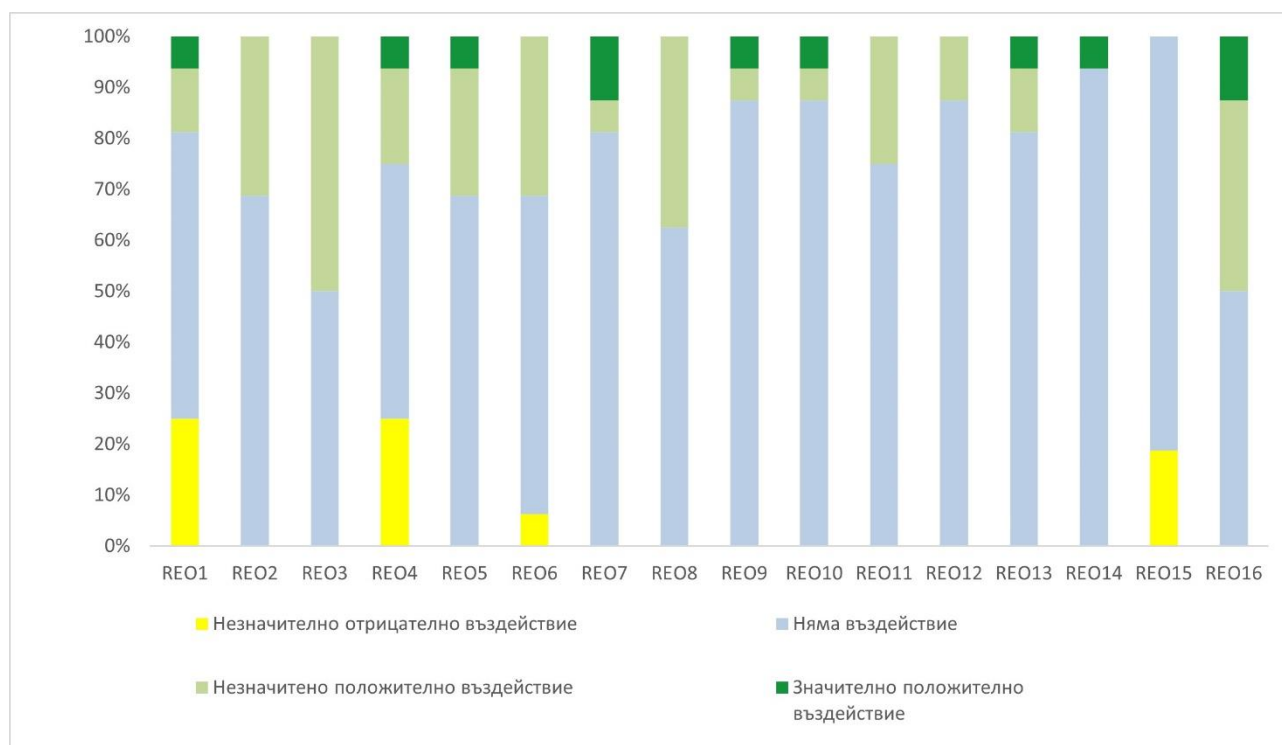
- RE01 - Биологично разнообразие чрез Дейност A7, която включва действия за увеличаване на биологичното разнообразие;
- RE04 - Използване на почвата и земята, Дейност A4 прилага правилно управление на почвата за намаляване на част от натиска върху нея;
- RE07 Промените в климата, Дейност A1 подобрява железопътния транспорт, който е по-малко замърсяваща транспортна алтернатива (намалени емисии на парникови газове) в сравнение с автомобилния транспорт; Дейност A4 предлага действия за адаптация към последиците от изменението на климата;
- RE09 Материални активи, Дейност A4 допринася за постигането на съответната екологична цел относно риска от природни бедствия, по-специално чрез повторно залесяване;
- RE010 Културно наследство, Дейност A13 предлага дейности по възстановяване и популяризиране на различните елементи на културното наследство, като по този начин има пряк принос за изпълнението на съответната екологична цел;
- RE013 и 14 Устойчив транспорт, Дейност A1 подкрепя по-малко замърсяваща алтернатива на автомобилния транспорт, който има отрицателно въздействие върху околната

среда (допринася към REO13), Дейност A12 подкрепя развитието на велосипеден маршрут ЕвроВело 6, който представлява чист вариант на транспорт (допринася за REO14);

– REO16 - . Придобиване на знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие, чрез действия A4 и A7, които включват мерки за повишаване на обществената осведоменост по различни екологични проблеми, като последиците от изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие и повишената полезност на зелените площи.

В заключение, въпреки че изпълнението на програмата може да окаже незначителни отрицателни въздействия върху биоразнообразието, почвата, атмосферния въздух и кръговата икономика, то също така оказва положителни въздействия върху всички аспекти на околната среда, с изключение на кръговата икономика.

Фигура № 2-5 Дял на идентифицираните въздействия спрямо съответните екологични цели

Обосновка за оценка на въздействията върху околната среда и човешкото здраве за видовете дейности, предложени от програмата, е представена в следващата таблица, като се вземе предвид и искането на Басейновите дирекции и Министерството на здравеопазването от България относно оценката на въздействието върху водите (повърхностни и подземни водни тела, крайбрежни води, зони за защита на водите) и качеството на питейните води и водите за къпане.

Таблица 2-5 Обосновка за извършената оценка на въздействието върху околната среда и човешкото здраве за видовете дейности, предложени от програмата

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
A1	От стратегическа гледна точка при оценката беше разгледана подкрепата на програмата за развитие на железопътния транспорт като предпочитана алтернатива (с по-ниско ниво на въздействие върху околната среда) спрямо автомобилния транспорт. Следователно

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	<p>приносът на програмата се счита за положително значим за съответните екологични цели RE07 и RE013.</p> <p>На второ място, бяха разгледани потенциалните отрицателни въздействия, свързани с изпълнението на предложените действия, предимно тези, насочени към модернизиране и разширяване на жп линията, реконструкция и изграждане на жп гари.</p> <p>В момента 3 второстепенни и неелектрифицирани железопътни линии пресичат границата (Меджидия - Негру Вода - Добрич; Букурещ - Гюргево - Русе - Велико Търново; Крайова - Калафат - Видин - Враца - София). В две от тези три зони (Гюргево-Русе и Калафат-Видин) има защитени зони за защита на птиците от екологичната мрежа Natura 2000, разположени в близост до жп линиите. Електрификацията, както и увеличаването на железопътния трафик, могат да доведат до негативни ефекти върху Целите за опазване на защитените зони.</p> <p>Въздействието върху местообитанията може да се прояви чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загуби на местообитания, за тези местообитания в близост до железопътните линии, за които се предлагат разширения; • промяна на местообитанията, поради възможност за проникването на инвазивни видове и в резултат на извършване на строителни дейности; • нарушаване на дейността на видовете (повишаване на нивото на шума, изкуствено осветление и др.); <p>- смъртност на индивиди в резултат на увеличаване на риска от сблъсък (поради увеличаване на скоростта на влака).</p> <p>Проектите за модернизация на железопътната инфраструктура също представляват възможности за справяне със и решаване на съществуващи екологични проблеми (например нарушаване на екологичната свързаност).</p> <p>Не се очаква предложените видове действия да окажат значителни въздействия върху състоянието на повърхностните, подземните и крайбрежните водни тела, както и върху зоните за защита на водите и върху качеството на питейните води и водите за къпане.</p> <p>Дейностите по ремонт на жп линии могат да генерират значителни количества отпадъци, включително, където е приложимо, количества замърсена почва. Някои от материалите, събрани по време на ремонта, могат да бъдат използвани повторно/рециклирани, за да не се превърнат в отпадъци.</p>
A2	<p>Проектите за подобряване на условията на корабоплаване по река Дунав биха могли да доведат до значително отрицателно въздействие върху компонентите на биоразнообразието. Премахването на подкрепата за твърди мерки (например драгиране) от програмата ни дава основание да считаме, че останалите предложени действия не биха имали значително отрицателно въздействие. Въпреки това се счита за предпазливо да се оцени като потенциално незначително отрицателно въздействие върху RE01 (биоразнообразие).</p> <p>Предложените дейности оказват незначително положително въздействие върху целта за материалните активи (RE08) в резултат на подобряване на условията за безопасност на трафика по р. Дунав. Положително въздействие бе отчетено и в случая с RE06 и RE013, като се има предвид, че изпълнението на действията може да доведе до намаляване на автомобилния товарен трафик.</p> <p>Не се очаква предложените навигационни работи да доведат до влошаване на състоянието на повърхностните и подземните водни тела, тъй като не изискват мащабни строителни работи. Те също няма да окажат въздействие върху зоните за защита на водите. Интервенциите не изискват зауствания, които биха могли да повлияят на качеството на водните обекти, питейните води или водите за къпане.</p>
A3	<p>Внедряването на решения за предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост е необходимо и очаквано. При това, мекия характер и разглежданият обем на инвестициите оправдават оценката за положително, но незначително въздействие върху няколко цели. Отрицателните ефекти (отнесени към RE04 - Почва) бяха взети предвид само за предложените строежи на нови оперативни центрове.</p> <p>Включените тук действия не могат да окажат значително въздействие върху водите, поради мекия им характер (изграждане на капацитет, обучения, трансгранична координация и т.н.).</p>

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
A4	<p>A4 включва набор от амбициозни действия, които пряко се ангажират с няколко екологични цели, за които приносът се счита за положителен (REO3, 4, 5, 7 и 9). Бяха разгледани и други положителни ефекти, включително върху биоразнообразието (REO1) в резултат на предложения за залесяване, опазване и мониторинг на горите, както и подкрепа за прилагането на зелени решения.</p> <p>За тези действия, които също включват устойчиво управление на водите и земята чрез зелени решения, се счита, че могат да имат значителни положителни ефекти за подобряване на състоянието на водните тела.</p> <p>Не са установени отрицателни ефекти, свързани с този набор от действия.</p>
A5	<p>Специфичното действие за намаляване на всички форми на замърсяване има незначително положително въздействие върху факторите на околната среда (REO4, REO5, REO6), тъй като мониторингът може да идентифицира и разрешава проблемите своевременно. Освен това, предоставяйки тази информация на населението, то би било наясно с екологичните рискове, на които е изложено.</p>
A6	<p>Комплексът от действия в подкрепа на развитието на зелена инфраструктура има незначителен положителен ефект върху REO1, тъй като допринася за поддържане/подобряване на природозащитния статус на видовете и местообитанията. Има същото въздействие върху населението (REO2), тъй като условията на живот се подобряват, както и върху почвата (REO4), тъй като развитието на зелена инфраструктура намалява негативните въздействия върху качеството на почвата. Същевременно тези действия допринасят за подобряването и опазването на ландшафта (REO11). Въздействието върху водните ресурси (REO5) е положително, поради приноса на действията за увеличаване на задържането на дъждовна вода в градовете и за намаляване на замърсяването на водните басейни с пестициди и хербициди.</p>
A7	<p>Действието за засилване на опазването на биологичното разнообразие може да доведе до значителни положителни ефекти върху REO1. Въпреки че повечето от предложените действия са меки, те се ангажират с критични въпроси за двете страни, като: прилагане на най-добри практики и споделяне на знания. Действията включват също така специфични мерки за повишаване на биоразнообразието, по-специално чрез разглеждане на темата за инвазивни чужди видове, благоприятна за опрашителите среда и управление на природни ресурси като води и гори.</p> <p>Предложените действия също се очаква да генерират значителни положителни ефекти върху REO3, поради насочването на промяна в поведението във връзка с опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване.</p> <p>Незначителни положителни ефекти са оценени за: REO2 - резултатите от действията пряко ще допринесат за подобряване на условията на живот и косвено ще са насочени към подобряване на човешкото здраве; REO4 - има предложени мерки, насочени към подобряване на качеството на почвата и нейния производствен капацитет; REO5 - ще бъдат разработени и внедрени решения за укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда, включително управление на водни обекти. Косвено, действията, насочени към биоразнообразието, ще бъдат от полза за качеството на въздуха, ландшафта и устойчивото използване на материалните активи.</p>
A8	<p>Тези два вида действия (A8 и A9) допринасят за образованието и професионалното обучение на населението. Този аспект може да допринесе за придобиването на знанията и уменията, необходими за устойчивото развитие и поради това се счита за незначителен положителен ефект за REO3.</p>
A9	<p>Не са установени отрицателни ефекти, свързани с този набор от действия.</p>
A10	<p>Както и в случая с предишните видове действия (A8 и A9), за A10 се счита, че може да допринесе за развитието на знания и умения, свързани с устойчивото развитие (REO16). Беше също така сметнено, че съвместните инициативи могат да се обединят в рамките на общите природни ценности и човешките традиции, генерирани от река Дунав, общ елемент, който може да повлияе положително върху устойчивостта на тези действия.</p>

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	<p>Предвид съвместните мерки за подобряване на връзката между пазара на труда и системата на образованието и обучението, беше оценен и незначителен положителен ефект за устойчивото използване и управление на материалните активи (REO8).</p>
A11	<p>Като се имат предвид инвестициите в инфраструктура и подходящо осигуряване на съвместни учебни заведения, за този вид действия беше оценен незначителен положителен ефект за устойчивото използване и управление на материалните активи (REO8). Потенциалните положителни ефекти върху REO16 не бяха взети предвид, за да се избегне дублирането на оценка за предишни действия (A8 - A10). Не бяха установени негативни аспекти за тези действия, тъй като програмата не предлага инвестиции в строителство, а най-вече в дигитализация.</p>
A12	<p>Насърчаването на велосипедния туризъм със сигурност е устойчиво действие, което може да има положителни ефекти. Положителните въздействия ще са свързани преди всичко с общественото възприятие за насърчаване на устойчивото развитие (REO16), приноса за намаляване на атмосферните емисии на замърсители (REO6), устойчиво популяризиране на културното наследство (REO10) и не на последно място по значение, устойчивата алтернатива на туристическите дейности чрез устойчив вид транспорт (REO14). Велосипедният маршрут обаче не е проектиран да представлява алтернатива на основните съществуващи транспортни маршрути и в резултат на това не се счита, че има значително положително въздействие върху която и да е екологична цел. Някои негативни ефекти, свързани с изпълнението на проекта Евро Вело 6, бяха разгледани по отношение на биоразнообразието (REO1), почвата (REO4) и управлението на отпадъците (REO14), в резултат на предложените инвестиции в изграждането, организацията, модернизацията на съществуващата пътна инфраструктура, позволяваща реализирането на велосипедния маршрут. Маршрутът Евро Вело 6 пресича и територията на няколко обекта от Натура 2000. Велосипедният маршрут е свързан със съществуващата пътна инфраструктура, така че се смята, че е малко вероятно да засегне значително някои местообитания и/или видове от Натура 2000 в резултат на изпълнението на проекта. Решенията за свързване на съществуваща инфраструктура с бъдещия велосипеден маршрут ще трябва да бъдат внимателно обмислени на ниво проект, за да се избегнат/намалят въздействията върху биоразнообразието. Не са идентифицирани потенциални въздействия, свързани с прилагането и експлоатацията на Евро Вело 6, водещи до влошаване на състоянието/потенциала (в зависимост от случая) на повърхностните и подземните водни тела.</p>
A13	<p>Комплексът от дейности е насочен пряко към опазването и капитализирането на културното наследство, като в този смисъл се предлагат устойчиви подходи, които са оценени като потенциално значително положително въздействие върху REO10. Положително (незначително) въздействие се разглежда при целта за населението и човешкото здраве (REO2) в резултат на подкрепата за мерки, които могат да доведат до повишаване на жизнения стандарт на гражданите чрез развитие на устойчиви дейности. Възстановяването на културните обекти и развитието на устойчиви туристически пътеки са в състояние да повлияят положително на ландшафта в зоната на туристическите атракции и да представляват алтернатива за съвременния туризъм. Поради тази причина се счита, че предложените действия могат да имат положителен (незначителен) ефект върху REO11. Възстановяването на културни обекти също има положителен ефект върху REO8 и имплицитно може да допринесе за подобряване на енергийната ефективност в сградите, насочени към програмата (REO12). Обаче, строителните дейности (включително модернизация, реставрация) също могат да имат отрицателни последици. Тези (незначителни) ефекти са взети предвид при биоразнообразието (много от туристическите дестинации са разположени в райони, ценни за биологичното разнообразие, включително защитени природни територии), почвата, въздуха и отпадъците, поради строителните работи, както и увеличения брой туристи, което</p>

Код на дейност	Обосновка за извършената оценка
	може да доведе до увеличаване на трафика и увеличаване на количествата отпадъци в туристическите зони.
A14	Оценката за това действие е включена главно в оценката на Действие A12 (Евро Вело 6). Причината за този избор е, че не са идентифицирани отделни ефекти, свързани с дейностите, предложени за разработване, изпълнение и мониторинг на Стратегията. Също така, гръбнакът на стратегията е развитието на маршрута Евро Вело 6.

По отношение на приноса на Програмата за постигането на съответните екологични цели, могат да се направят следните твърдения:

- Биоразнообразие: Програмата адресира основния идентифициран екологичен проблем, със значителен принос за поддържане/подобряване на природозащитния статус на местообитанията и видовете;
- Население и човешко здраве: Програмата няма съществен принос към аспектите, свързани с човешкото здраве и размера на населението, но се очаква ограничен положителен принос по отношение на условията на живот/ стандарта на живот;
- Почви: Програмата не адресира основните екологични проблеми, идентифицирани за почвите в териториалния ѝ обхват, но няма и опасност да попречи на целта, която трябва да бъде постигната;
- Води: Програмата има последователен и значителен принос към всички идентифицирани екологични проблеми, увеличавайки възможностите за постигане на целите, свързани с водите;
- Атмосферен въздух: Програмата адресира съществуващите екологични проблеми и има ограничен положителен принос за постигането на съответната екологична цел;
- Изменение на климата: Програмата има значителен принос за справяне със съществуващия екологичен проблем и постигане на предложената екологична цел;
- Материални активи: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел;
- Управление на риска: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел.
- Културно наследство: Програмата адресира съществуващите съответни проблеми, с потенциален значителен принос за постигане на екологичната цел;
- Ландшафт: не е установен значителен принос в рамките на действията на програмата към съответните екологични проблеми;
- Енергийна ефективност: Програмата има ограничен, но положителен принос за постигане на съответната екологична цел;
- Устойчив транспорт: Програмата има значителен положителен принос към решаването на съответните екологични проблеми и постигане на екологичната цел;
- Отпадъци и кръгова икономика: Програмата няма принос към решаване на съответните екологични проблеми и постигането на екологичната цел;
- Осведоменост на населението: Програмата има положителен и значителен принос за решаване на някои от съответните екологични проблеми и за постигането на съответната екологична цел.

Също така, типовете действия на Програмата са оценени и относно Принципа за ненанасяне на значителни вреди. Оценката е извършена в съответствие с *Техническите*

насоки на Европейска комисия за интегриране на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ съгласно Регламента за Механизма за възстановяване и устойчивост, като въздействията са анализирани и спрямо шестте екологични цели, обхванати от Регламента на таксономията. Същата представлява отделен самостоятелен документ, като обобщение от направените изводи е представено по-долу:

В резултат от извършената оценка, бе установено, че те са съвместими с принципа за ненанасяне на значителни вреди и не се очаква да окажат негативно въздействие върху околната среда.

Прилагането на принципа за ненанасяне на значителни вреди се основава на две стъпки. Първата стъпка включва филтриране на всеки тип действие през шестте екологични цели, с оглед да се идентифицират тези от типовете действия, които изискват оценка по същество. В случай, че такава оценка не е необходима, се предоставя обосновка.

Екологичните цели са, както следва:

- Смекчаване на последиците от изменението на климата;
- Адаптиране към изменението на климата;
- Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- Кръгова икономика, включително предотвратяване образуването на отпадъци и тяхното рециклиране;
- Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водите или земята;
- Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите.

Втората стъпка представлява извършването на оценка по същество съгласно Принципа за ненанасяне на значителни вреди за онези екологични цели, за които това е необходимо.

- Смекчаване на последиците от изменението на климата: Очаква ли се мярката да доведе до значителни емисии на парникови газове?;
- Адаптиране към изменението на климата: Очаква ли се мярката да доведе до по-голямо вредно въздействие на настоящия или очаквания бъдещ климат, върху самата мярка или върху хората, природата или активите?;
- Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси: Очаква ли се мярката да навреди: i) на доброто състояние или добрия екологичен потенциал на водните обекти, включително на повърхностните и подземните води; или ii) на доброто екологично състояние на морските води?;
- Кръгова икономика, включително предотвратяване образуването на отпадъци и тяхното рециклиране: Очаква ли се мярката: i) да доведе до значително увеличение на образуването, изгарянето или обезвреждането на отпадъци, с изключение на изгарянето на нерезиклируеми опасни отпадъци; или ii) да доведе до значителна неефективност при прякото или непрякото използване на природни ресурси на някой от етапите от жизнения ѝ цикъл, като тази ефективност не е сведена до минимум чрез подходящи мерки; или iii) да причини значителни и дългосрочни вреди на околната среда по отношение на кръговата икономика?;
- Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водите или земята: Очаква ли се мярката да доведе до значително увеличение на емисиите на замърсители във въздуха, водите или земята?;
- Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите: Очаква ли се мярката: i) да влоши в значителна степен доброто състояние и устойчивостта на екосистемите; или ii) да влоши природозащитния статус на местообитанията и видовете, включително тези от интерес за Съюза?

Всички 14 типа действия на Програмата са оценени относно тяхното съответствие с екологичните цели в Стъпка 1 и след извършване на оценка по същество за 5 типа действия (A1, A2, A11, A12 и A13) крайното заключение на оценката е, че предложенията, залегнали в Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г. съответстват на Принципа за ненанасяне на значителни вреди.

8. ПОТЕНЦИАЛНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЗДРАВЕТО В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ

8.1. ОБЩИ АСПЕКТИ

Видовете действия от Програма Интеррег VI-A Румъния - България 2021-2027 г. не са включени в Приложение 1 на Закон № 1. 22/2001 за ратифициране на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, приета в Еспоо на 25 февруари 1991 г. (Официален вестник, част I, бр. 105 от 01/03/2001 г.).

Не са установени значителни неблагоприятни въздействия върху околната среда и здравето, нито в местен контекст, нито в трансграничен контекст.

Налице са всички основания да се твърди, че ефектите от прилагането на Програма Интеррег VI-A Румъния-България ще генерират основно положително трансгранично въздействие поради факта, че стратегическите цели се отнасят до действия за взаимно свързване между двете страни и бъдещите действия / проектите ще трябва да бъдат разработени или в партньорство между двете държави, или чрез процес на консултация с властите и заинтересованите страни в съседната държава по време на разработването на проектите.

8.2. КУМУЛАТИВНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ

Въздействията на Програмата, както положителни, така и отрицателни, могат да се комбинират с въздействията от други планове и програми, както и други проекти.

Въз основа на анализа на връзката с други планове и програми на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. (вж. Раздел 2.5), не бяха идентифицирани случаи, които биха могли да доведат до настъпване на значителни негативни кумулативни ефекти.

Идентифицирани са случаи, при които анализираната програма допринася за изпълнението на целите на някои планове, програми или стратегии, което води до потенциални положителни кумулативни ефекти.

След изпълнението на видовете дейности от програмата се очаква кумулативен положителен ефект върху аспектите на околната среда: населението и човешкото здраве, води, климатични фактори, материални активи, управление на риска, ландшафт, устойчив транспорт и осведоменост на обществото.

9. МЕРКИ, ПРЕДЛОЖЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА ВСЯКАКВИ ВЪЗМОЖНИ НЕЖЕЛАНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Директива 2001/42/ЕО относно стратегическата екологична оценка (СЕО) изисква въвеждането на „мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, произтичащи от изпълнението на програмата“.

Тъй като не са установени значителни неблагоприятни ефекти, наборът от мерки, предложени тук, се отнася до идентифицираните незначителни неблагоприятни ефекти, както и до превантивните мерки. Не са предложени компенсаторни мерки, тъй като не са идентифицирани потенциални значителни въздействия върху обектите от Натура 2000.

Процесът на идентифициране и формулиране на мерки за избягване и намаляване на въздействието също взе предвид следните две хипотези:

- Всички следващи проекти, произтичащи от Програмата, ще се изпълняват в пълно съответствие с изискванията на действащото екологично законодателство. Поради това не са разгледани мерки за съблюдаване на спазването на закона;

- Съображенията относно оптимизирането на положителните въздействия на проектите, които ще бъдат реализирани, върху околната среда, ще бъдат взети предвид във всички етапи от изпълнението на програмата. В резултат, няма мерки, които да са отчетени като такива, целящи единствено максимизиране на положителните въздействия. .

Наборът от мерки за предотвратяване и смекчаване е представен в следващата таблица. Прилагането на тези мерки ще доведе до незначително ниво на остатъчни ефекти. Оценката на значимостта на остатъчните ефекти се извършва чрез прилагане на програмата за мониторинг (виж Глава 11).

Таблица 2-6 Мерки за предотвратяване и смекчаване на очакваните отрицателни въздействия

код	Екологична цел ¹⁶	Значение на идентифицираните въздействия ¹⁷	Мерки	Адресируемост на мерките ¹⁸
M1	REO 1	Незначително отрицателно	Всички проекти, насочени към модернизиране на железопътната инфраструктура, ще се прилагат с решения, предназначени да избегнат/намалят въздействието върху биоразнообразието. Решенията трябва да включват: намаляване на риска от сблъсък на диви животни с влакове, поддържане/възстановяване на екологична свързаност, контролиране на инвазивни видове, намаляване на риска от сблъсък и/или токов удар за птици с железопътна електрическа инфраструктура, намаляване на шума и осигуряване на осветителни системи, които не нарушават дейността на дивата природа.	A1
M2	REO 1	Незначително отрицателно	Река Дунав и Черно море включват чувствителни екосистеми, които са домакин на много защитени местообитания и видове. Проектите, насочени към подобряване на условията за навигация, ще се основават на анализ на околната среда за оценка на въздействието на различните варианти за изпълнение върху компонентите на биоразнообразието, особено защитените местообитания и видове, както и мигриращите видове, ако законовите разпоредби изискват такъв анализ. В случай на обекти от Натура 2000, оценката ще се основава на изискванията на Целите за опазване, специфични за всяка от потенциално засегнатите територии.	A2

¹⁶ Името на съответната екологична цел е съкратено.

¹⁷ Вижте раздел 7.2.5 от този доклад

¹⁸ Кодекс на действията, съгласно които ще се прилагат мерките

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

код	Екологична цел ¹⁶	Значение на идентифицираните въздействия ¹⁷	Мерки	Адресируемост на мерките ¹⁸
M3	REO 1	Незначително отрицателно	<p>Преди започване на ремонтните дейности на съществуващите сгради, на най-ранен етап ще бъде идентифицирана вероятността за присъствие на прилепи и птици, както и наличието на техните убежища и гнезда, в съответствие със законовите разпоредби. Дейностите ще се извършват от дипломирани експерти (Регистър на дипломираните експерти за изработване на екологични проучвания - Видове проучвания: Мониторинг на биоразнообразието "МБ"). Ако се установи наличието на определени видове, ще се вземе решение за отлагане на интервенциите до края на периода на гнездене/отглеждане, хибернация или за преместване на индивидите в съответствие с действащите законови изисквания (получаване на дерогация съгласно националното законодателство).</p> <p>В случай на сгради, в които навесите / гнездата са изведени от експлоатация, ще бъдат приети решения за инсталиране на изкуствени навеси / гнезда, за предпочитане като се използват трайни решения (дълъг живот), като например вградени навеси¹⁹. Препоръчително е мярката за поставяне на изкуствени навеси да се обмисли при нови сгради, построени с финансова подкрепа от Програмата.</p>	A1 и A13, възможна и за A3 и A11
M4	REO 1	Незначително отрицателно	Да се избягва изпълнението на нови строежи, свързани с развитието на велосипедния маршрут Евро Вело 6, които	A12

¹⁹Интегрирани решения в строителството като птичи гнезда и убежища за прилепи. Някои илюстративни примери можете да видите тук <https://www.wildcare.co.uk/wildlife-nest-boxes.html>

код	Екологична цел ¹⁶	Значение на идентифицираните въздействия ¹⁷	Мерки	Адресируемост на мерките ¹⁸
			могат да засегнат местообитанията и видовете от екологичната мрежа Natura 2000.	
M5	REO 4	Незначително отрицателно	Проектите, насочени към строителство и озеленяване, ще осигурят изпълнението на тези алтернативи на проекта, които осигуряват минимално ниво на изкуствена обработка на почвените повърхности и максимално ниво на поддръжка/развитие на зелените територии ²⁰ , в т.ч.. осигуряване на екологична свързаност между отделни паркове/ зелени площи и извънградски пространства, както и осигуряване на възможност за поддържане на опрашители. По време на строителството следва да се дефинира минимално ниво на изкуствена обработка на почвата.	A1, A3, A12 и A13
M6	REO 6	Незначително отрицателно	Обмисляне на включването на зарядни станции за електрически превозни средства в проекти, насочени към организиране на обекти с туристически потенциал за улесняване на транспорта на електроенергия до тези дестинации.	A13
M7	REO 14	Незначително отрицателно	Разработване на ниво всеки проект на план за управление на отпадъците, за да се гарантира съответствието на йерархията на отпадъците и интегрирането на принципите на кръговата икономика, в съответствие с плана за действие за кръговата икономика ²¹ . За да се осигури правилното управление на отпадъците от строителство и разрушаване,	A1, A12 и A13

²⁰ Минимално ниво на изкуственост = минимален отпечатък на сградите, платформите, вътрешните пътища.

²¹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

код	Екологична цел ¹⁶	Значение на идентифицираните въздействия ¹⁷	Мерки	Адресируемост на мерките ¹⁸
			които се образуват при изпълнение на последващи проекти, ще са необходими съпътстващи документи относно проследимостта на отпадъците (предаването им на субекти, упълномощени по закон да управляват този вид отпадъци).	
M8	REO 1	Незначително положително	Всички проекти, които предвиждат засаждане на треви, храсти или дървесни видове, ще отчетат изключителното използване на неинвазивни местни видове, характерни за естествените типове местообитания в районите на изпълнение, в т.ч. отчитане и съобразяване с наличната и/или възможна (паркова) фауна.	A4, A6
M9	REO 12	Незначително положително	Проекти, насочени към рехабилитация на съществуващи сгради и/или изграждане на нови сгради, ще разглеждат прилагането на решения за подобряване на енергийната ефективност, както и използването на възобновяеми източници на електрическа/топлинна енергия и ще включват решения за външно вертикално озеленяване на сгради или структури за целите на предоставяне на екосистемни услуги, такива като хабитат за опрашители, смекчаване на атмосферното замърсяване и поглъщане на въглеродни емисии	Основно A1 и A3

Следните изисквания трябва да се спазват от българските партньори, в съответствие с националните разпоредби, при изпълнението произхождащите от Програмата проекти (предложени от Министерство на околната среда и водите, България, Басейновите дирекции „Дунавски район“ и „Черноморски район“ - България и Регионална Инспекция по Околната среда и Водите - Велико Търново):

1. Реализацията на на проекти и намерения, които предвиждат ползване и/или водовземане от повърхностни и подземни води, произтичащи от прилагането на Програмата, ще бъдат съгласувани за допустимост спрямо екологични цели и планираните мерки за постигане добро състояние на водите в Плановите за управление на речните басейни, както и целите на управлението на риска от наводнения и предвидените мерки в ПУРН за съответния период на действие.

2. Дейностите, произтичащи от изпълнението на Програмата, да са съобразени и да се спазват ограниченията и забраните, регламентирани в (българското законодателство):

- Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни цели, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

- Чл. 118а от Закона за водите - за опазване на подземните води от замърсяване се забранено прякото и непряко отвеждане на замърсители в подземните води.

- В съответствие с разпоредбите на чл.116 от Закона за водите, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане. При изпълнение на Програмата да се предвидят мерки за недопускане влошаване състоянието на повърхностните и подземните води.

- Чл. 131 от Закона за водите - при аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, което експлоатиращо обекта - източник на замърсяване, включително хвостохранилища, шламохранилища и насипища, е длъжно да предприеме необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването, съгласно предварително изготвен аварийен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции.

- Съгласно чл. 7, ал.1 от Закона за водите, основен принцип в отношенията, свързани със собствеността върху водни обекти, е упражняването на собственост, без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.

- Изискванията на чл.134 от Закона за водите за забрана на строителство на стопански и жилищни постройки и изхвърлянето, складиране, депониране и третиране на отпадъци в крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата.

- Изискванията на чл. 143, съгласно които с цел защита от вредното въздействие на водите се забранява нарушаване на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливни ивици, намаляването на проводимостта на речните легла, използването на речните легла като депа за отпадъци, както и извършване на строежи над покрити речни участъци.

- Забраните на чл. 146 от Закона за водите за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;

- Изискванията на чл. 125 от Закона за водите, че включването на нови количества отпадъчни води следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;

- При липса на канализационна система, предвид чл. 132 от Закона за водите, лицата, от стопанската дейност на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект;

- Изискванията на чл. 44 и чл. 46 от Закона за водите, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл. 46, ал. 4 по отношение на заустването на битово-фекални води.

– За дейности, попадащи в имоти, които граничат с или са в близост до воден бряг - Черно море, е необходимо да се спазват съответните забрани и ограничения, произтичащи от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК) относно заустването на отпадъчни води. Да не се възпрепятства свободния достъп до водния обект - Черно море.

– Забраните и ограниченията на чл. 11, ал. 2 и чл. 10, ал. 2 от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие;

– Изискванията на чл. 156е от Закона за водите.

3. При дейности, попадащи в определени райони със значителен потенциален риск от наводнения в обхвата на заливане, трябва да се предприемат мерки за защита от вредното въздействие на водите. При планиране на мерките може да се ползва Националният каталог от мерки за управление на риска от наводнения. Дейностите и мерките по Програмата за трансгранично сътрудничество, свързани със строителството на обекти на инфраструктурата, е необходимо да се съобразяват със съществуващите предприятия с висок/нисък рисков потенциал на територията на Република България, в обхвата на програмата.

4. Инвестиционни проекти/ проектни предложения по Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ VI-A Румъния - България 2021-2027 г., очертаваща рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения/ планове, програми или проекти, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на Закона за опазване на околната среда) и/или процедурата по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване в защитени зони (по реда на Закона за биологичното разнообразие), да бъдат избрани само след постановяване на акт за съгласуване от компетентните органи по околна среда и с условията и мерките в съответния акт.

5. Препоръчва се в поканите за набиране на проектни предложения, обявени в рамките на Специфична цел 2.7., да се поставя изискване за финансиране на дейности, съответстващи на Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за програмния период 2021-2027 г. за България (НРПД 2021-2027 г.) (когато е приложимо).

6. Когато е приложимо, при изпълнение на проекти в рамките на А2, да се провежда процедура за преценка за необходимост от прилагане на изключения по чл. 4.7. от Директива 2000/60/ЕС.

10. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА АЛТЕРНАТИВАТА НА ПРОГРАМАТА

Въз основа на Териториалния анализ, социално-икономическата област е идентифицирана като ключова област с потенциал в района, включително транспортна инфраструктура, туризъм, околна среда, човешки капитал и управление. Трансграничната територия на Румъния - България е територия на контрасти, с редица негативни аспекти. Населението намалява, а развитието на инфраструктурата и обществените услуги напредва бавно, успоредно с тенденцията на икономически растеж. Качеството на факторите на околната среда се влошава, докато има висок потенциал за устойчива енергия. Трансграничното сътрудничество е паралелно с липсата на доверие в администрацията, както и с наличието на езикови бариери.

В заключението на Териториалния анализ се посочва, че са необходими инвестиции във всички области и целта на програмата трябва да бъде засилване на сътрудничеството за гарантиране на социално-икономическото развитие на региона, като се капитализира отговорно от териториалните спецификации и ресурси, предлагани от река Дунав и Черноморското крайбрежие.

След тези анализи, Съвместната група за програмиране и стратегическо планиране за Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2021-2027г. избра 4 политически цели:

- По-зелена, нисковъглеродна Европа (ЦП2);
- По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ (ЦП3);
- По-социална и приобщаваща Европа [прилагане на Европейския стълб на социалните права] (ЦП4);
- Европа по-близо до гражданите (ЦП5).

Първата разлика между първата и окончателната версия на програмата е броят на политическите цели, избрани за финансиране. Следващата таблица показва разликите между първата и последната версия на програмата.

Таблица 10-1 Основни разлики между първоначалната и крайната версия на програмата

Програмни компоненти	Версия „ноември 2020 г.“	Версии „Август 2021 г. и януари 2022 г.“	Пояснение
Цел на политиката	ЦП3. По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и Регионалната свързаност на ИКТ	ЦП3. По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ	След решението на Съвместната група от 23.02.2021 г. бяха избрани за финансиране още 2 цели на политиката. В момента се избират 4 от 5 цели на политиката, специфични за програмата, решаване на проблемите в областта на транспортната инфраструктура, туризма, околната среда и човешкия капитал, а не само областите, свързани с ПО 3 и 5, както са били
		ЦП2 По-зелена, нисковъглеродна Европа	
	ЦП5. Европа по-близо до гражданите	ЦП4. По-социална и приобщаваща Европа [прилагане на Европейския стълб на социалните права] ЦП5. Европа по-близо до гражданите	
Специфична цел	3.3. Разработване на стабилна, устойчива на климатични въздействия, интелигентна и интермодална национална, регионална и местна мобилност, включително подобрен достъп до TEN-T и	3.2. Разработване и подобряване на стабилна, устойчива на климатични въздействия, интелигентна и интермодална национална, регионална и местна мобилност, включително подобрен достъп до TEN-T и трансгранична мобилност	
		2.4. Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяване на риска от бедствия, устойчивост, като се вземат предвид подходите, основани на екосистемите	
		2.7. Подобряване на опазването на природата, биоразнообразието и зелената инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване	

Програмни компоненти	Версия „ноември 2020 г.“	Версии „Август 2021 г. и януари 2022 г.“	Пояснение
	трансгранична мобилност		първоначално избрани.
	5.2. Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично местно развитие, културно наследство и сигурност, включително за селските и крайбрежните райони, също чрез водено от общността местно развитие	4.2. Подобряване на равенството на достъп до приобщаващи и качествени услуги в образованието, обучението и усъвършенстването през целия живот чрез разработване на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на възможности за дистанционно и онлайн образование и обучение	
		5.2. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурност в райони, различни от градските зони	
Приоритет	Добре свързан регион	Добре свързан регион	
		По-зелен регион	
	Интегриран регион	Образован регион	
		Интегриран регион	

От първата до последната версия на програмата бяха направени различни промени във видовете действия, които ще бъдат финансирани от Програма Интеррег VI Румъния 2021-2027 г.. Някои от тези промени са представени от:

- Премахване на видовете действия, които включват подобряване и разширяване на пътната инфраструктура;
- Замяна на видовете дейности, които включват драгажни дейности на някои части на река Дунав, с действия, които предлагат интегриране на системи за маркировка на река Дунав, оборудване, сигнализация и др.;
- Премахване на действието „Насърчаване на ефективното управление на отпадъците: разделяне и рециклиране на отпадъците; повишаване на осведомеността за устойчиво управление на отпадъците“.

Първите две промени водят до избягване на значителни негативни ефекти, особено върху биоразнообразието (REO1) и качеството на въздуха (REO6). Разширяването на пътната инфраструктура и подкрепата на трудни интервенции за целите на корабоплаването също биха могли да доведат до потенциални значителни ефекти върху обектите от Натура 2000.

Премахването на действието по управление на отпадъците изключва възможността Програмата да адресира екологичната цел, свързана с кръговата икономика. Въпреки това, приносът на кръговата икономика може да бъде интегриран на ниво отделни последващи проекти (вж. Глава 9, Мярка М7).

Сравнявайки „Нулева алтернатива“ (в случай, че предложената Програма не се реализира) и варианта, в който програмата се реализира, може да се заключи, че при избор на „Нулева алтернатива“ се губи възможността за инвестиране и подобряване на текущото състояние на околната среда и отговаряне на съответните екологични цели (потенциални значими и незначителни положителни ефекти, идентифицирани след оценката на видовете действия на програмата).

В заключение, с избора на алтернатива за изпълнение на програмата се прави значителен положителен принос за следните екологични аспекти: биоразнообразие, почви

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

и земеползване, води, климатични фактори, управление на риска, устойчив транспорт и осведоменост на населението.

11. МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ЗНАЧИТЕЛНИТЕ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Както при предложените мерки за предотвратяване, намаляване и и възможно най-пълно компенсиране, доколкото е възможно, всякакви неблагоприятни въздействия върху околната среда, по отношение на изискванията на приложимото законодателство, този раздел има за цел да опише мерките за наблюдение на значителните въздействия върху околната среда от прилагането на програмата.

Предложеният набор от показатели е свързан с предложените мерки за предотвратяване и смекчаване на очакваните отрицателни въздействия, които се разглеждат основно като превантивни мерки за установените незначителни отрицателни въздействия и ще позволят оценка на значимостта на остатъчните ефекти.

Програмата за мониторинг на ефектите от изпълнението на програмата има за цел идентифициране, респективно предотвратяване на потенциалните негативни въздействия върху компонентите на околната среда и позволява предлагането на допълнителни действия за намаляване на въздействието върху околната среда или за възстановяване на вероятните засегнати зони. Тази програма за мониторинг се основава на съответните екологични цели, разгледани в настоящия ДЕО, които представят екологичните аспекти, които могат да бъдат отрицателно (значително и незначително) повлияни от изпълнението на програмата. По този начин въздействието върху околната среда, предизвикано от изпълнението на програмата, ще бъде наблюдавано въз основа на степента, до която тези цели могат да бъдат повлияни.

Програмата за мониторинг се фокусира върху:

- Начинът, по който се постигат съответните екологични цели чрез изпълнение на програмата: получаване и регистриране на информацията относно значимите въздействия върху околната среда, предизвикани в резултат от прилагането на програмата, мониторинг, който включва всички видове въздействия;

- Валидност на прогнозите относно оценката на потенциалните въздействия върху околната среда и заключенията на стратегическата екологична оценка;

- Правилното прилагане на предложените мерки за предотвратяване/смекчаване на въздействието върху околната среда, както и проверка на тяхната ефективност;

- Идентифициране на непредвидени нежелани събития и възможност за подходящи коригиращи действия.

Предложена система за мониторинг

Като се има предвид, че има няколко органи и институции, участващи в секторите, обхванати от Програмата, Управляващият орган на Програмата ще събира данни за предложените индикатори въз основа на резултатите от реализираните проекти, като основната му отговорност е да централизира и представя предложените индикатори в подходящ начин. Органите, отговорни за извършване на мониторинга, са представлявани от изпълнителните органи на програмата, напр. Управляващия орган, националния орган, териториални органи по околната среда, съответните министерства, отговорни по въпроси, свързани с околната среда и т.н.

Управляващият орган на Програмата трябва да представи, съгласно законовите разпоредби, годишен мониторингов доклад преди края на първото тримесечие на годината след мониторинга.

Показателите ще се изчисляват въз основа на резултатите от индивидуалния мониторинг на ниво всеки проект. Необходимата информация и данни ще бъдат предоставени от бенефициентите на проекти, съгласно информацията, поискана от документите на Програмата.

Следващата таблица показва екологичните индикатори, които се отнасят както до резултатите от програмата, респективно до проверката на начина, по който различните елементи от нея са приложени в действителност, така и до въздействието върху околната среда.

Таблица 2-7 Предложени индикатори за мониторинг на въздействието от изпълнението на програмата

Екологична цел	Индикатор		Действия, които трябва да бъдат наблюдавани	Цел	Мерна единица	Наблюдения
Обща	МОН1	Делът на разходите за мерки за опазване на околната среда спрямо общата стойност на проектите	Всички действия, особено А1	> 0 %	Процент	Мерките за опазване на околната среда представляват М1-М9 (вижте Таблица 9-1 по-горе)
РЕО 1 Биоразнообразие	МОН2	Брой екологични анализи за оценка на въздействието на различните варианти за изпълнение на проект за плаване	А2	> 0	Брой	За да се гарантира, че всяко решение се основава на анализ на околната среда
	МОН3	Дял на санирани сгради, за които преди това е проверено наличието на гнезда/убежища на птици и прилепи	А1, А13, по избор А3 и А11	100 %	Процент	Прилага се само за проекти, стартирани след одобрение на програмата
	МОН4	Брой случаи, при които е било необходимо да се защитят/преместят гнезда/убежища на птици и прилепи и/или да се инсталират изкуствени укрития/гнезда		> 0	Брой	-
РЕО 4 Почви	МОН5	Обща загубена почвена площ в резултат на изпълнението на предложените действия	А1, А3, А12 и А13	Колкото е възможно по-малък	Квадратни метра	Равна на общата новопостроена площ
	МОН6	Общата площ на новосъздадените зелени площи в резултат на изпълнението на предложените действия		Колкото е възможно по-голям	Квадратни метра	Равна на общата площ с растителност във всеки обект на проекта

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

GOVERNMENT OF BULGARIA

Екологична цел	Индикатор		Действия, които трябва да бъдат наблюдавани	Цел	Мерна единица	Наблюдения
REO 6 Атмосферен въздух	МОН7	Брой зарядни станции за електрически превозни средства, реализирани в рамките на проекти, насочени към аранжиране на обекти с туристически потенциал	A13	> 0	Брой	-
REO 14 Кръгова икономика	МОН8	Дял на проекти, в които са разработени Планове за управление на отпадъците	A1, A12 и A13	> 0 %	Процент	От общия брой проекти, съдържащи строителни работи

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

12. ТРУДНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА

При изготвянето на Доклада за екологична оценка на Програма Интеррег VI-A Румъния-България 2021-2027 г. бяха срещнати следните трудности:

- Наличие на разлики между нивото на детайлност на наличните данни за текущото състояние на околната среда между Румъния и България;
- Липса на данни от двете страни от едни и същи периоди от време;
- Наличието на определена информация за текущото състояние на околната среда само на национално ниво, а не на ниво територия на програмата, по-конкретно на ниво окръзи, области;
- Различно представяне на Целите за устойчиво развитие (ЦУР) в Румъния и България.

В случаите, когато има известна несигурност по отношение на ефекта, генериран от изпълнението на действията, предложени в програмата, породена от нивото на детайлност на действията, е приложен подходът на предпазливост.